

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Kerepesi-ut 25.

Főszerkesztő: SZI JÓZSEF.
Felelős szerkesztő: BRAUN SÁNDOR.
Kiadja: A SZERKESZTŐSÉG.

Égész évre 28 k., (14), 1/4 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3,50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1,20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Pitreich utóirata.

Budapest, december 15.

(K.) Koerber ur le van tárgyalva, talán áttérhetnének Pitreich urra. Ez se lesz éppen hálátlan foglalkozás. Mert hamarosan ki fog sülni, hogy amilyen akaratlan buzgósággal szolgálja Koerber ur a függetlenségi politika jövőjét, olyan beszédes számokkal igazolja Pitreich ur a függetlenségi politika multját. Mert nagyon derék urak ezek a mi szolgálatkés ellenségeink. Ami gondjaira van bízva, azt gyönyörűen le tudja járni, de amitől rémülöznek, azt ők népszerűsítik legjobban. Az egyik Ausztriát, a másik a közös hadsereget kompromittálja elismerésre méltó kitarással, de mindkettőt rászolgált már arra, hogy a magyar függetlenségi párt megválassza disztagjának. Koerber ur ebben a tekintetben valamivel több érdemet szerzett, de Pitreich ur se érdemtelen a disztagságra. Talán kár is, hogy föl nem ment a Kossuth-pártból valaki a delegációba. Mondjuk, Krasznay Ferenc, akinek volna rá hajlandósága. Mindjárt át is adhatta volna a diszklevelet a közös hadügyminiszternek.

Pitreich ur ugyanis csinált egy kiegészítő szöveget a Mezőssy Béla temperamentumos szövegéhez. Mezőssy csak azt érti meg a magyar néppel, hogy a jelen viszonyok között hazafias kötelesség volt a rendkívüli fegyverek használatával felhagyni, de Pitreich ur a maga kiegészítő szövegében igazolja — és nagyon szerencsésen igazolja —, hogy obstruálni azonban éppen olyan hazafias kötelesség volt, valamint csak nemzeti szempontból legalább a kiáltó visszasszágokat meg nem szüntették a közös hadseregben. Ő, a Pitreich ur kiegészítő szövege, ha lángolásban nem is versenyezhet a Mezőssyével, de adatokkal és bizonyítékokkal föltétlenül jobban van felszerelve. És ha a közös hadügyminiszter azt

hiszi, hogy ő csak a magyar delegáció kérdéseire válaszolt: határozottan téved. Válaszolt mindazoknak, akik eddig kérdezték s talán még ezentúl is kérdezni próbálnák, hogy miért is volt ez a tizennégyhónapos obstrukció. A magyar ellenzék az egész idő alatt kereste a választ, száz ember törte rajta a fejét, száz ember igazolta és magyarázta, de az csak gyermekdadogás volt. Pitreich ur ellenben, amint illik is katonaberhez, csak megjelenik s nyomban fején találja a szöveget, nyomban megfelel a legrövidebb s a legszárabb formában. Jóformán nem is szavakkal, hanem számokkal.

Az obstrukciónak ez a mesteri igazolása azoknak a zöld füzeteknek egyik legvékonyabb példányában olvasható, melyeket a közös kormány terjesztet a delegáció elé. A legvékonyabb füzetben vannak Pitreich ur válasza. S e válaszok számadataiból az világlik ki, hogy a magyar ezredekben szolgáló osztrák honos tiszték száma még ma is meghaladja a háromezretet. Ennyi magyar tisztnek volna tehát helye a magyar ezredekben. Ha már most Pitreich ur válaszában adataiból megnézzük, hogy a háromezernél több tiszt helyre hány olyan tisztet képeznek, aki legjobb esetben segíthetne a hiányon, akkor azt látjuk, hogy a katonai nevelő- és képzőintézetekben összesen is csak ezerkétszáz növendék tanult magyarul, ami ugyan számnak nem éppen megvetendő, de ami rettentően összezsugorodik abban az eredményben, hogy az összes magyarul tanuló növendékek közül — *hatvankilenc tud valahogyan magyarul*. Tökéletesen huszonhat, a szolgálatra alkalmasan harmincöt, törve nyolc. Tessék már most tekintetbe venni a katonai rostanak némiképpen megbízhatatlan voltát. Tessék elképzelni, hogy micsoda magyarul tudás lehet az, melyet katonáék törnek, vagy a szolgálatra még alkalmasnak mondanak. És akkor tes-

sék elképzelni, hogy hány magyarul tudó tiszt tehát az, akit a katonai intézetek az óriási hiány pótlására évente produkálnak. A csiga hamarabb körülutazhatná a világot, mint ahogy mi a katonai iskolák mai állapota mellett odaérkezhetnénk, ahol a magyar tisztek hiányáról panaszkodni már nem kell. Dinasztiák, de nemzetek is kihalhatnának, míg a katonai iskolákból kiszivárgó magyar tiszt csöppek megtölthetnék a magyar tiszt-hiány óriási medencéjét.

Az az obstrukció tehát helyén volt, szükséges volt, sőt elengedhetetlen volt. Ezt a Pitreich ur kinyomtatott válasza nemcsak igazolja, de az ország határain kívül is meggyőző erővel hirdetik. Megtudja belőlük az egész világ, hogy abban a közös hadseregben csak a költség volt eddig közös, egyéb semmi. És megtudja azt is, hogy az obstrukcióval kicsikart vívmányok nélkül a Pitreich ur válaszában magyar szempontból bizonyára nem rózsaszínnel festett állapot az idők végéig is ugyanaz maradt volna, ha harmincöt esztendővel a kiegyezés után egy szemernyivel sem javult. Kellett itt valamit csinálni. Harmincöt esztendőig még kereshettük, hogy a vágányokban, a vonatban vagy az emberekben van-e a hiba, de harmincöt esztendő után már szabad volt egy kis káromkodással utána-nézniünk, hogy nem rakoncátlan kezek rakosgatják-e a vonat elé az akadályokat. Az obstrukció egy nagy nemzeti káromkodás volt s a rakoncátlanok, lám, már ettől is elég szépen megújásodtak. A vágány szabad, a vonat megindul s ha ezentúl jobban vigyá-zunk, valamikor mégis csak elérünk az igazán közös hadsereghez. Az obstrukció segített hozzá. Az vitta ki, hogy a magyar honos tiszteket valahára áthelyezzék a magyar ezred-kezhöz és hogy a magyar alapítványi helyek megszorításával és a katonai iskolákban az oktatás nemzeti reformjával elegendő magyar

TÁRCA

Madame Mai.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Írta: *Ady Endre*.

A kis, fekete, bácska asszony énekelt. Madame Mai, ahogy a miniszter fia nevezte.

— Honnan került ez az örült chanson a Madame Mai kottás-könyvébe? — sugta szomszédjának a tenorista.

A képviselő ur hallgatott. Az ablakra nézett, melyen beragyogott a májusi délután. A park virágos fái beintogottak. A nap bukott már lefelé s aranyosan fényes, búján csillogó volt minden. Madame Mai is, ki közel állott az ablakhoz s most az utolsó refraint énekelt: „Szurtos le-gények hozzák, hozzák a piros menyegzőt, mert szereti a piros színt a halálfeju nagyur...”

Itt megszokott a kis barna asszony szomorú, forró hangja. A zongorán egy-két akkordot vert a gyérhaju ifju, a miniszter fia. Mintha mélyzúgású harangok kongtak volna...

A tenorista csöndesen füttyölni kezdett. A képviselő ur előkereste a szivartárcáját, két szivar volt benne, mindkettőt összemorzsolta s dühösen motyogott valamit. A terem tulsó felében előbb félhangosan beszélgettek, aztán szinte harsogott egy hang:

— De én elmegyek! Miért tartanak engem itt?

Mindenki arra nézett. Egyszerre beszélgető hangok folyták be a termet. A társaság a köz-zepra seregelt. Csak hárman maradtak külön. A

zongora mellett ült még mindig mozdulatlanul, sápadtan, csöndesen egy nő s a terem másik sarkában egy szakállas, pápaszemes komoly ur csöndesítette azt, aki az előbb lármázott. Közben a társaság föté fordult:

— A program többi pontját talán más-korra hagyjuk, hölgyeim és uraim. Csodaszép künn az idő. Menjünk talán a parkba.

Aztán tovább beszélt halkán az emberének, aki most már nem lármázott, de szegyenkezve, szomorúan szorongott a székén. A miniszter fia odaintett feléjük s kacagott:

— Ó méltósága megint a Dunát szeretné megkóstolni!...

A tenoristát ingerelte legjobban ez a kacagás s dühösen válaszolt a gyérhaju ifjunak:

— Jobb guszta van, mint önnek, aki a borszeszeinket és szájzeikeinket kóstolgtatja.

— Bolond komédiás!

— Deliriosus fickó!

Oten-hatan szölkak csöndesítően. A kis fekete asszony összerázkódott. Az arca is remegott az undorodástól:

— Jöjjön Kolosy!

A képviselő ur elindult az asszonynyal.

A miniszter fia közben elfelejtett mindent s mikor a pár elült az ajtón, újra elémés volt és kacagott:

— Madame Mai vissza akarja adni Kolosy-nak az álmait...

A legelső padra ültek le. Előttük rebent szét a parkba az egész társaság. A padon valaki egy letört, virágos jázmin-galyat felejtett. Az asszony fölvette a galyat. Erősillatu virágait rászoritotta az arcára egy kicsit s aztán a pad lábát verte vele taktusra. A kis fehér kelyhek behavazták előttük a porondos utat. Utóljára csak a

csupasz galyal csapkodott az asszony. A férfi kezdte, de nagyon unottan és kötelességből, a beszédet:

— Hát maga csakugyan itt marad, Katinka? — Csakugyan, csakugyan. Itt lát már tíz nap óta s mégis megkérde minden nap.

— Nem utálta meg még ezt a szomorú paradisosmot?

— Hát tudja, néha bizony utálok egy kissé. Érdekesebbnek gondolom... Nem elég bolondok maguk nekem. No, ne haragudjék, hiszen magának pláne nincs semmi baja. Nem tudom, hogy a doktorok mit mondanak, de én értem a maga kis esetét. Nyagot szaladt a hegynek. A kis kegyelem-aljegyző bizony ámulatba ejtett bennünket. Mikor látta, hogy az egész élete lépezető, kegyelem-életnek készül, nagy elhatározással futni indult. Ugy-e tíz éve? Ne féljen, kedves képviselő ur, ez a kis almatlanság elmúlik. Most már szépen elhullatja a haját, megállapodik, még jobban megkomolyodik. Most már nem kell többé futni. Igazán jóles, nagy ember lesz. Hát álmombi már nem igen fog, de igen jókat fog aludni. Ugyan, csak nem sóhajtott? Csacsingat. Így lesz ez és jól lesz így... Egyébiránt ismétlem, hogy csalódtam. En mindíg azt hittem, hogy itt a krémjél találom a társaságnak. Erdekes és kiváló figurákat...

— De hát miért jött maga ide?

— Miért?... Kolosy, magának — ugy lát-szik — mégis van valami más baja is az almatlanságon kívül. Hiszen elmondtam már egyszer. Az uram, a maga kitűnő barátja és pártelnöke, hitványabb ember, mint hittem. Megesináltam a második skandalumot is. Ezuttal katonával szöktem. A maga kitűnő barátja még irtalmasabb volt, mint az első esetnél. Az apám is megdöb-

tiszteket képezzenek. Ezt Mezőssy se tudta olyan szépen igazolni, mint Pitreich ur.

S a közös hadügyminiszter ur, miután az obstrukciót már ilyen előzékenyen és nobilisan igazolta, még tehetne egy utolsó jó szolgálatot. Például a delegációban képviselt Szederkényi-párt révén, mely még obstrukciót sem tehetne meg kivívhat valamit. Figyelmeztetné, hogy ez a pót-obstrukció bástyázza még körül azt a vívmányt, mely a magyar ezredekben szolgáló tisztektől a magyar nyelv tudását megköveteli. Legyen meg az a garanciánk, hogy magyar honos csak a magyar katonai intézetekben nyerhesse kiképzését, és hogy a magyarországi nemzetiségek az osztrák intézetek felé gravitáljanak, ahol magyarul tanulniok nem kell, utóbb azonban valamennyiüket a magyar ezredbe oszszak azon a címen, hogy hiszen magyar honosok. Magyar borainkat kiviszik s hazaküldik mint francia borokat: ez még csak megjárja. De hogy az ellenségeink kiszökdősenek s aztán visszaküldjék nekünk barátainknak, holott velük csak a saját édes fiainkat akarnak kiszorítani a tiszteli létszámból: hát az nem járja. Ezt a gyöngéjét a kicsikart vívmányoknak még reparálni kell. És Pitreich ur, az előzékeny, megtehetné még ezt a kis szolgálatot, nehogy néhány esztendő múlva megint obstrukálni kelljen, ha a zöld füzetek azt találják elárulni, hogy a magyar tisztihínyon még mindig nincs segítve. Az a kis bibli okozta, melyen most még lehetne segíteni.

Egyekben addig is kijár Pitreich urnak a köszönet. A függetlenségi párt manifestumához feltűnően sikerült utóiratot kegyeskedett csatolni...

BELFÖLD

A miniszterelnök a királynál. Bécsből táviratozzák: Gróf Tisza István miniszterelnököt, aki báró Skerlecz miniszteri titkár kíséretében ma reggel ideérkezett, a király délelőtt tizenegy óra körül magánkellatáson fogadta. A miniszterelnök a folyó ügyekről tett jelentést.

A házelnökök audienziája. Bécsből jelentik: Ő felsége ma délelőtt tíz órakor fogadta a magyar képviselőház elnökségét, Perczel Dezső elnököt, valamint Jakabffy Imre és báró Feilitzsch Artur alelnököket magánkellatáson, amely negyedórásos tartott. Ő felsége az elnökséget igen kegyesen fogadta s az elnökség minden tagját hosszabb beszélgetéssel tüntette ki.

bent ezen a nagy kegyességen. Az uram könnyeket hullatott, hogy én, szegény, milyen beteg vagyok. Az apám és ő kísértettek aztán együtt, hogy idehoznak. Érdekesnek tetszett a dolog, hát engedtem, hogy elhozzanak. Itt vagyok, de már is mintha unnam a dolgot. Meddig marad maga itt?

— Még négy hétig talán.

— Legyen egy kicsit mulatságosabb. Látja, én mindenre kapható vagyok. Ma még énekeltem is maguknak. De maguk is csináljanak valamit. Ezt én otthon, vagy Budapesten is megkapom. Magának rosszak az éjszakai s nappal itt keserő, mint egy szomorú felhő, előttünk. A többiek sem kiválóbbak. A tenorista alighanem csak azért jött ide, hogy érdekesebb legyen, ha majd újra énekel. A miniszteri meg éppen közönséges egy fráter. Már kétszer kiitta a kölni vizemet s a rohamai is csak a szobájában veszik elő. A tanácsos ur, akiről a lapok azt írták, hogy sikksasztott, már unalmas kezd lenni az ő dunai kirándulásával. Aztán vagy négy hipochondriás ur. A hölgyekről ne is beszéljünk. Közönséges hisztériás esetek. Mondhatom, hogy otthon sem vesznek körül sokkal hétköznapiabb figurák...

— És ha elmegy innen, Katinka?

— Hallja, Kolosy, hogy néz maga reám? Ugy látszik, mégis csak maga lesz itt a legérdekesebb beteg. Fogadjunk, arra gondol, hogy minden másképpen lett volna, ha Kolosy Zoltán aljegyző meg merte, vagy meg akarta volna kérni a Tóthy Katinka kezét. Már megint erre gondol. Csálódik, Kolosy. Még ha magához is mentem volna, valami más, sokkal nevesebb históriát mi együtt sem csinálunk. Olyan kevés az új és jól megcsinált történet. Minden olyan kényszerűen, durván, szürkén folyik. Nagyon egyformák vagyunk mind. Látja, ezek a betegek is alig különböznek az egészségeinktől... Ejh, még

A helyzet. A belpolitikában ma szünet állott be arra a néhány napra, ameddig a delegációk ülésének. A képviselők egy része Bécsbe, másrésze kerületébe utazott, Budapesten csak igen kevesen vannak. Az obstrukció emberei azonban ezalatt sem nyugszanak, hanem részint szervezkednek, részint kombinálnak. Örömmel jegyzik fel, hogy Bartha Miklós hazajött és ő is segíteni fog a szöszaporításban, s hogy számításuk szerint ebben az évben nem fejezik be a záróbeszédüket, tehát újév előtt nem igen lesz szavazás. Az obstrukció tehát biztosítva látja azt a sikerét, hogy a behívott póttartalékosoknak újév után csakugyan be kell vonulniuk. Egyébként sokan azt hiszik, hogy a delegáció ülésén döntő dolgok fognak történni arra nézve, hogy folytatják-e az obstrukciót, vagy nem.

Az egri érsek és a hevesi ellenzék. Hevesmegyének az önkéntes adófizetések visszautasítása dolgában tegnap hozott határozatáról írva, némely lap hozzátette, hogy Samassa József egri érsek rokonai, papjai és tisztviselői magától az érsektől kapott figyelmeztetés következtében szavaztak a központi választmány ismeretes javaslatára. Ezzel szemben a Pester Lloyd mai estilapja, illetékes értesülés alapján azt írja, hogy az érsek senkinek sem adott utasítást, nemcsak azért, mert régebben itt tartózkodik Budapesten s nem is volt tudomása a hevesmegyei közgyűlés napirendjéről, hanem azért sem, mert tiszteli mindenkinek a szabad meggyőződését. Különbözik pedig, ha ebben az ügyben befolyásolni akart volna valakit, akkor ezt semmiestre sem cselekedtet volna „a költségvetés nélkül való állapot illetően kizsákmányolása érdekében”. Ennek bizonyítékaul fölemlíti a cáfolat, hogy az érsek ebben az évben is pontosan befizette az adóját.

A kiszolgált katonák szabadságolása. Bécsből táviratozzák: A hadsereg rendeleti közlönye a közös hadügyminisztériumnak e hó 16-án kelt rendeletét közli a legidősebb évfolyam legénysége egyrésztének állandó szabadságolása tárgyában ama csapatoknál és intézeteknél, amelyek egészben vagy részben a magyar korona országaiból egészülnek ki. A nem a megszállott területen és nem déli Dalmáciában elhelyezett gyalogsági, vadász-, egészségügyi, élelmezési és ruhakezelőkar csapatoknál és a haditengerészetnél ma még tényleges szolgálatban álló harmadéves legénység egész terjedelmében állandó szabadságolható. A lovaság és a lovasútgeosztályok, ugyszintén a vonatcsapat és a mèneskar, valamint a megszállott területen és déli Dalmáciában elhelyezett csapatok és intézetek tekintetében ez idő szerint még nem tehető intézkedés a szabadságolásra nézve. Az összes többi csapatoknál és intézeteknél a szabadságolás egyelőre csak abban a terjedelemben eszközölendő, amint a legutóbbi három sorozási évfolyam számfelötti és kevésbé alkalmas védőkészségeiben megfelelő pótlás forog fenn. A szabadságolás általában december 20-án történik és csupán a következő esetekben december 31-én: A tábori tüzértől a szabadságolásra kerülés hajtótüzeinek tekintetében, amennyiben ezt

talán nekem van mégis csak a legtöbb igazam, pedig én azt sem tudom, hogy voltaképpen mit akarok... Most pedig siessen, mert kezdődik a vacsora. En nem vacsorázom magukkal. A szobámban maradjok. Aludjék sokáig, mélyen, egyhuzamban. Almokat már sok volna kívánnom. Adieu!

Dudolva haladt az átlászdó alkonyatban világa lépcsője felé madame Mai. A furcsa és gyászos chanson refrainjét dudolta: „Szurtos legények hozták, hozták...” A képviselő ur igen bután bámult után a sokáig. Majdnem hangosan beszélt önmagának:

— Dehát igazán én értem jön ez az asszony vagy sem? Valamikor, a legelején, nagyon beletnyult az életembe. De mit akar újra?

Ezt már szinte kiáltotta. Megjött, hogy önmagában beszél. Lefojtott hangon fejezte be:

— Még csakugyan megbolondulok itt. Ha aludni tudnék!...

Mogindult a nagy, közös épület lépcsője felé. Az ebédőlöl egyre erősebben szállott a lármá. A képviselő ur két tenyerével szorongatta a fejét s a kivilágitott villa felé visszazetett még egyszer. Nehéz illatfelhők kavargtak. Igazi májusi este... Alomzódó és vad. Madame Mai kibajolt az ablakán. Érezte, hogy szánja ezt az aludni vágyó embert, kinek valamikor az almokhoz ő adott erőt. Mit is akar vele? Miért veszi úzóbe újra? Nem tudja. Kedve sincs hozzá. De kell, hogy tegye. Parancsok és titkok keltek ki az estéből. A hegyeken át Budapest zürzavaros lélekzése hallott. Kergitő, bomlasztó árnyak szállodtak a parkban. Fent, a nagy épület verandáján ő méltósága kiabált:

— Ereszsenek engem. A Dunához akarok menni!...

Madame Mai becsukta az ablakot...

a csapatparancsnokok feltétlenül szükségesnek tartják. Az egészségügyi csapatnál a csapatparancsnokok rendelkezéséhez képest, a ruhakezelő-intézetnél és az élelmezési szakban a katonai területi parancsnokság utasításához képest.

Gasdátlan mandátumok. A Politikai Értesítő jelent: Értesítésünk szerint Domahidy Elemérnek Hajdumegye főispánjává történt kinevezése következtében megüresedett kerületében gróf Károlyi Györgyöt fogják szabadalvüparti programmal fölléptetni. A fiatal gróf, aki Károlyi Istvánnak a fia, régebben tagja már a szabadalvüpartnak. Bartal Aurél pozsonyi főispán volt kerületében Makfalvay Gézát, az új földmívelésügyi államtitkár akarják fölléptetni szabadalvüparti programmal. — A Magyar Távirati Iroda arról értesül, hogy a nagy-szlócsi kerület mandátumát, amelyet eddig báró Perényi, a máramarosi új főispán viselt, Sándor János belügyi államtitkárnak fogják följárlani.

A vidék állásfoglalása. Szekszárdról táviratozzák: Tolnavármegye törvényhatósága mai napon gróf Széchenyi Sándor főispán elnökletével tartott rendkívül népes közgyűlésén egyhangú helyesléssel és lelkesedéssel elhatározta, hogy gróf Tisza István miniszterelnököt a legmelegebben üdvözi, iránta teljes bizalmat kifejezi és kormányzati működéséhez sikert kíván. Hasonlóképpen feliratilag üdvözi a törvényhatóság Perczel Dezső házelnököt, a vármegye egykori alispánját, egyik kerületének régi képviselőjét, a vármegye közéletének közszeretében álló kimagasló alakját.

Baranyavármegye közönsége mai bizottsági közgyűlésén Tisza István miniszterelnöknek az új minisztérium kormányra lépését közlő leiratát tudomásul vették és Mándy Samu bizottsági tag indítványára elhatározták, hogy a miniszterelnököt és az ősszorkormányt feliratilag bizalomteljesen üdvözik és Magyarország erkölcsi és anyagi érdekeinek előmozdítását célzó alkotmányos, törvényes és hazafias törekvéseiben és intézkedéseiben készségesen támogatják. Továbbá pedig, mivel a vármegye közönsége sajnálattal látja, hogy a most már minimális és számot alig tevő töredékek által bevalottan és tagadva folytatott áldatlan és cöitalan obstrukció még mindig szíjva amaz éltét nedvet, mely alkotmányos életünk ezeréves törzsét van hivatva táplálni, ezen helyzet fölött hazafias fájdalomnak ad kifejezést, remélve, hogy a miniszterelnöknek mielőbb sikerülni fog, a fennálló és indokolatlanul eléje gördített nehézségek leküzdése után nemzetünk javát békes munkálkodással szolgálhatni.

A nagrádmegyei szabadalvüpart mai nagygyűlése elhatározta, hogy a Tisza-kormányt üdvözi és iránta bizalmat fejezi ki. Erről táviratilag értesítették a miniszterelnököt.

A székyúdvárhelyi kerület választópolgárai ma négyűlést tartottak, amelyen mintegy ezer székyei jelent meg. A gyűlésen Szabó Gergely zetelaki bírókos volt kir. bíró elnököt, akinek indítványára Menyhart András esperes vezetése mellett küldöttségileg meghívták Ugron János képviselőt, aki beszámolójában részletesen ismertette a helyzetet. Ugron azt mondta, hogy noha nemzetipárti volt, Apponyit a kiváltságban nem követhette, mivel Tisza a párt programját megvalósította. A tetszéssel fogadott beszéd után az egyik székyei gazda határozati javaslatot terjesztett be, melyben a négyűlés az obstrukciót elítéli és a kormány irányában bizalmat szavaz. A javaslatot elfogadták. A gazdákat délben Ugron vendégeitül látta.

A delegációk.

Budapest, december 15.

A delegációk ma ültek össze Bécsben. Ma osztották szét a közös költségvetést a delegátusok között és ma alakult meg úgy a magyar, mint az osztrák delegáció. Az alakulás egészen úgy történt, amint előre jeleztük és amint a delegátusok tegnap előtervezetükön elhatározták. A magyar delegáció gróf Szapáry Gyulát választotta meg elnöknek, Széll Kálmánt pedig alelnöknek és minthogy az elnök még mindig nem épült fel betegségeből, Széll Kálmán mondotta ma a megnyitó beszédet és ő vezeti a delegációnak erre az évre eső üléseit.

Az osztrák delegáció báró Gautsch volt miniszterelnököt választotta meg elnöknek. Mind a két delegáció holnap délben fogadja a királyt, és pedig először a magyart, aztán az osztrákot.

A közös költségvetés általában a múlt évben beterjesztett budget keretei között mozog. A hadügyi költségvetés nem emelkedett, sőt némi csökkentést mutat az előző évi előirányzathoz képest. Egyetlen nevezetes tétele az új tábori ágyukra felvett 15,000,000 korona, amely csak egy kis részlete az erre a célra még szükségessé váló összegnek.

A delegációk megalakulása.

Magyar delegáció.

Bécs, december 15.

A magyar delegáció tagjai részben még tegnap este, részben ma délben Bécsbe érkeztek s délután 3 órakor a bankgassei magyar palotában megtartották alakuló ülésüket.

Az ülésen a magyar kormány részéről jelen voltak: gróf Tisza István miniszterelnök, Nyiró Sándor honvédelmi miniszter; a közös kormány képviselőiben: gróf Goluchowski Agenor külügyminiszter, báró Burian közös pénzügyminiszter és lovag Pitreich hadügyminiszter, továbbá báró Spaun, a tengerészeti osztály vezetője, Plener Ernő, a közös számszék elnöke, valamint a bejelentett kormányképviselők teljesszámban.

Gróf Tisza István üdvözlője a magyar országos bizottságot s felkérte báró Bohus Zsigmondot, hogy a korelnöki széket elfoglalja. A korjegyzői teendőket gróf Wilczek Frigyes vezette.

Báró Bohus, mint korelnök felolvastatta a képviselőház és a főrendiház elnökségének átiratát a delegátusok megválasztásáról, konstátálta az országos bizottság határozatképességét, mire haladéktalanul megválasztották a magyar delegáció elnökségét, mely a következőképpen alakult: Elnök: gróf Szapáry Gyula, alelnök: Széll Kálmán, háznyak: báró Wodianer Albert, jegyzők: Münnich Aurél, Kristóffy József, báró Rudnyánszky József.

A választás után az elnöki széket, gróf Szapáry Gyula betegsége folytán távol lévén,

Széll Kálmán alelnök foglalta el, aki a következő beszédet mondotta:

Az országos bizottságnak az imént megválasztott elnöke helyett aki mindnyájunk sajnálatára még nem épült fel balcsatéból, mely érte és könnytelen egyideig távolmaradni, én foglalom el a helyet.

A távollevő elnök nevében és a magam és tisztársaim nevében öszinte köszönetet mondok a tisztelt bizottságnak a kitüntető bizalomért, mellyel megtisztelt. Törvény és szabály szerint fogom vezetni a tanácskozásokat. Azt hiszem mindenkinek támogatására számíthatok e részben. Ezen bizottságnak minden tagja bizonyára azzal a komolysággal és bizalommal fog a munkában résztvenni, melyet törvény, feladatunk fontossága, az országgyűlés bizalma, amelynek mi kiküldött országos bizottsága vagyunk, és felelősségérzetünk mindnyájunk kötelességévé tesz.

Kettős feladatot tűz a kormánynak az országos bizottság elé: a közös védelem költségeinek megállapítása és a közös kormány ellenőrzését. A fölött, miként fogja fel és teljesíti a bizottság feladatát, az elnöki székből érdemleges programtervezési fejtegetéseket nem tartok megengedetteknek; itt, ahol az öszbizottság határozatait lesznek hivatva kifejezésre hozni, csak azokat az általános szempontokat érintem, melyek, azt hiszem, mindnyájunk előtt lebegnek.

A nemzetek és az államok békeszeretete és bölcsesége mégóta hosszú idő óta Európának a béke áldását. A békének ezt a szeretetet általánosabbá és erősebbé az a tudat teszi, amely ma mindinkább áthat mindenkit, hogy a mai kor nehéz állami feladataival, mindinkább fokozódó társadalmi problémáival csak az állam tud megküzdeni, melynek munkáját állandó béke támogatja. (Ugy van!)

Minden állam gondoskodik védelmi erejének fejlesztéséről és gyarapításáról. Verseny van e téren ma nemcsak Európában, hanem az egész világ birodalmi között. Ez alól a súlyos helyzet alól nem vonhatja ki magát senki. Megadjuk bizonyonyal mi is áldozatkészéssel mindazokat az eszközöket, melyeket a monárkia állásának és tekintélyének feltételei megkövetelnek. A monárkia biztonsága a mi biztonságunk is. A monárkia sulya a mi erőnk is növekszik, amint viszont a két állam politikai konszolidációjából és gazdasági erejének érintetlenségéből táplálkozik a monárkia sulya és tekintélye.

Es ezért nem téveszthetjük szem elől a Szent István koránál összes országainak állapotát és gazdasági erejét. A magyar állam belterjes fejlődését nem akasztjuk meg. Erre a gazdasági erőre nemcsak a magyar állam fejlődése szempontjából van szükség, a védelmi eszközök igazi hatályosságát csak az adja meg, a legerősebb hadseregek is a gazdasági erő érintetlensége képezi nélkülözhetetlen erőforrását. (Elnök helyeslés.)

Kormányzati és képviselői bölcsesség és belátás, de kötelesség is az igazságos osztályokat a két álláspontra között megtartani. Elődeink hosszú évek során át hozzájárultak ahhoz a politikához, mely, úgy tudjuk, a miénk, amely a hármasszövetséghez benső ragaszkodása mellett, mely a mi érdekeinknek legmegfelelőbb és Európá békéjének löbíztesítéké képezi, a többi hatalmakkal jóbaráti viszonyt tart lenn.

Egy negyedszázad eredményei és sikerei bizonyítanak e mellett. Elégítéssel fogadták elődeink, hogy Oroszországgal sikerült egyetértő eljárást követni a Keleten mutatkozó eseményekkel szemben; mi csak sikert kívánhatunk ezen törekvésnek, mely az ottani állapotok egyoldalú, erőszakos megbolygatását igyekszik megakadályozni, az ottani helyzetet javítva, a hatalmi állapotok s szerződési jogok fenntartása mellett ama népek boldogulását tűzte ki célul. Nagy érdeme lesz a külügyi kormányzatnak, ha e törekvéseket siker koronázza, amit mindnyájan kívánunk, Európa békéje, a mi érdekeink és az ottani népek szabad fejlődése szempontjából.

Amidőn munkásságunkat megkezdjük, ahhoz tekintünk fel, mint mindig szoktuk (a delegáció tagjai felállanak), akit minden magyar ember szívébe

vésett hálával, tisztelettel és lörhetetlen ragaszkodással. A sors úgy akarta, hogy az ő uralkodói gondjai és terhei súlyosabbak és nagyobbak talán, mint bármely más fejedeleméi. Ő a történelemben ritka, lörhetetlen és bámulatos lelkierevel oadaó áldozatkészéssel és fáradhatatlan kötelességérzettel jár elől uralkodói hivatásának tisztében, amiért hála és dicsőség neki. (Zajos, hosszas éljenzés.)

Ezután felolvasásra kerül számos átirat, közlik gróf Tisza István miniszterelnök értesítése, mely szerint a magyar delegációt a király holnap déli 12 órakor fogja fogadni.

Napirend előtt

Széll Kálmán elnök kegyeletes szavakkal emlékeztet meg József főherceg leánya, Klotild Mária főhercegnő elhunytáról. A sors úgy akarta — ugymond — hogy a királyi ház egy virágát a halál leszakítsa, fájdalomra az uralkodóháznak és a nemzetnek. József főherceg leányát Isten a világból elszóltotta. De József főherceg össze van növe a mi szívünkkel, az ő fájdalma a miénk is. Éppen ezért indítványozom, hogy az országos bizottság fájdalmas részvételenek jegyzőkönyvileg adjon kifejezést és erről a fenséges főherceget értesítse. (Általános helyeslés.)

Ugron Gábor tiltakozik ez intézkedés ellen. Mi nem vagyunk országgyűlés. Tisztelete és részvétele József főherceg iránt nem kisebb, mint szólóé, de nézete az, hogy a delegáció ily részvétnyilatkozatra nem illeték.

Széll Kálmán elnök: Azt hiszem, hogy érzelmi téren a delegáció kompetenciáját nem szabad oly ridegen formulázni, ahogyan tisztelt tagtársunk e pillanatban teszi. (Általános helyeslés.) Ezután meleg, kegyeletes szavakban emlékezik meg Széll Kálmán Kállay Benjámin közös pénzügyminiszter elhunytáról. Majd bejelenti, hogy gróf Szapáry Gyula elnök a december havi ülésekre szabadságot kér. Jelenti, hogy Ernusz Kelemen, a főrendiház részéről megválasztott delegátus mandátumáról lemondott. Ennek folytán Firczak Gyula püspök póttagot hívják be. Miután az elnök még azt jelentette, hogy Darányi Ignác Szociálból írott levelében január elejéig szabadságot kér, báró Burian közös pénzügyminiszter beterjesztette a közös miniszterek előterjesztéseit, melyeket lapunk más helyén ismertetünk.

Széll Kálmán indítványozza, hogy mint minden évben, a plenáris tárgyalás kellő előkészítésére küldjék ki a szokásos albizottságokat.

Ugron Gábornak nincs kifogása az albizottságok kiküldése ellen, de helyteleníti, hogy az albizottságokban teljesen hiányzik a nyilvánosság ellenőrzése. Éppen azért tiltakozik az ellen, hogy albizottságok használtassanak fel arra, hogy ott idegen vagyis oly nyelven beszéljenek, amely Magyarország törvényhozásának nem nyelve, ami sem Magyarország törvényhozásában, sem annak kiküldött bizottságában vagy albizottságában nincs helyén. El lehetett ezt eddig tűrni, ami agresszív támadások a magyar országgyűlésben érték, amíg centralisztikus törekvések minket nem fenyegettek és amíg magában Bécsben nem emelte fel fejét vakmerően az a törekvés, hogy itt egy egységes állam van. Éppen azért tiltakozik az ellen, hogy az elnök megnyitó beszédében mindenütt a monárkia szót használta.

Elnök: Nem mindenütt!

Ugron Gábor: Kérem, meg kell nevezni Ausztriát és Magyarországot. Nyilván, világosan kell beszélni, mert minálunk kétségbe vonatik Magyarország állami és jogállami léte, minálunk kétségbe vonatik a magyar törvényhozás szuverenitása. Annál inkább meg kell állanunk a mi jogi alapunkon és annál inkább tiltakozunk kell az ellen, amit addig amig rokonszenvesen és lovagiasan jártak el velünk szemben eltűrhetünk.

Széll Kálmán: Azon nézetben van, hogy az albizottságok működését az ügyrend szabályozza, annak szelleme a mértékadó. Eddig sem adtuk más utasítást az albizottságok, mint hogy a közös miniszterek előterjesztéseit vizsgálják meg. Ezután sem kell más utasítás. Diffikultálta Ugron, hogy beszédében a monárkiáról beszélt. Ezzel szemben hangoztatta, hogy ott, ahol a magyar államtól van szó, Magyarországról szót; Szent István koronájának birodalma pedig közjogilag oly helyes, hogy ez ellen nem lehet kifogást tenni. Akkor azonban, mikor a védelem közös eszközeiről van szó vagy mikor nemzetközi vonatkozásokról beszél, akkor a monárkia kifejezést használta, mert így volt ez helyes. Ajánlja, hogy az indemnitásról szóló javaslatot a négyes albizottsághoz utasítsák.

Az előterjesztések tárgyalására haladéktalanul megválasztották az illető albizottságokat azon a módon, ahogyan azokat a tegnapi előterkezelt je ölle.

Az elnök enunciaciója után Ugron Gábor kérdezi, hogy mi fog a 4-es albizottság elé terjesztetni, és kérdezi, hogy miután az indemnitás tárgyalását meg fogja előzni a külügyminiszter előterjesztése, vajjon meg fogja-e azt előzni a hadügyminiszter előterjesztése is, mert lehetetlennek tartja, hogy az indemnitás tárgyát képező horribilis nagy összegek társját kép-

viselő miniszter akként kérje az indemnitást, hogy sem hadügyi politikájáról, sem hadügyi reformjairól, sem azok terjedelméről, tartalmáról, hadügyeink mai állapotáról kellő felvilágosítást ne nyújtson; tanácskozásaink komolysága megkívánja, hogy ha ilyen bizalmat akarunk kifejezni, amilyen az indemnitás megszavazása, akkor legyen meg az az alapja, hogy kapjunk megfelelő felvilágosítást, amelynek alapján a bizottsági tagok bizalommal viselhetnek.

Hegedűs Sándor szerint Ugron Gábor a hadügyi kormányzat szemben egy szokatlan és gyakorlatilag nem teljesíthető kívánságot fejezett ki, mert a hadügyi kormány most tisztán a változatlan létszámának a régi keretekben két hónapra való fenntartását és az ez évre szükséges költségek megszavazását kéri. Ha ez így van, ez nincs öszeüggésben semmiféle változtatással, semmiféle reformpolitikával, az tisztán adminisztratív dolog és szóló sem a magyar országgyűlésen, sem itt az indemnitás kérdését a bizalom kérdésével soha nem hozta öszeüggésbe, nem is tartja helyesnek, mert itt nem politikai eszméket és irányokat akarunk fejtegetni, hanem a háztartásnak a régi keretekben való ideiglenes további vezetéséről van szó.

Okolicsányi László védi Ugron Gábor álláspontját.

Miklós Ödön nagyon csodálkozik Ugron és Okolicsányi álláspontján, akik mindig felve örködnek a telet, hogy a delegáció ne lépje át azt a hatáskörét, amelyet neki a törvény és az eljárási szabályok előírnak. A hadügyminiszter nem tesz egyebet, mint azt, hogy a mult időszakra megállapított és megvitatott költségletekre vonatkozólag kér felhatalmazást arra, hogy előteremtse az eszközöket, amelyek a két hónap szükségletének fedezésére szükségesek.

Ugron Gábor tiltakozik az ellen, mintha szóló a magyar országgyűlés hatáskörét meg akná sorbitani. Egy regimennek több száz millióra menő költségvetését kei ellenőrizni s ha ennek a regimennek pénze van szüksége, nem a multa, hanem a jövőre nézve, akkor tudni kell azt, hogy a megszavazott öszegek mire használtattak fel a multban és milyen eredményeket mutattak fel.

Báró Dániel Ernő azt tartja, hogy Ugron Gábornak indítványa nem ide való. Ha a négyes albizottság fog majd kérni a közös hadügyminisztertel felvilágosításokat, amint kérhet, akkor a hadügyminiszter bizonyára meg fogja adni ezeket a felvilágosításokat.

Bolgár Ferenc nem tudja, milyen cölja lehet annak az expozénak, amelyet a hadügyminiszter adhat, mert hiszen az indemnitás a multévi költségvetést veszi alapul és azokat az organizációkat és intézkedéseket, amelyek alapján az utolsó költségvetés megállapított. Majd ha a hadügyi albizottságban a hadügyminiszter költségvetése tárgyalás alá kerül, szóló is kívánni fogja, hogy az új tételeket a hadügyminiszter világítsa meg, bizonyára meg is fogja tenni, akkor majd mindenkinek alkalma lesz a hadügyminiszterhez kérdéseket intézni.

A külügyminiszter és a hadügyminiszter expozéja között azonban nagy különbség van. A hadügyminiszter előterjesztette a maga költségvetését, ebből a költségvetésből még bővebb felvilágosítást nyernék Ugron Gábornak, mintha szóbeli felvilágosításokat kap.

Hegedűs Sándor: Ugron Gábor ismerni akarja az eredményeket, amelyek az 1903. évi költségvetésben elértettek. Ezt az eredményt azonban nem expozéval, sem a nélkül nem örküj el, mert ezek az eredmények nemcsak pénzügyileg, de más tekintetben sem lehetnek még előtűnik.

Elnök ezután Okolicsányi László kérdésére kijelenti, hogy az elnöknek, mint olyanoknak, nem lehet álláspontja az albizottsági teendőkre nézve, azokba nem avatkozhatik, mert az albizottságok a maguk hatáskörében intézkednek és határoznak.

Az országos bizottság határozatilag kimondja, hogy az egyesült négyes albizottság holnap délután három órakor kezd meg tanácskozását.

Szemere Miklós előrebocsátja, hogy a görög király bécsi tartózkodása alkalmából, a hírlapok révén bejárta Európát egy katonai konvenciónak a híre Ausztria-Magyarország és Görögország között. E hír aggodalommal tölti el, mert ez a katonai konvenció milyen belenyulik a reánk nemcsak kereskedelmileg, de politikailag is oly nagy horderejű Bakán-kérdésbe, mert főleg Albánia ellen látszik irányulva lenni. Már pedig nemcsak emberiség szempontból kívánatos, hogy az albán faj fennmaradjon, amelyről a híres természetbúvár: Virchow megmondja, hogy az albán koponya a legjobb koponya Európában, de politikai szempontból is fontosnak tartja, hogy Albánia megmaradjon. Követem, ugymond boldogult Rudolf trónörökös eszméit, aki nagy abanof volt és pedig önző bátsó gondolat nélkül. A következő interpelláció intéztem tehát gróf Goluchowski közös külügyminiszter urhoz: 1. Létezik-e katonai konvenció Ausztria-Magyarország és Görögország között? 2. Ha igenis létezik, mi eöböl köztűtik?

Báró Burian István közös pénzügyminiszter: A közös külügyminiszter ur felszólítására van szerencsém Szemere Miklós bizottsági tag imént előadott interpellációjára rögtön megadni a választ, amely röviden abból áll, hogy egy osztrák-magyar-görög katonai, vagy egyéb konvenció megkötésére vonatkozó hírek teljesen alaptalanok. Ezel tehát esznek az ahhoz fűzött következtetések, aggodalmak és konsziderációk is.

A választ Szemere Miklós és az országos bizottság is tudomásul veszi, mire elnök felhívja a bizottság tagjait, hogy holnap délelőtt 11 órakor jöjjenek egybe a delegáció helyiségében az ő felségéhez

intézendő beszéd meghallgatása végett. A felség déli 12 órakor fogja fogadni a delegációt.

Ezzel az ülés véget ért.

Osztárak delegáció.

Az osztárak delegáció ma délelőtt tartotta alakuló ülését. Gróf Goluchowski külügyminiszter az ülést fél 12 órakor nyitja meg és felkéri Javorski lovag képviselőt a koronlakság átvételére.

Javorski üdvözlö a delegációt és megnyitja az osztárak delegáció ülését, kérve a delegáció legújabb tagjait a jegyzőség ideiglenes elvállalására. Korjegyzők Albrecht és Starhemberg herceg delegátusok. Ezután az elnök választás következik. 56 szavazatot adtak le és 55 szavazattal báró Gautschot választják meg elnökül.

Báró Gautsch elnök! T. delegáció! Mindenekelőtt engedjék meg, hogy legfőbb közzönetemnek adjak kifejezést a magas kitüntetésért, amelyben elnöké való választásom által részesítettek. Törekedni fogok elnöki kötelességem lelkiismeretes teljesítésére, mire a delegáció szíves támogatását kérem. Különösen törekedni fogok a szólás szabadságot megőrzni, (Tetszés.) ami annál könnyebb lesz, mert a delegáció tisztas tradícióhoz tartozik a tárgyalás előkelő módja. A delegációban mindig azon meggyőződés uralkodott, hogy a kifejezés erőssége az érvak hatalmát nem helyettesítheti. Kérem a t. delegációt, legyen meggyőződve, hogy a hátszabályokat lelkiismeretesen fogom kezelni, amelyeknek értelme és szelleme odairányul, hogy biztosítsa a delegáció ügyveinek elintéztetését és megkönnyítését. A 39-ik ülészek tevékenysége komoly s fontos időben kezdődik. Bár a politikai és gazdasági élet némely jelenségei nem felelnek meg teljesen minden követelménynek, minden kishitűségtől menten bátran remélhetjük, hogy sikerülni fog a fentörő nehézségek leküzdése és a fontos kérdések termékeny megoldása. Emelt fővel és reményteljesen teljesen kezdjük munkánkat. Ama nagy világtörténelmi feladat, amelyet mindnyájunk közös hazája és annak magas uralkodóháza évszázadokon át betöltött és Isten segítségével továbbra is be fog iltelni, főünk minden erőnk megfeszítését kívánja és hazafias áldozatkész tevékenységnek ösztönzést. A lefolyt évben történt uralkodólagatások hazafias megeégéddel s örömmel töltötték el bennünket. Újból bizonyítják ama nagy tiszteletet, amellyel az egész világ viseltetik szeretettel uralkodónk iránt, kin népei megrendítetetlen hűséggel tisztúgnak, de bizonyítják egyszerű és szívtéses és barátságos álamokhoz való jó viszonyát és a béke, a népek eme legértékesebb java megártásának reményére is feljogosít. A boldog jövőbe vetett bizalmunkat szilárdít a az arra való gondolat, ki 55 év óta vezet népemet sorost, valóban nehéz kötelességeinek szeretettel, bölcseséggel, türelemmel és példátlan odaadással való teljesítésében. Ezért régi szokás szerint munkánkat azzal kezdjük, hogy azt kiáltjuk: Ó felsége legkegyelmesebb esászárunk és királyunk soká éljen!

A delegáció általános háromszoros hoch-kiáltásban tört ki.

Ezután alelnökké lovag Javorskit választják meg, aki rövid szavakban mond köszönetet a választásért. Jegyzővék választják: Starhemberg herceget, báró Ehrenfelsét, báró Oppenheimert és dr. Byket.

A bizottság megválasztása után megemlékezik az elnök Klotild Mária íróhercegnő elhunytáról és kéri, hatalmazzák fel a delegációk részvételére a trónnál és József íróhercegnő való kitéjezésével. A delegáció tagjai tisztelettel s részvétéllel jelöl felállanak helyeiről. Az elnök ezután megemlékezik Kállay közös pénzügyminiszter elhunytáról és kiemeli Bosznia és Hercegovina igazgatása körül kifejtett kiváló érdemeit.

A külügyminiszter átírta tudatja, hogy 6 felcsége holnap dalben fogadja ünnepiesen az osztárak delegációt.

A beérkezett irományok (ezek közt egy interpelláció a hadügyminiszter utolsó nyelvrendeletei dolgában) felolvasása után gróf Goluchowski külügyminiszter előterjeszti a közös költségvetés és a kö üs kormány többi javaslatát, valamint a kétnapos költségvetési provizóriumot. Potocki delegátus indítványára a 21 tagú költségvetési bizottságot megválasztják.

Elintéztetvén a napirend, felszólítja az elnök a költségvetési bizottság tagjait, hogy a delegáció ülése után alakuljanak meg. A közös javaslatokat a költségvetési bizottsághoz utasítják.

A jövő ülés idejét írásbelileg tudatják. Az ülés vége 4 1/2 órakor.

A közös költségvetés.

A közös minisztériumoknak ma beterjesztett költségvetéséből a főbb számadatokat a következőkben közöljük:

A közös külügyminisztérium rendes előirányzata 11,735,876 korona, rendkívüli 197,295 korona, összesen 11,933,171 korona, ami a tavalyihoz képest 569,301 korona emelkedést jelent, ami a rendes kiadások terhére esik. A közös hadügyminisztérium előirányzata a hadsereg rendes kiadása 285,846,529 korona (tavaly 287,402,483 korona), rendkívüli kiadása 22,210,360 korona, (tavaly 19,824,406 korona) összesen tehát 308,056,879 korona, vagyis 880,040 koro-

nával kevesebb, mint tavaly. A haditengerészet rendes szükséglete 89,684,450 korona, a rendkívüli pedig 10,586,960 korona, összesen 60,271,410 korona. Tavaly volt a rendes szükséglet 35,073,940 kor., a rendkívüli 14,111,890 korona, összesen 49,185,820 korona; a csőhkenés tehát a tavalyihoz képest 1,055,690 korona. A hadügyminisztérium egész szükséglete ennél fogva 358,328,259 korona, vagyis 1,915,630 koronával kevesebb, mint 1903-ban. A közös pénzügyminisztérium összes szükséglete 4,389,449 korona, tavaly 4,439,039 korona volt, tehát a mostani szükséglet 50,410 koronával kisebb. A számelőörzés költségei 324,480 korona, 2212 koronával kevesebb, mint tavaly volt. Az összes nyersszükséglet ennél fogva 374,975,389 korona (tavaly volt 372,487,836 korona.) 1904-re 2,587,563 koronával kevesebb a szükséglet. Ezzel szemben a fedezet a külügyminisztériumnál 508,000 korona, a hadügyminisztériumnál 6,341,814 korona, a közös pénzügyminisztériumnál 101,027 korona, egyéb bevételek 14,000 korona, számelőörzésnél 680 korona; a fedezet főösszege tehát 6,965,471 korona, vagyis 580,007 koronával nagyobb, mint tavaly volt. A fedezet levonása után a szükséglet összegéből az összes tiszta szükséglet 368,009,918 korona, tehát 1,957,546 koronával kevesebb, mint tavaly volt. A Boszniaiban és Hercegovinában és a Lim területén elhelyezett csapatok szükséglete 7,483,050 K. A határámjövődék bevételei előirányoztatnak Ausztria részére 104,800,400 koronával, a magyar birodalom részére 15,731,050 koronával, Bosznia részére 770,540 koronával, összesen 121,301,990 koronával, a kezelési költségeket, 6,600,000 koronát levonva, marad 114,701,990 K, amely összegből még levonandó 1,425,571 K., a boszniai közigazgatás részére, a tiszta határámjövődék 113,273,419 K. A két ország által a kvóta arányában fedezendő összeg tehát 254,736,499 K. Ebből jut Magyarországra a kvóta arányában 87,629,350 K.

Ehhez az összeghez járulnak még különféle póthitelek. Így a pekingi követségi palota helyreállítására 300,000 korona, a pekingi követségi személyzetnek, az események folytán megkárosult magyar, osztrák és kínai alattvalók végleges kárpótlására 307,200 korona, a tientsini tengerész-kaszárnya és a tonkingi őrház építésére és berendezésére 320,000 korona, a tientsini konzulátus épületének fölépítésére és berendezésére 200,000 korona, a haditengerészet rendes szükségleteire összesen 633,300 korona, a közös legfőbb számvédezőknél 23,000 korona, a pólai kikötő vizellátására 80,000 korona, végre a külügyminisztérium és a diplomácia többrendbeli szükségleteire összesen 159,550 korona.

Az új tábort ágyuk.

Az új tábort ágyúteig létesítése alkalmából 1904. évre folytatásképpen 15,000,000 korona engedélyezést kéri a hadügyminiszter, mint egyszerű rendkívüli szükségletet. Ennek a tételnek megokolásában előrebocsátja a közös hadügyminiszter, hogy egy tábort tarack- és egy új hegyi-ágyúteig rendszerítésére, valamint ezzel kapcsolatban a tábort tarack-itegostályok felállítására és a hegyi tüzérség újjászervezésére az 1902. évre 38 millió koronát engedélyezett a delegáció, mint egyszerű rendkívüli szükségletet. Ezen összegből a tábort tarackok és a hegyi ágyuk számára szükséges csővek, talpak, mozdonyok, löszerművek és lövegfelszerelési tárgyak, vonatjároművek, hám- és nyergeszerszám, továbbá a teljes löszér és a csomagoló kellékek beszerzésére, végre a gyártás műhelyeinek elkerülhetetlenül szükséges átalakítására 29,800,000 korona esik. A magániparnál megrendelt tárgyak beszállítása folyamatban van. 1904-re folytatásképpen további 15,000,000 korona részlet igénybe vehetését a végre kéri a miniszter, hogy az új tábort ágyuk létesítése megkezdhető legyen.

Tehát csak a megkezdéshez kell ennyi. A befejezésig még nyilván szükséges lesz vagy tiszserenyi.

A hadügyminiszter válaszá.

A tavalyi delegáció tudvalevőleg több határozatával egyes kérdésekben jelentéstételre utasította a közös hadügyminisztériumot. E határozatokra a közös hadügyminiszter most a következő válaszokat terjeszti a delegáció elé:

(Magyar tisztek és katonai akadémiások.)

Az országos bizottság utasította a hadügyminiszter, hogy a katonai akadémiákba való felvételre pályázókról, — az ezen akadémiákba felvettekről, — valamint a katonai akadémiák állományáról szóló kimutatásait, úgyintén a hadsereg tiszti állományának kiegészítésére vonatkozó egyéb adatokat tartalmazó jelentését ez évben az összes katonai nevelő- és képzőintézetekről együttesen, tehát a hadapródiskolákról is terjeszse elő, részletesen feltüntetve abban, hogy mily számarányban neveltetek a magyar ifjak az egyes tanintézetekben, valamint az is, hogy a magyar ifjak közül hányan katonatisztek gyermekei, hányan állam-

hivatalnokok gyermekei és hányan tartoznak egyéb kategóriákba.

Utasította továbbá az albizottság a hadügyminiszter, hogy terjeszzen elő az országos bizottságnak kimutatásokat arról, hogy hány magyar honos tiszt vagy hadapród osztatott be szolgálatátétel végett az utolsó évben nem-magyar csapattekhez, még pedig hány saját kérésére és hány hivatalból, valamint arról, hogy hány osztrák honos tiszt szolgál magyar ezredekben.

A hadügyminiszter válaszában kimutatja, hogy a Mária Terézia katonai akadémiába felvettek az 1902—1903-ik tanév e lején 35 osztrák és 5 magyar fiút, a mis: aki katonai akadémiába 10 osztrák és 5 magyar fiút, a katonai alreálisokba 187 osztrák és 71 magyar fiút. A katonai nevelő- és képző-, valamint a katonai tiszti leánynevelő-intézetekben az 1902—1903-ik tanév kezdetén osztrák honos volt 1616, magyar honos 589, horvát és szlavonországi illetőségű 115, boszniai 1, külföldi 1 és honossága nincs még megállapítva 41-nek.

Magyar honos katonatiszt osztrák ezredhez be lett osztva 1902—1903-ban 18, magyar ezredbe 84, bosnyák ezredbe 2, magyar honos hadapród osztrák ezredbe 82, magyar ezredbe 301, bosnyák ezredbe 13. Osztrák csapatteistől magyarba áthelyeztetett 123, 8 hadapród saját kérésére, 86 tiszt és 1 hadapród hivatalból. Magyar honos tiszt osztrák-magyar ezredből osztrák ezredbe áthelyeztetett saját kérésére 21, hivatalból 20.

(A magyar nyelv tanulására.)

Határozat: A közös hadügyminiszter fölhivatik, hogy a magyar nyelv oktatásának és a magyar nyelvű növendékek felvételét vizsgáinak eredményéről a jövő évben terjeszzen jelentést és kimutatást az országos bizottság elé.

Válasz: A kismartoni, községi és kassai katonai alreálisokba mind a négy osztályának növendékei kötelesek a magyar nyelv tanulására. A katonai nevelő- és képzőintézetekben, továbbá a katonatiszti leánynevelőintézetekben a magyar nyelv tantárgyának oktatásában részesült növendékek előmenetele ez volt: Oktatásban részesült 1264, ezek közül a birodalmi tanácsban képviselt országokhoz tartozik német-ajku 510, nem német-ajku 140, a magyar korona országaihoz tartozott magyar-ajku 393, nem magyar-ajku 221; az év végével jeles osztályzatot nyert 366, igen jót 291, jót 343, kielégítőt 250, elégtelent 6, osztályzatot nem nyert 8. Ezek közül tökéletesen beszélt magyarul 26, a szolgálatra alkalmasan 35, törve 8. A magyar nyelv oktatásának eredménye a hadapródiskolákban: a növendékek száma a 3. és 4. évben összesen 1439, ezek közül a magyar nyelv oktatásában részesült 480 és pedig a következő eredményvel: jeles 217, igen jó 126, jó 89, kielégítő 46; a 4. osztályú növendékek összes száma 208, ezek közül tökéletesen beszélt magyarul 106, a szolgálat követelményének megfelelően 87, szükségképpen 52. A katonai nevelő- és képzőintézetekben és a katonatiszti leánynevelőintézetekben felvételre jelentkezett magyarajku pályázók felvételi vizsgálatának eredménye: vizsgálatra bevittak összesen 67-et, németül tudott 80, nem tudott 37, ezek közül felvételt: az I. éviolyamra 45, a II-ra 5, a III-ra 3, a IV-re 5, az V-re 1; hiányos előkészültség miatt (vagy mint a jelentés mondja: hiányos előkészültség végett) nem vételtt 101 7.

(Fizetéses heiyek.)

A katonai intézeteknél fizetéses helyekre 1902/3-ik tanévre pályázott összesen 77, ebből 25 magyar volt. Ezek közül engedélyt nyert 35, köztük 12 magyar.

A közös hadügyminisztérium kezelése alatt álló összes alapítványok a magyar kormány közbenjárása mellett bizottságlag át lettek vizsgálva és 36 alapítvány ki lett különítve és a magyar királyi hovvédelmi minisztérium kezelésébe átadva.

(A pótlóvak beszerzése.)

Az 1902-ben vásárolt összes pótlóvak száma 9631, ezekből 2934 vagyis 30-4 százalék közvetlen források felkeresése által szerzetetett be.

(A magyar ipar részletese.)

A magyar iparnak a fölszerelési és ruházati cikkekben való részesítéséről és a kiadott összegek felhasználásáról szóló határozatokra a hadügyminiszter ezt feleli:

A hadsereg ruházati és fölszerelési tárgyainak szállításánál a magyar ipar számára fönttartott rész a jövőben is annak fog jutni. Ha pedig a magyar kisipar a neki szánt részt valamikor nem használná föl, akkor e részt a különböző gyárak lehet tekintetbe vételével szintén a magyar iparnak fogják átengedni. A zárószámadás szerint az összes költség (1901. évi rendes és rendkívüli szükséglet, 1900. évi rendkívüli

szükséglet, 1899. évi rendkívüli szükséglet és a megszállt területek 1901. évi rendkívüli szükséglete) volt: 320,886,488 korona 67 fillér; ebből fölhasználta a birodalmi tanácsban képviselt királyságokban és országokban 205,273,729 korona 21 fillér, (63,99 százalék); a magyar királyi korona országában 101,423,782 korona 85 fillért (31.60 százalék); a megszállt területen 12,256,181 korona 66 fillér, (3.82 százalék); a külföldön 1,892,744 korona 95 fillér, (0.58 százalék). A hadi tengerészet kiadásának fölhasználása ez: az összes költség 45,989,146 korona 23 fillér; ebből jutott Ausztriára 29,620,107 korona 2 fillér (64.56 százalék); Magyarországra 6,246,451 korona 27 fillér (13.58 százalék); a megszállt tartományokra 320,495 korona 24 fillér (0.70 százalék); a külföldre 9,782,092 korona 70 fillér (21.16 százalék). A hadi közigazgatás ugy mint eddig, ezentul is iparkodik fog a hadsereg és haditengerészet ellátására és felszerelésére szükséges megrendeléseket — katonai szempontok és a két állam iparának tekintetbe vétele mellett — olyképp eszközölni, hogy az engedélyezett összegek kiadása a két államban a kvóta arányának lehetőleg megfeleljen.

(Az élelmezési cikkek beszerzése.)

Ugy mint eddig, iparkodik fog a közös hadügyminisztérium ezentul is, hogy a hadsereg ellátására szükséges élelmezési cikkek lehetőleg a legközelebb uton a termelőktől, mindenekelőtt pedig a gazdasági egyesületektől szerzeszenek be.

E célra a hadi közigazgatás a nevezett testületeket és egyes termelőket az előrelátható szükségleteknek kellő időben való közlése mellett fogja ajánlattételre felhívni. Ezen az élelmezési cikkeknek határidőnkint való beszállítására alapuló ajánlatok még a nyilvános hirdetések időpontja előtt lesznek a területi hadbiztoságokhoz benyújtandók, és pedig a kenyérbérmények és zabra szóló ajánlatok augusztus 15-étől szeptember 15-éig, a széná és szalmára vonatkozóak pedig június hó első felében (a kassai területtel közelebb, tekintet az aratás későbbi időpontjára, június hó első felében). Az árak megállapításánál a termelési viszonyok, az általános forgalmi árak és a költségvetési árak fognak tekintetbe vétetni.

Ezen vásárlásokon kívül még a katonai élelmezési raktárak részéről a szabadkézbe közvetlen a termelőktől való bevásárlás fog azonnali beszállítás és kifizetés kötelezettsége mellett a lehető legnagyobb terjedelemben eszközöltetni.

Az élelmezési cikkeknek oszakis azon része, mely a jelzett szállítások és bevásárlások után nem lesz fedezhető, fog nyilvános árlejtésre jutni, mely utóbbinál a termelő és a gazdasági egyesületek ismét versenyezhetnek a egyenlő ajánlatok esetén a kereskedelmi ajánlkozók előtt lesznek tekintetbe véve.

Az élelmezési szükségletek biztosításánál betartandó eljárást szabályozó körrendeletekben (1903—1904-re lásd a 12. oszt. 879. sz. a. kelt rendeletet a hadsereg 1903. évi Rendeleti Közlönyének 15. sz. mellékletjében) azon időpont is tüzetesen meg lesz jelezve, amelyben a termelő az élelmezési szükségletekről értesítendő; ennek megfelelően a szükségletek körülbelüli mennyisége május közepéig, szabatosan kimérte pedig a rendszeren június végén vagy július elején eszközölhető végleges megállapítás után azonnal tudtul fog adatni a termelőnek.

A végre, hogy egyrészt a termelők és különösen a kisebb mezőgazdák érdekei elősegíthetők, másrészt pedig a készpénzzel való fizetésneknl szokásos árlejtésekből hasznosulni tudassanak és a jövő évre szükséges terményeket közvetlenül az aratás után szabad kézből bevásárolni, az erre szükséges készpénz folyósítása tekintetben érintkezésbe lépett a hadi közigazgatás mindkét állam pénzügyi közigazgatásával; ennek folytán ez idén próbaképpen 4 és fél millió korona lett e célra a hadi közigazgatás rendelkezésére bocsátva. A költségeknél oly mérvű igénybevétele, hogy a következő év összes szükséglete egyszerre fedezhető legyen — ily jelentékeny összegek megszerzésének nehézségétől is eltekintve — már csak azon okból sem volna eszközölhető, mert az élelmezési cikkek egész évi mennyiségét a meglévő raktárakba el nem lehetne helyezni; egyelőre tehát a részletekben eszközölendő beszállításoknál kell maradnunk.

A termelők és a fogyasztó csapatok közti közvetlen érintkezés elősegítésére, minden évben utasítanak az ezred- és osztályparancsnokságok, hogy a lópatot (főleg a széná- és szalmaszükségletet) közvetlenül a mezőgazdákotl igyekezzenek beszerezni; a beszerzésnek ezen módozata már sok oldalon gyakorlatik.

Ami a termelők részéről szállított élelmezési cikkek származását illeti, meg kell jegyeznen, hogy kizárólag csak saját termények szállítása lesz köztve. A saját termelés mennyisége iránt bizonyított erejű bizonyítványt kell minden ajánlkozónak beuj-

tani; csak a községek és gazd. testületek vannak ettől felmentve. Azonkivül még a közös hadügyminisztérium évente jelentést is tétet magának a beszállítások alkalmával tapasztalt észrevételek és különösen a beszállított cikkek származásáról. A kötött szerződéseknek aláírási közzéírása való átruházása teljesen el van tiltva; az éppen felsorolt határozmányok pedig (azaz a saját termények szállítása és az átruházás eltiltása) a termelőkkel stb. kötött szerződésekben minden egyes esetben különösen hangsúlyozva lesznek.

(Az egyéves önkéntesek.)

Az 1901,902. évben 3643 osztrák és 2873 magyar fu nyerte el az egyéves önkéntesi jogot a katonai állományban, 122 osztrák és 102 magyar orvosjelölt, 43 osztrák és 35 magyar gyógyszerész, 4 osztrák és 24 magyar átlaggyógyász; ezekből a tartalékosbizti vizsgára bocsátott 2764 osztrák és 1693 magyar, a vizsgán megfelelt 2367 osztrák és 1332 magyar, megbukott 340 osztrák és 339 magyar, második évi tényleges szolgálatra köteleztetett 60 osztrák és 86 magyar.

Az új bán programja.

Zágráb, december 15.

A horvát országgyűlést ma királyi kézirattal megnyitották és gróf Fejacevich Tivadar horvát bán megragadta ezt az első alkalmat, hogy kormányzati programját megismertesse. Álláspontjának csak rövid körvonalozására szorított mert; mint megjegyezte, hosszabb betegsége miatt ezt hosszasan nem teheti.

Beszéde elején hangsúlyozta, hogy elfogadta a bán méltóságát abban a reményben, hogy a népe iránt érzett szeretete pótolni fogja a hiányzó képességeket. Méltóságomat, ugymond, mint ahogy már megjegyeztem, gróf Khuen-Hédervary volt miniszterelnök tanácsára fogadtam el és ezt azon okból is vételem lehetni, mert ragaszkodom ahhoz a felfogáshoz, hogy eme királyságok bán méltóságát nem képviselő el a méltóság viselője és a miniszterelnök között való teljes bizalom nélkül. És maután e tekintetben változás nem állt be a bán méltóságát továbbra is megtartottam. Gróf Tisza István miniszterelnök, mivel a régi barátság kötelekei fűznek össze, teljesen viszonzotta ama bizalmát, amelyvel iránta, programja és intenciói iránt viseltetem, amelyeket ő nyilvánosan és magánaton kifejezést jutott. Országunk iránt követendő magatartásának intencióit, avval tanusították a miniszterelnök, hogy minely megengedte a politikai helyzet, egybevitte a regnikoláris küldöttséget, hogy ezzel lehetővé tegye a szükséges pénzügyi egyezség létrejvetelét.

Szólt az 1868. XXX. illetőleg I. törvényeikk alapján áll, amelyet az ország fejlődésére néve szilárd alappal tekint és amely ugyszólván a modus vivendi állapítja meg a magyar nemzet és a horvát nép között, mely a pragmatika szankció szerint elválaszthatatlanul és szétbontathatlanul össze van kapcsolva és tront és nemzetet 800 éves történelemmel köti össze. Ezen alap mindkét részről való pontos betartásával eme modus vivendi, ez a viszony barátságossá és testvérivé válik. Feladata lesz tehát ezen elvet minden támadás ellen, bármely irányból jöjjön is az, megvédelmezni és gondoskodni, hogy e viszony mindig barátságosabbá váljék a királyságok közjogi egységének jól fel fogott érdekében. Minden állandó fejlődésnek második szilárd alapja a nyugalom és rend, ezért örül, hogy ismét helyreállt a nyugalom és rend hazánkban, és a hivatott tényezőkhöz avval a kéressel fordul viselék szívükön emez örvendetes állapot leentartását. Mindig az alkotmányos szabadság barátja volt szoló és a szabadságot övni és felelteszteni akarja, de ha valaki a rendet és nyugalmat vétkes kézzel zavarni merészelne, avval „salus publica suprema lex esto” mondással avval kénytelen szembeszállni.

Azután áttér az önkormányzat három ágára. Az igazgatás tekintetében kívánja, hogy az jó és tisztességes, lehetőleg egységes legyen és hogy minden ágában kialakuljon és tökéletesesjék. Ami az igazságügyi igazgatást illeti, ügyelni fog arra, hogy a Justitia modern és igazságos ruházatot nyerjen a nélkül, hogy letenné szemköztiét, amelyet eddig viselt. A vallás- és közoktatásügyeket illetőleg gondoskodni akar, hogy az iskola az élet számára való tanulás helye legyen, hogy azon mag. amelyet el vetnek az itjuság szivebe, jól megrostatassék, miért is különös gonddal fogja az e téren való tevékenységet kísérni az ország érdekében és a gyermekek javáért aggodó szülők megnyugtására. Elvárja a hivatalnokoktól, hogy suyos feladata teljesítésében pontos és lelkiismeretes kötelesség teljesítéssel támogattni fogják. A pápáknak már hivatala elfoglalásakor baráti jobbját nyújtotta és meg van győződve arról, hogy az azt elfogadja, mert az egyházi és világi hatalom között lévő jó viszony ugy magának a hitnek, mint a hazának érdekében áll. Kívánja, hogy az országos kormány védelme alatt lehetőleg megszilárduljon a horvát és a szerb nép között való egyetértés és hogy e céből minden eikerültessek, ami valamely félreértésre alkalmat adhatna.

E kívül helyről ugymond, isiben boldogult atyám is hangsúlyozta annak idején, hogy a pártok fölött áll. Magam is szivesen teszem a magaméva ezen principiumot, csupán pontosan részleteim akarom és azt mondom, hogy igazgatás tekintetében a pártok fölött fogok állni, de politikai tekintetben a nemzeti párt hű tagja vagyok és maradok, azon párté, amelynek

soraiból való vagyok és amelynek elveit mindig sikra fogok szállani.

A bán beszédét sokhelyütt viharos zsvió kiáltásokkal szakítottak meg és végezetül a bánlt lelkes ovációkban részestették.

Dr. Brestjansky üdvözi a bán beszédét, azonban megjegyzi, hogy abban egy némely magyarázatot hiányzik. A bán kötelessége nemcsak a kiegyezésre, hanem a horvát nép törekvéseire is kiterjednek. Szóló nem találja a bán tejetgetéseiben Horvátországnak a kiegyezésben biztosított és a zászlóra, valamint a nyelvre vonatkozó jogait és kívánja az abszolutisztikus törvényeknek szabadelvű értelemben való megváltoztatását, a nép alkotmányos jogainak megóvását, a szabad választást, sajtó- és gyülekezési szabadságot. Szót emel a horvát érdekeknek a hadseregben való érvényesítése mellett és azt reméli, hogy a bán az igazgatás ügyeiben nem fog a hivatalnokai kar mindenhatóságának álláspontjára helyezkedni. Az egyházpolitikában kívánja szóló az egyház és állam paritásának hangsúlyozását és az oktatásügyre vonatkozólag oly iskolák létesítését, amelyek önálló elemeket nevelnek és pedig technikat, kereskedelmi akadémiát és egyetemi orvosi kart. Szóló érinti a leváltarak kérdését is és sürgeti Dalmáciának bekebelezését. Beszédét pedig azzal fejezi be, hogy szivesen hajlandó a szerbeknek mindent megadni, ami nem a terálja Horvátország politikai jogait, és kijelenti, hogy a bánlt mindig tisztelni fogja, azonban el fogja iténi annak minden olyan lépését, amely Horvátországnak nemzetiségi, kulturális és politikai jogait sértené.

Dr. Frank (tisza jogpárt): kijelenti, hogy elvi szempontból nem szavaz bizalmat a bánnak, aki a kiegyezés alapján áll, mert a kiegyezés Horvátország minden bajának ősi forrása.

Dr. Spevec (nemzeti párt): szivesen üdvözi a nemzeti párt nevében a bánlt, mert ma más politika nem lehetséges, mint a kiegyezés politikája, amelyet szivesen támogat, mert ez a politika elismeri, hogy a kiegyezés olyanormán megsértetett, hogy sok unionista elpártot. Hibáztunk — ugymond szóló — de hibáinkat beismertük és igyekezni fogunk, hogy azokat jóvátegyük. Kijelentjük, hogy a bán programját szivesen támogatjuk és javaslatait nagy örömmel várjuk. (Élénk tetszés a jobboldalon.)

Ezután tárgyalták Rubetics képviselő és társai sürgősségi indítványának sürgősségét. Az indítvány Tuskan, dr. Harambasic és dr. Vinkovic képviselők kizárásának felülggesztésére vonatkozik. A sürgősséget elfogadta a tartománygyűlés, magát az indítványt azonban visszutasította.

Ülés vége délután 7/2 órakor. A legközelebbi ülés holnap.

Zágráb, december 15.

A ma előterjesztett költségvetés 20,601,068 koronás szükségletet mutat fel. A fedezet 3,009,349 tételt tartalmaz, melyet a kiegyezés végleges befejezésekor mint elszámolandó előleget fognak kezelni.

KÜLFÖLD

A keletázsiai konfliktus. Londonból táviratozzák: Habár az orosz jegyzék szövegét még mindig szigoruan titkolják, mégis az összes tokiói újságtudósítók azt jelentik, hogy Oroszország és Japán között még igen nagy differenciák vannak, amelyek még hosszadalmas tárgyalást tesznek majd szükségessé. De azt is elismerik az újságok, hogy az orosz jegyzék hangja nagyon békés és megerősíti azt a reményt, hogy módot fognak találni az ellentétek kiegyenlítésére. E mellett azonban riasztó hírekben sincsen hiány; így állítólag a Londonban alkalmazott fiatal japániai parancsot kaptak, hogy haladéktalanul vonuljanak be a japáni hadseregbe. A Daily Mailnek azt jelentik Odesszából, hogy orosz tengerész-tartalékosokat szállítanak a szibériai vasuton Keletázsiba. A szibériai vasuton három hét óta sem postát, sem utasokat nem szállítanak, mert az összes kocsikat csapatok és hadiszer szállítása foglalja le.

Egy diplomata a párisi Eclair tudósítója előtt kijelentette, hogy úgy tudja, hogy Oroszországnak a japán kormányhoz juttatott jegyzéke csupán Koreára vonatkozik. Oroszország a maga csapatai számára azt a jogot követeli, hogy Korea északi részén szabad átkelésük legyen, továbbá a koreai partokon egy vagy két szénállomást követel, ellenben a japánoknak az ország déli részében teljesen szabadkezet engednek. Azt hiszik, hogy a japán kormány el fogja fogadni Oroszország javaslatait. A párisi japán követ a Gaulois szerkesztője előtt arra a kérdésre, hogy miért oly izgatott a japán közvélemény az Oroszországgal folyó tárgyalások lassúsága miatt, kijelentette, hogy a japán nép tudatában van erejének. Azt is tudja, hogy sem a szárazföldön, sem a tengeren nem gyengébb, mint Oroszországnak.

Oroszországnak eddig azon a vidéken nincs több, mint 75.000 embere és erősbítéssel 150.000-re vagy 200.000-re vihetné, míg Japán 500.000 jól fegyverzett és fegyvelmet katonát küldhetne harcba. A japán kormány, mely öszintén óhajtja az Oroszországgal való megegyezést, nem fogja magát a közvélemény által presszionáltatni, hanem csak a külső viszonyok erre nem kényszerítik. Ézideig semmi sem történt, ami a két ország között a szakítást előreláthatóvá tenné.

Róma, december 15.

A *Capitale* szerint a hatalmaknál lévő japán katonai attasék visszahívása diplomáciai körökben élénk megbeszélés tárgya. *Corada Furusako* ezredes római japán katonai attasé a hó végén utazik Japánba.

Berlin, december 15.

A *National Zeitung* pétervári levelezőjének alkalma volt egy kiváló állású orosz diplomatával beszélnie a keletázsiai helyzetről. A diplomata erősen hangsúlyozta, hogy a cár semmiképpen sem akar háborút és ő (a diplomata) feltétlenül meg van arról győződve, hogy nem is kerül háborúra a dolog. Ami a külföldi lapoknak azt a hírt illeti, hogy Kelet-Azsiában a japán haderőhöz képest csekély az orosz had, a diplomata megjegyezte, hogy azok az orosz csapatok teljesen elegendők minden eshetőségre.

London, december 15.

A *Times*-szal közölte egy angol ember, aki társulatjában egy sok japán embert foglalkoztató cégnek, hogy a most Londonban tartózkodó összes japánokat felszólították, hogy térjenek haza. A japán követ ellenben kijelenti, hogy ily intézkedésről nincs tudomása.

HIREK

A nagy kérdés.

Nem csodálkozom, ha Bülownak a pesti szalonokból valami elmés ajándékot küldenének, természetesen valami olyan levélke kíséretében, melyből az obligát szójáték sem hiányzik. Nem azért, mert a humor és könnyed „lekezelés” taktikájához nyult, amikor Bebel, a nemes és népszerű forradalmár a falhoz szóritotta, hanem mert Bülow sármánt volt, a heroiség elmés, s a jövő kérdését vetette föl, amely pedig érdekes, izgató és mulatságos. Azt hiszem, ilyenféle lehetett a hangulat akkor, mikor a szalonok hölgyeiből trikotózók váltak, akik a borzalom gyönyörűségénél nagyobb nem ismeretek. A jövő forradalom képzelt borzalmával a pesti szalonokban is szívesen kacérkodnak ma s szívesen veszik a esőket, melyet a modern Robespierrek csókolnak a fülek mögé, az egyetlen, amelytől még egy kissé borzongni lehet. A jövőről csodálatosan sokat beszélnek az emberek ma s az eljövendő új társadalomról annyi ötletességgel csevegnek, mint készülő új ruhákról. Vagy mert megunták a régi, vagy mert nagy gyönyörűségük telik abban, hogy az alkotásban segítsenek, vagy végre, mert az asszonyi kíváncsiság nem riad vissza semmitől. A jövővel való ilyen epidemikus foglalkozás épp olyan jele az öregedésnek, mint a mult emlékeibe való elmélyedés. De mindkettő argumentum a mellett, hogy a jelenben van valami hiba, valami szomorú és egyhangú, ami már nem szórakoztat és nem deríti kedvre a szórakozni vágyókat. És így a legkedvesebb témája az asszonyoknak is ez a jövő s szerelmes kis leányok nem egyszer kéri udvarlóikat ábrándos arccal és a messzeségbe látó tekintettel:

— Kérem, beszéljen nekem a jövő államáról.

És ezért nem volna csodálatos, ha csupa hálából valami kedves és ötletes ajándékot kapna Bülow is, aki ábrándos arccal és naiv ravaszsággal kérdezte tegnap:

— Bebel, kérem, beszéljen nekem a jövő államáról!

Ebben az egész forradalomban, melyet annyi szívóssággal s olyan nagy bizonyossággal vivnak odakünn, alig van izgatottabb és érdekesebb ennél az egy kérdésnél: mi lesz

aztán? Aztán, amikor már vége van a harcnak és a forradalomnak. Mi van azon túl?

— Jó — mondják. — Egyszer hát jön egy nagy robbanás. Ugy-e? A milliók ordítva rohannak ránk, akik elnyomók vagyunk. Valahol lesz egy halovány Marie Antoinette s valahonnan előkerül egy vörösnyakkendős Marat. És a szép asszonyok leütik a fejét, mint ahogy akkor leütötték, az utcákon puskaropogás hallatszik, dalolni fogják a Carmagnolet, úgy mint a Nemzeti Színházban, mikor az Ember tragédiáját játszószék. Ez mind így lesz. Ezt értjük. Hát erre a pillanatra lehunyjuk a szemünket, mert az ilyen borzalmaknál már nem borzong az ember, hanem kileli a hideg. De ha mindez megtörtént, akkor? Akkor mi lesz? Bokányi lesz a miniszterelnök és...

Mi lesz a jövő állama?

Csodálatos bogara az embereknek és a kancellároknak, hogy az örökévaló költőtől, a fantáziától kéri a történelmet. Nem kell nekik a pusztá tények, hanem azok csupán, amelyek a fantázia nedűjében vannak földolva. És a kancellároknak is, a kisasszonyoknak is igazuk van. Talán tudják, hogy a Mahabharata énekei jobban visszaadják a történelem szellemét, mint a kompendiumok...

A jövőből mindössze egy érdekli őket. Az, hogy mi lesz? S hogy ami lesz majdan, milyen lesz? Mintha azok, akikhez e kérdést intézik, jósek vagy próféták volnának s jobban belelátának a jövőbe, mint ők. Mintha Bebelnek kiváltságos álmai lehetnének! Mintha amit a forradalom emberei képzelnek és álmodnak, az bizonyosabb és valószínűbb álom volna, mint a békés embereké. Pedig milyen erős és milyen tajtékzó forradalom van már magában a kérdésben is. Mert benne van a vágyakozás azután, hogy talán mégis másmilyen lesz, mint aminő most. Hogy talán másmilyen lehetne.

Ki tudja megmondani azt, hogy hova fog elvezetni a harc, amelynek eredményei úgy érdeklik az embereket? Sem Bebel, sem más. Senki. Együgyűség kérdezni ilyent. Együgyűség, de mégis emberi.

S úgy látom, hogy ebben a nagy együgyűségben, ebben a kíváncsiságban, amely szomjazva várja, hogy valaki föllebentse a saisi kép fátályát, mindnyájan egyek vagyunk. Bebel és Bülow, a pesti szalonok hölgyei s a künn tomboló forradalom emberei. Mindnyáját érdekli, izgatja, heviti ez a kérdés, hogy: mi lesz azután? Akárhogy fogják föl azt, hogy miképpen jutunk el az új világhoz, véres harcok után, amint a szalonok hölgyei képzelik, avagy esőndes és természetes fejlődéssel, az izgató kérdés az marad, hogy milyen lesz a világ azután?

Inkább Bebelnek küldjék azt az ajándékot s ne Bülownak. A kancellár csak kíváncsi volt, mint mindnyájan, akik érdeklődünk a forradalom iránt. Ő is csak egy csókot kért a füle mögé, hogy egy kissé borzonghasson. De Bebel, szegény ott állt a nevetők és gunyolódók közt s nem tudott felelni arra, amit gyatraság volt megkérdezni tőle. Azért a szenvedésért, hogy megvádolták arval, hogy prófétának hiszi magát, már megérdemli azt az ajándékot. S azért, hogy ő maga a legkíváncsiabb rá, kettőt is megérdemel.

G-a.

Budapest, december 15.

— BUDAPESTI NAPLÓ. December 15-ikén új előfizetés nyit a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztatassanak a megújításról idejékorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— Személyi hírek. Gróf Batthyány Elemér, a Magyar Lovaregylet elnöke, téli tartózkodásra holnap Cairóba utazik. — Timon Ákos miniszteri tanácsos, egyetemi tanár többheti tartózkodásra Egyiptomba utazott.

— A király Budapesten. Bécsből jelentik tudósítónk teletónon, hogy a király pénteken Budapestre érkezik Klotild főhercegnisszony temetésére. Ő felsége még aznap visszautazik az osztrák császárvárosba.

— Magyar honvédek egy főhercegnél. Bécsből jelentik, hogy Nyíri Sándor honvédelmi miniszter vezetése alatt tegnap tisztelgett a magyar királyi honvéd *Rajner* főhercegnél, hogy szerencseikiválatát tolmácsolja abból az alkalomból, hogy a főherceg mint az osztrák Landwehr főparancsnoka, hatvanéves szolgálati jubileumát ünnepli. A küldöttség tagjai voltak: *Klobucsnér* altábornagy, a honvédfőparancsnokság adlútusa, báró *Marschall* ezredes, a 6. honvédhuszár zred parancsnoka és *Fabrics* ezredes, az I. honvédfőparancsnok parancsnoka. *Rajner* főherceg szíves szavakkal válaszolt Nyíri Sándor honvédelmi miniszternek, a küldöttség vezetőjének üdvözlő beszédére.

— Falk Miksa. Kinek megadatott nagy tevékenységben magas kort elérni, annál a jelentőségteljes évtordulók sűrűn érik egymást. De nem emlékszünk ritkább, jelentőségtelesebb évtordulóra, még a régi európai államok parlamenti életében sem, mint amelyet *Falk Miksa* azzal ért el, hogy a magyar delegáció külügyi albizottsága harmincadszor előadóvá megválasztotta. *Falk Miksának* e minőségben szerzett érdemei sokkal ismeretesebbek, semhogy azok beható ismertetése e helyen szükséges volna; tudjuk, hogy ő külügyi jelentésével a magyar albizottság tárgyalásainak európai jelentőségét szerzett és tudjuk azt is, hogy ezen államiratokkal, melyekben a diplomata, a politikus és író kiváltsági szép harmóniában egyesülnek, mintegy a magyar diplomáciai stílus megteremtőjének nevezhető. *Falk Miksa* 1874-ben lett először külügyi előadó, mely állásban *Szögyény Marich* László, jelenlegi német birodalmi nagykövetség, örökbe lépett. Tevékenysége nem volt hiányában a nagy és érdekes eseményeknek, melyeket a történelem lesz hivatva fontosságukhoz képest méltányolni. A mostani külügyminiszter a negyedik, kívül szemben *Falk Miksa* a magyar politikai világ többségének szöcsöve; kezdetre gróf *Andrássy* Gyula alatt, folytatta báró *Haymerle* Henrik és gróf *Kálnoky* Gusztáv külügyi kormányzata alatt, míg végre gróf *Goluchowski* Agenor alatt érte el a harmincadik évtordulót. M. d. n. 1898-ban huszonötödik szerepelt előadói minőségben, ő felsége a Szent István-rend közepkeresztjével tüntette ki. Szívtünköl óhajtuk, hogy ez érdemes férfi még sok ilyen évtordulót hasonló testi és lelki rugékonyságban érjen meg.

— *Bezerédj István szobra*. *Szelesárd*ról írják: *Bezerédj* Istvánnak, az első jobbágyfelszabadító Szekszárdon szobrot emenek. A szoborra eddig közadakozásból 23.000 korona gyűlt egybe. A szoborterveket *Radnai Béla* fiatal szobrász készítette. Az emlékszóbor igen tetszetős, félkör alakú építmény. Középen egy kiemelkedő fülkében fog a helyet *Bezerédj* István bronz mellszobra. A félkör alakú építmény sütőtő termésköböl készült, a szobor mellett kőtoldal a falazatba bronz-relieket helyeznek el, amelyek a jobbágyfelszabadítást és *Bezerédj*nek a vármegyeház termében az önkéntes adózásra vonatkozó kijelentését öröklék meg. Az em ékmű építési részét *Pap* Gyula és *Szabolcs* Ferenc műépítésszek terveztek.

— *Beöthy Ákos felgyógyult*. *Beöthy* Ákos országgyűlési képviselő hosszas betegségéből annyira felgyógyult, hogy most már otthon folytathatja munkálkodását. A parlamentbe azonban még nem tarthat be.

— *Klotild főhercegnisszony halála*. *Klotild Mária* főhercegnisszony halála általános és mély részvételt keltett mindenütt a fővárosban és az egész országban. A gyász külsőleg is megérinti a főváros utcáin s különösen pedig a budai varban, ahol csaknem minden házon lekele lobogó leng. A budapesti temetkezési vállalat emberei a főhercegnő holttestét még tegnap diszes ravatára helyezték az aucsúthi kastély nagy fogadótermében a flumei s aucsúthi kertészeti délszaki növényei és kaméliá közt. A beszentelés az eddigi megállapodások szerint esztőtőköző délután lesz, amelyen a szertartást dr. *Várossy* Gyula székeséhevári püspök fogja végezni fényes asszisztenciával. A temetkezési vállalat ma távirati megrendelésre disziurgnont küldött *Alesuttra* s ezen fogják a főhercegnisszonyt *Bicskeré* szállítani, ahonnan külön udvari vonat hozza Budapestre a koszoruokkal együtt. Innen még az éjle felviszik a Szent-István kápolnába, ahol a rendes hivatalos átvétel aktusa után diszes ravatára helyezik. A kápolnában a beszentelést minden valószínűség szerint *Vasary* Kolos biboros hercegnisszony fogja végezni megeléző segédlettel. A ravatalt, mely körül koronaórk s a királyi palotai testőrség diszbeültözött altiszteii állanak majd őrséget, a délelőtti folyamán a közönség is megtekintheti. A szertartás után a koporsót levizik a sírúthba. *László* főherceg szarkofágja mellé, annak jobbra eső oldalára.

Mint Bécsből táviratozzák, az elhunyt *Klotild* főhercegnőért december 15-től december 29-ig terjedő 12 napi udvari gyászát rendeltek el.

— Szomorúság és öröm. Egy csillag lehall s valamelyik másokról ideérkezik az első sugár. Az égből nem veszi a fényéből. S az asztalomühegyben minden koporsóra csak azért nem esik egy-egy böles is, mert a koporsót magával viszi az ember a földre, a böles pedig a padlásra kerül, ha kiszolgált egy gyermeket, s újra lekerül, ha megszarporodott a család. — S az égen a felleg megöött ott dereng a napfény. A gyászra, akármilyen örökkévalónak is képzeljük el azt abban a pillanatban, amikor lesujtott reánk, elkövetkezik a vigasztalás. A természetnek gondja van arra, hogy betöltetlenül ne maradjon a világon semmiféle űr, de különösen gondoskodik a szivekről. Szegény szívek, ha nem hegesztené be rajtuk a sok sebet az a sors, amely halált is, de életet is oszt, nem bírná ki az életet végéig. Mindez szentimentálisan hangzik s hasonlít a bucsuzathoz, amit a leszögezett koporsó fölött mond el az élők számára a sors. De miért ne lehetne a szentimentalizmusban is igazság? Nem az irányok szankcionálják az élet igazságait, hanem maga a valóságos élet. Az az élet, amely sok sóhajt, könnyet termel, de derűt is ad hozzá. A szomorúság gondolai mellé életető gondot. Közel áll a szívünkhöz egy gyászos ember. Agg, akit magas méltósága dacára vagy talán éppen azért — sokszor próbára tett már az élet — József főherceg. Rendelkezése állott az orvosi tudomány minden jótéménye, azok a tudósok, akiket a szegény ember nem hívhat el a beteg gyermeke ágyához, s a szegény öreg ember egymásután szonvedte végig azt a rettenetes bánatot, amiben ő, az agg gyönyörű gyermekeit meghalni látta. Úresebb és újra úresebb lett számára a világ. Az öreg ember számára nincs más öröm, mint a véréből származott élet fejlődésében való gyönyörködés. Míg az ő napja közeledik a lenyugvó felé, megnyugvással nézi az utána következő család épülését, izmosodását, felkészülését az életre. József főhercegnek legnagyobb kinsége volt a fia, László. S vele együtt sirattuk el fiatalágában, egyik napról a másikra. S most meghalt a magyar főherceg legfiatalabb lánya. Egy bájos, légies teremtés, akiről a főhercegi család egész környezete úgy beszél, mint valami földre szállott szentről. Akit talán azért is becéztek olyan nagyon, mert gyöngye volt. Nagyon rászorult a szeretetre. Rövid időn belül most már másodsor szomorodunk meg a főherceg szomorúságában s ime még át se adták a kriptának a kialudt életet, új élet született a helyébe. Regensburgban lánya született *Thurn Taxis* Albert feleségének, Margit főhercegnének, József főherceg lányának. A gyászba belemosolyog az unoka. A természet könnyet fakaszt és könnyet töröl. Ez a világ bölbes rendje s ez a rend teszi lehetővé azt, hogy egyáltalában élni tudunk e földön. Akár főherceg, akár szegény ember a nevünk.

— Tiszteleg a földmívelésügyi miniszternél. Tallán Béla földmívelésügyi miniszter ma fogadta a pestvármegyei gazdasági egyesület küldöttségét gróf *Kegelevich* Gábor egyesületi elnök vezetésével. A küldöttség tagjai voltak *Beniczky* Ferenc főispán, *Beniczky* Lajos alispán, *Tasy* István alelnök, *Baross* Pál, *Beniczky* Adam lötenvész-bizottmányi elnök, *Csávolszky* József c. püspök, *Tasy* Lajos közgazdasági előadó, *Ser* Góza vármegyei mezőgazdasági előadó, gazdasági egyleti titkár. Gróf *Kegelevich* Gábor elnök üdvözölte az egyesület nevében a minisztert. *Tallán* Béla miniszter kérésére helyezte az egyesület eddig tapasztalt gyakorlati irányu működésének támogatását. A küldöttség azután *Makfalvay* Géza államtitkár üdvözölte.

— Párba. *Pozsony* táviratozzák: Ma délután dr. *Dobrovits* Mátyás államkórházi főorvos és *Mauthner* Gusztáv, a *Grenzbote* szerkesztője közt pisztolypárba volt. A párba oka hogy a *Grenzbote*ben egy áhír jelent meg, hogy egy államkórházi főorvos öngyilkossági kísérletet követett el. E hírre *Dobrovits* a városi közgyűlésen a lapot sértő nyilatkozatot tett, mire *Mauthner* provokálta. A párbaiban mindketten sértetlenek maradtak és kibékültek.

— Ünnepek a leányvárvázházban. Nagy és előkelő hölgyközönség jelenlétében tartották meg az izraelita leányvárvázház növendékei Jókai-utcai intézetükben a chanuka-ünnepet. Az istentisztelet és ünnepi beszéd után változatos műsort adtak elő: a növendékek két tréfás jelenben szerepeltek, élcképeket mutattak be, szavaltak és énekeltek. Szabatos előadásukért a közönség szeretettel megtapsolta őket. Ezután lementek az étterembe, hol a játékos adakozók fényesen megvendégelték őket.

— Megszökött katonafoglyok. *Laibach* táviratozzák, hogy az ottani helyőrségi fogházból három gyalogsági katona megszökött. A szökött katonák közt volt egy tizedes is.

— Curie — egyetemi tanár. A *Nobel-díj* újabb elismeréshez juttatta Curiet, a híres francia kémikus, amennyiben felhívta munkásságára a francia kormány figyelmét is. *Páris* táviratozzák, hogy az Elysee-palotában ma tartott *minisztertanács* felhatalmazta a közoktatásügyi minisztert, hogy a parlament elé törvényjavaslatot terjesszen az iránt, hogy a párisi egyetem filozófiai fakultásán az általános fizikának taneszközeit állítsanak. Az új taneszközt csakis azért szervezik, hogy Curiet egyetemi rendes tanárává nevezhessék ki.

— Lady Russel házassága. Lady Russelt a napokban véglegesen elválasztották férjétől, egy *Brown* nevű kocsistól. A lady mögött nagyon kalandos múlt sötétlik. Midőn kitűnt, hogy férje nem *Stuart*, *Modena* búske hercege, akinek vallotta magát, a grófnő nem taszította el azonnal magától, hanem magával vitte édesanyjának, lady *Scott*nak palotájába. De *Brown*nak nem tetszett a ház előkelő tónusa. Ejszákán át nem jött haza, s ha felesége felelősségre vonta, szidalmakkal és fenyegetésekkel halmozta el. Magánvetékekkel megállapították végre, hogy elzúllott nőszemélyekkel tvornázik és midőn felesége, édesanyja jelenlétében szemrehányást tett neki ezért, *Brown* a legdurvább módon bántalmazta a két hölgyet. Ekkor aztán az anyós vette kezébe a dolgot és a durva embert kikergette hazából. *Russel* grófnő megindította a válópárt és meg is nyerte. A grófné már másodsor nyert meg ezáltal ilyen párt. Az első után megtartotta a *Russel* grófné címet, vajjon most Mrs. *Brown*nak fogja-e magát nevezni? Aligha...

— Újabb tudományos fölfedezések. *Páris* táviratozzák: A tudományos akadémiában közölték, hogy *Charpentier* és *Blondelet*, a nancyi egyetem fizikusai megállapították, hogy az emberi test éppúgy, mint a rádium, fénysugarakat sugároz ki. E fénysugarak fokozott mértékben mutatkoznak a fokozott izom- és idegtevékenység mellett. Ezáltal talán eszközt találtak arra, hogy a halál beálltát megállapítsák.

— A volt főispán bucsuja. *Debrecen*ben jelentik: Ma bucsuzott el *Puky* Gyula volt főispán a megye és város tisztikarától. A vármegye tisztikarát *Rásó* alispán vezette *Puky* elé, ezután *Kovács* polgármester a város tisztviselőivel jelent meg és megható lelkes beszédben vett bucsut a volt főispántól, aki hosszabb nyilatkozatokat tett. *Puky* lemondott az összes társadalmi, közművelődési és jótékonyági elnökségi állásairól s reggel végképp elbajgya *Debrecen*et.

— Napközi otthon megnyitása. A VI. kerület külső részén, a váci-utai elemi iskola napközi otthonát ma nyitották meg a főváros közoktatási ügyosztálya vezetőjének: dr. *Bárczy* István tanácsjegyzőnek jelenlétében. A megnyitáson megjelentek még: dr. *Vasovny* Vilmos, a kerület képviselője. *Sümei* Vilmos iskolaszéki elnök, *Neuschloss* Marcel királyi tanácsos, dr. *Déri* Ferenc fogalmazó, továbbá a váci utai elemi iskolának tanfőnöke, élen *Hajnal* Adolf igazgatóval.

— Egy herceg szabafogsága. *Berlin*ben jelentik, hogy egy német herceg, aki az uralkodó családnak közeli rokona, pár héttel ezelőtt résztvett egy tiszti lovasegyesület versenyén s egy versenyben a második díjat nyerte el. A herceget ezért a szerepléséért három napi szabafogságra ítélték.

— A hétosztályú polgári. Az *Országos polgári iskolai tanárok egyesülete* december 15-ikán, hétfőn, délelőtt 9 órakor a VII. kerületi *Wesselenyi*- és *Ákácfa-utca* sarkán levő polgári fiú-iskolában, rendes választmányi ülést tart. Ez alkalommal előterjesztésre kerül a hétosztályú polgári fiú-iskola tanterv-vázlata, mint igazgatósági javaslat.

— Mihilista iratok elkobozása Berlinben. Egy berlini telegramm jele, hogy az ottani rendőrség nemrégiben elkobozta két orosz — *Popov* és *Krafkov* nevek — iratit s bár az elkobozás nem Németországban, hanem Oroszországban történt, mégis kiszolgáltatták az iratokat Oroszországnak. Az iratok kiadásának az lett a következménye, hogy *Paskovszkij*, az ufai statisztikai hivatal főnökét, közgazdasági uton *Szibériába* küldték. Az elkobozott iratok tulajdonosai büntető bíjelenést tettek a berlini rendőrnök ellen.

— Ajándékvalasztás. Aki zavarban van azíránt, hogy szerettei részére alkalmas karácsonyi-újvi ajándékok hol vegyen, annak ajánljuk a *Riegler* József Ede papírnemű-gyár részvénytaraság üzeleit. V. Erzsébet-ter 19. sz., IV. Egyetem-ter 5-6. sz. és VI., Róza-utca 55. sz. meglátogatni. Amit ez a cég, melynek hírneve és forgalma messze hazánkon túl is eljutott, csinos papír- és írószerekben, sajátgyártmányú doboz-levelepapírokban, valamint kisebb és nagyobb családi dobozokban, írószalberendezések, albumok, üdvözlőkártyák, naplárak, rajz- és festőszerekben, iskolai cikkeket és karácsonyfadiszkekben stb. nyújt, a legtekintélyesebb, mi e téren létezik és az árak szerfelett jutányosak, ami azt a közkezeltséget, amelyben a cég részeseül, megmagyarázza.

— A bileki katasztrófa. *Szerajevó*ból jelentik, hogy a bileki halálos menetels ügyében a vizsgálót teljesen befejezték és holnap, szerdán lesz a vég-

tárgyalás a szerajevói katonai törvényszék előtt. A katonai bíróságban, minthogy törzstiszt is van a vádlottak között, egy tábornok, három törzstiszt, ugyanannyi főtitst és egy közlegény is fog ülni.

— A bérkocsi. Holnap, amint egy könyv-matos hírforrásból megtudjuk, valami igen nevezetes esemény is lesz Budapest szék- és főváros közgyűlésén. Ezen a napon, ugyszólván, szent karácsony ünnepének küszöbén, amikor minden abban a jegyben történik, hogy a legmelegebb kedveskedésekké lépjük meg egymást, tenát ezen a napon „kihirdetésre kerül a kereskedelemügyi miniszter által jóváhagyott új bérkocsiszabályrendelet.” Ejuze, ez csakugyan olyan meglepetés-féle, sokunk bizony el is felejtette s nem igen tartotta számon, hogy ilyes fordulat vár ránk fővárosi halandókra, a bérkocsipar területén. Ah, valami kellemes forráság önti el tagjainkat. Egy gondolat, jóleső remény kacérkodik felünk, — ha, jó istenkénk, ezen a saórc decemberben valami szép krisztkindli csöppenne az ölünkbe a bérkocsipar boris egéből. Tovább olvassuk azután mohón, amit a hírforrás a ritka jó eseményről beszél. Új bérkocsiszabályrendelet! Jaj, lássuk csak gyorsan, mit mond még az árnyékat holnapra oly biztatóan előrevető kommuniké. Ime ezt: „Ez alkalomból a bérkocsipártarsulat jogtanácsosa az új szabályrendeletet jegyzetekkel és magyarázatokkal látta el és kiegészítette a vonatkozó főkapitányági rendeletekkel, valamint a szabályrendelet keletkezésének történetét tartalmazó bevezetéssel. A könyvből kitűnik, hogy a bérkocsipártarsulat éveken át szívós és lankadatlan küzdelmet folytatott a tervezetben észlelt sérelmek felfedezéséig és hogy ez a küzdelem számos fontos kérdésben eredménytel is járt. Maradt azonban néhány rendelkezés, melyet a hatóságok a közönség érdekében feltétlenül szükségesnek tartottak, de amelyet a bérkocsiparok magukra nézve sérelmesnek vélnek. Ezért a bérkocsipártarsulat nem is adta fel a további küzdelmet, hanem elnöksége által újabb emlékiratot nyújtott be, melyben az új szabályrendelet megfelelő módosítását szorgalmazta.” Huh, valami hidegség, valami gyanus fanyarság suhant bele az édes élvezetünkbe. Aj, micsoda nagy balaszt ahhoz a gyenge kis örömhöz, amely már felvillant a szívünkben! Jogtanácsosa, jegyzetek és magyarázatok... vonatkozó főkapitányági rendelet... a szabályrendelet keletkezésének történetét tartalmazó bevezetés... a bérkocsiparok által magukra nézve sérelmesnek vélt néhány rendelkezés stb. stb. És végül a föl nem adott küzdelem és a esattano: az újabb emlékirat a hozzá való küzdelemmel és a módosításokkal... Uram teremtem, ezek igen-igen súlyos dolgok, szövevények, hogy ebből a szövevényből, folytatással kecsgetető vajudásból sehogys sem merjük már hinni az egészséges, mosolygó, pufók gyermekeket, aki örömet hozna jövendő napjainkra. Nem, ez sok, nagyon sok nűánsz, az eset ezt nem bírja el. Ami holnap a városi közgyűlésen kihirdetésre vár, annak ilyenképpen kellene festeni.

— Ezennel kihirdetetik, hogy ezen felolvasott új bérkocsiszabályrendelet értelmében ettől és ettől a naptól kezdve új állapot lép életbe a bérkocsizás körül. Minden utas egyforma, mi helyt a tarifát megfizeti. Legföljebb a következő megkülönböztetések engedhetők meg: Ha az utas csak a tarifát fizeti meg, a kocsis egyszerű illetéddal szat mondja: „Köszönöm!” Ha egy-két hatossal többet kap, a mutató-ujjával a kalapját is megbillenti; ha másfélszerese a tarifának utja a markát, akkor mosolyog, ha kétszeresét kapja, meg is hajlik, ha még többel lepi meg az utas, akkor tetszészerinti fokozatban fejezheti ki a meglegedését és örömet.

Igy volna jó. Mert maupásig régi idők óta és mindenféle szabályrendeletek ellenére is másképp vagyunk még s a holnapi kihirdetés után is sötéten nézünk a jövő elé. Ma, aki beül egy bérkocsiba, egy kicsit megborong s az uton is némi szorongást érez. Mert ha csak a tarifát fizeti, ugy kell rákírosan elmenekülnie a kocsis megvető tekintetétől és csufoló, sőt gromba korholása közepett. Ha egy-két hatos borravalót adhat csak, akkor halátlan ridegség és benső lenézés fagyasztja meg. Ha másfélszeres tarifát ad, akkor kapja a mutatóujjas billentést. Ha kétszeres tarifáig viheti tel, jön a „köszönöm!” érthetően. Egy kis hála csak a további bőkezűségért jár. A mosoly, a mély meghajlás, a méltóságos és kegyelmes titulus, no ahhoz legalább is *Vénus-lakó* hatalmaságnak kell lenni... Lehet, hogy egy kicsit színezünk, lehet, hogy akad néhány jó fiú is a bérkocsisok között. De annyian semmiesetre sincsenek, hogy a bérkocsizás nyugat-európai közlekedés lehetne Budapesten s hogy ránk ne férne egy olyan jó, kurta, de hatásos új krisztkindli-bérkocsiszabályrendelet...

Szájpadlás nélküli amerikai műfogak!!

Fölöslegessé teszik az inylemez használatát. — A szájból kilenni nem kell, nem is lehet Egy óra idő alatt tökéletesen lehet vele beszélni és rágni. 10 évi jótállás. egyedüli specialista a szájpadlás nélküli műfogak készítésében. **BARNA J.** Budapest, VII. ker., Kerepesi-ut 26. sz.

— **Vérsi József felolvasása.** A III. kerületi Munkáskaszinóban Vérsi József országgyűlési képviselő vasárnap délután érdekes, eszmékben gazdag szabad előadást tartott a nőfőnérsől. Az előadás után, melyet a nagyszámú munkásközönség figyelemmel hallgatott végig, élénk eszmecsere indult meg a fölvetett kérdérsől. A vita után társasvacsorát rendezett a Munkáskaszinó.

— **Kiállítás a régi országházban.** A háziipari kiállítás mai napja is a mozgalmasság jegyében született. A tombolánál Fortuna istenasszonyának Kúry Klára, a Martos-nővérek és Gyögya Margit asszisztáltak, szeretetreméltó mosollyal gyűjtve egybe a társaságot. A karzaton, ahol évekkel előbb a beszélő honatyaikat hallgatták, tegnap az első hónapvezetnek helyezkedett el a kiváló műsor hangversen t adott.

A közönség mindjártban kedvet kap a vásárlásra, mert látja, hogy itt nem a jótékonyaság jegyében fosztogatnak, de minden holmi kedves izetés és a rendes forgalmi áru kerül előadásra. Pénzbeli adományokon kívül ajándéktárgyakat is kap a nemescélú kiállítás. **Erényi** budapesti gyógyszerész Bob eszméjét ajánlt föl több száz dobozban, **Tarnay** makói gyógyszerész csodabalsamának csinált reklámot az elarusított szip csoportja, akik szerdára így követtéknek. Pipacsmező: Dobránszky Péterné, Urbánecz Pálné, Kogutovich Manoné, dr. Eber Antalné, Politzer Erzsé. Orgonás: Pécny Paula, dr. Eötvös Bálintné, K. Lippoch Elekne, Kellner Antalné, Hudomel Józsefné, Dézsa Bertalané. Akácerdő: Földes Béjáné, dr. Spett Ferencné, Mauthner Ödönné, ifj. gróf Teleký Sándorné, Kiss Józsefné, Stein Manoné. Ibovalyger: Henselmann Kálmánné, Aigner Sándorné, Romeiser Béjáné, Friedmann Bernátné, Bakos nővérek, Maleczky Vi mosné. Rózsadomb: Vadnay Margit és leánya, báró Goumox Gabriella, Szokolý Béjáné, Márkus Emilia, Gadonésé, Schambach Károlyné. Őszi rózsakert: rácalmási Pajz Gyuláné, Kummer Benóné, Hirschfeld Mórné, dr. Holzer Mórné, Deutsch Zsigmondné, Tombola: Kellner Irma, Csiky Kálmánné és leányai Gompercz Irén. A mai este végén Kúry Klára kisasszony 200 koronával gazdagította a tombolát.

— **Elárverezett oroszlan.** A bécsi Dorotheaumban ma érdekes és nem mindennapos árverés volt: egy oroszlan került eladásra. A szép nőstény oroszlan egy württembergi állatkereskedő küldte egy bécsi üzletlársának, de ez nem vette át, az államvasutak igazgatósága tehát ideiglenesen a schönbrunni császári állatkertben helyezte el és mivel mind ez ideig a jeladó sem rendelkezett az oroszlanról, sem a címzett nem érdeklődött iránta, dobra került a szép példány. Nagy közönség gyűlt össze az árverésre, de vásárló csak egy akadt, a schönbrunni állatkeret megbizottja aki 400 korona kikéltási áron meg is vásárolta a gazdálton oroszlan.

— **A munkások milliója.** A Magyarországi Munkások Rókkani- és Nyugdíjegylete szép ünnepet rendezett tegnap este az Andrássy-uti Kiivényi-vendéglőben abból az alkalomból, hogy tíz és fél évi főnállása alatt az egyetbe irakozott tagok száma a harminczet és a legközelebbiekben kezelt vagyona az egymillió koronát meghaladja. A tagok és vendégek lelkesen ünnepelték **Szintén** Józsefet az egyet eszméjének megpendítőjét, továbbá **pákai Köber** Alajos és **Katits** Antal előadókat és az egyet többi vezetőit, akiknek buzgalma a mai fényes és páratlan eredményt lérehozta. Köber Alajos beszéde közben leplezték le Szintén József arcképét. Az ünnepeltnek aztán **Jaró** Mariska nyújtott át egy szép csokrot. Végül **Pethő** Sándor titkár olvasta föl a 89 vidéki főközpénztár részéről érkezett táviratokat.

— **Sztrájkolók támadása.** Ma este nyolc óra 15 perokor Miskolcra hét ácssegéd érkezett a fővárosba, hogy a Welsch-izle faterlepen munkába álljon. A segédek — tudva azt, hogy a sztrájkolók ácssegédek meg akarják őket támadni — már Rákoston kiszálltak a vonatból és gyalog igyekeztek be a fővárosba. A Külső Keresepesi-ut és Hungária-körút sarkán várták őket a sztrájkolók és nagy harc keletkezett közöttük. A sztrájkolók megtámadták a hét ácssegédet, akik a rendőrséghez fordultak oltalomért. A rendőrség szét akarja osztani a sztrájkolókat, akik kövekkel támadták a rendőrökre s eközben a sztrájkolók sorából revolverűvések is hangzottak el. A golyók azonban senkit sem értek, mert csak egy ember sebesült meg, az is könnyebben egy kődobástól. A rendőrök két sztrájkolót letartóztattak.

— **A pletyka.** A pletyka odaferkőzik az aranyos trónok közelébe is. Majdnem minden napnak megvan a maga fenséges vagy feleséges szenzációja. Ma **Rómából** jött a hír: hogy **Maryit** királynő, **Umberto** özvegye félredobja a gyászruhát és műrtuskoszorut tesz a fejére, melynek csodálatos szépsége diadalmasan ragyog még ma is — pedig ötvenkét év szállott már el felette. A szép királynő Rómában van, de ott senki sem hisz ebben a kalandos hírből, amit különben hivatalosan is siettek megcáfolni.

— **Nagy betörés Újpesten.** Özvegy **Löwy** Árminnének Újpesten, a Tempom-utca 10. szám alatt levő lakását ma délután ismeretlen tettesek feltörték s a Werthheim-szekerényből 300 korona készpénzt és körülbelül 12.000 korona értékű ékszeri ellopott. A rendőrség keresi a betörőket.

— **Roosevelt, a plagiátor.** Roosevelt elnök ellenségei azt állítják, hogy ez a kongresszushoz küldött üzenetében a plagiálás bűnébe esett. Folk ál amügyész beszédeknek egyes részeit használta állítólag fel. Folknak nagy tekintélyt szerzett az a könyvtelenség, melylyel megvesztegetett államhivatalnokokkal szemben lépett fel. Egy alkalommal így nyilatkozott: „A megvesztegethetőség nem volt eddig a szerződések pontjai között, mert nem volt rá szükség. Ha a most tárgyalt programot megvalósítottuk, nem lesz a föld kerekességének országa, melyben az Egyesült-Államokból menekülő megvesztegetett emberek nyugodtan telepedhetnek. A fosztogatóknak gyors és biztos megbüntetésre nem bővege, hanem érdeme az államnak.” Ha ezeket a sorokat Roosevelt üzenetének megfelelő szakasza mellé tesszük, akkor be kell vallanunk, hogy nemcsak emlékeztetnek egymásra, hanem részben szöszterint is megegyeznek egymással. Roosevelt elnök azonban valószínűleg nem jó zavarba és azt fogja ellenségeinek teelni, hogy helyesnek tartotta Folk bölcs nézetének elfogadását.

— **Felolvasás az aszfaltburkolatokról.** A magyar mérnök és építész-egyletben **Popper** István Aszfaltburkolatok különös tekintettel hazai viszonyainkra címen felolvasást tartott, mely most nyomatásban is megjelent Szerző az utburkoló anyagok fejlődését ismertette, az aszfaltburkolatok óriási elterjedését világítja meg. Magyarországon 988,567 méter kocsiút, 2,636,591 méter járdaburkolat van, ebből kizárólag magyar aszfaltból készült 806,976 méter kocsiút és 1,854,465 méter járdaburkolat. Ezeknek építése 83.000,000 koronába került. Statisztikai táblával kimutatja, hogy a kőburkolatok az elmás folytán milyen sok sár képződik, kimutatja továbbá, hogy meg a gránitburkolaton is 8-szor oly nagy a sárképződés, mint az aszfaltburkolaton. Az aszfalt zajtalan-sága mellett még azzal az előnnyel bír, hogy ezen a burkolaton a suridás a legkisebb lévén, a vonóállatok több mint kétszeri terhet képesek vontatni, mint kőburkolaton. Az aszfaltburkolatok hygienikus előnyének kiemelése után áttér szerző a pénzügyi kérdésre és kimutatja hogy 20 éves fenntartás mellett az aszfaltburkolat a legolcsóbb, ár tekintetében csak a kerámit kövül meg mert a kőburkolatok jóval drágábbak. E mellett meg az aszfaltburkolatok a városok külsejét nagyon szépítik. Az aszfaltanyagok ismertetéséből megtudjuk, hogy öntött aszfalt, Sheed aszfalt (amerikai rendszer) és compré aszfalt létezik és hogy a hazánkban, Biharmegyében talált anyag az első két módon való feldolgozásra igen alkalmas és oly mennyiségben fordul elő, hogy ebből cirka hatszázötven millió négyzetméter burkolat volna előállítható. Végül az aszfaltmésztásokkal, mászfallal foglalkozik és értekezéséből a következő tanulságot vonja le: Az utburkolatok megválasztásánál a technikai szempontok mellett a hygienikus követelményeket is figyelembe kell venni; csakis a házagnélküli burkolatok létesítendőik. Mindenesetre az összes burkolatnak betonlapra legyenek helyezve, hogy a talaj megtörtése megakadályoztassék. Pénzügyi szempontból a burkolati munkák csakis 20 évre terjedő fenntartási kötelezettség mellett adassanak vállalatba. Mindaddig, míg Magyarországon megfelelő burkoló anyagok jó minőségben és kellő mennyiségben beszerezhetők, az építési feltételekben világosan megkövetelendő volna, hogy burkolási munkákhoz kizárólag magyar anyag használtassék.

— **A halottrabló pap.** Nem régen az a hír terjedt el Madridban, hogy a város egyik legrégibb temetőjében talvajok garázdálkodnak. Azt is beszélték, hogy a gonoszlévők nemcsak koporsótlomot és különféle vasláncokat hordanak el, hanem még egész sirköveket is. A rendőrség kutatni kezdte a dolgot és borzasztó tényeket állapított meg. A legesekélyebb az volt a gaztetők között, hogy a temető elhanyagolt részeit egy tekerkesedő vette bérbe, aki teheneit legeltette a sírok felett. De magukat a sírokat is megbolygatták. A halottrabló tolvajok egész seregét fogták el akik főnközükké a temető felügyelőjét **Alfonzo Dominguez** lelkészt vallatták. A temető mellett lévő lakásában egész csomó lopott dolgot találtak, többek közt egy a fogantatást ábrázoló képet, egy ciboriumot, több vasrácsot, iakerítést és egész halom finom selyemkendőt. Azonkívül megállapították, hogy a pap a temetőből lopott márványból és más egyéb anyagból építette fel házát. Végre bebizonyosodott, hogy egy fiatal lánykát holttestét 90 frankért adták el. Hogy kinek, azt még nem derítette ki a nyomozás.

— **Bábu-kiállítás és karácsonyi vásár.** A budapesti leányegyesület karácsonyi vására és bábu-kiállítása, mely 15-án pénteken délután 4 órakor nyílik meg a volt Nemzeti-szálloda (Váci-utca 9. sz.) helyiségeiben s csak a rákövetkező szombat délután 1-8 óráig és vasárnap délelőtt 10 óráig este 8 ig marad nyitva már majdnem készen várja azt az időt, mikor a nagyközönség is megtekintheti. A beérkezett kiállítási tárgyak száma több mint kétezer, s ezek legnagyobb része Budapest fiatal urleányainak kezemenkáját dicséri. Különösen érdekes a bábu-kiállítás, amál is inkább, mivel ez az első eset Budapesten, hogy nem sablonos üzleti munkához, hanem igazán kiváló gondolal és izéssel előkészített bábukhoz jut-hat a közönség. Külön meghívókat a rendezőség nem küld szét, hanem ez uton tudatja tagjaival és a nagyközönséggel a kiállítás megnyitását. Belépő díj 50 hár személynként. A karácsonyi vásár abban is fog különbözni a jótékony bazároktól hogy minden egyes eladó tárgyon ki lesz téve annak szabott ára.

Az árusítást a budapesti Leányegyesület tagjai vállalták magukra. kik dr. **Friedrich** Imre titkárral együtt a kiállítást rendezik. Az egyesület szokásos havi táraasösszejevetele a vásárra való tekintettel, e hónapban elmarad.

— **Száráfov a macedon mozgalomokról.** Száráfov Boris, a macedon reformtörékvések legnépszerűbb képviselője, tegnap egy bécsi lap tudósítója előtt érdekes nyilatkozatot tett Macedónia helyzetéről. A török uralom ellen folytatott akcióit Száráfov a macedon intelligencia lértér való küzdelmének mondotta.

— **Elégedetlenek vagyunk — ugymond — mert a törökök megakadályoznak minket képességeink érvényesítésében.** Egy keresztény macedon nem szerethet magának pozíciót a tudásával és kereskedői tevékenységet sem fejthet ki. El vagyunk zárva a modern élet két legnagyobb momentuma: a szellemi téren való karrier és a meggazdagodás elől. Hogy miért épp a bolgár nép vette föl ez ellen a harcot, holott másutt is vannak ilyen állapotok? Azért, mert nálunk legerősebb a végy a haladásra. Azonfelül az utóbbi időkben nekünk kellett a legtöbbet szenvednünk a török iga alatt. Egyébként pedig a fölkelésben nemcsak bolgárok, de szerbek és oláhok is résztvesznek.

Majd elmondotta Száráfov, hogyan keletkezett a fölkelés. Prédikátorok járták be az egész országot és a parasztoknak a családi tűzhejly és a kocsmákban gyűjtő szenedélylyel beszéltek a letűnt nemzeti nagyságról és a jelen szenedéseiről. Főbőrszöttették a népből helyzetének tudatát és odáig vitték, hogy egyesületeket létesítettek, amelyek a fölkelés eszméjét propagálják. Az utjonnan megnyert hívek mindenekelőtt megválasztják vojvodákat, akikkel a titkos komité, miután meggyőződött megbízhatóságukról, érinkezésbe lép. Fegyvergyakorlatokat végezhetnek velük, kioktatják a hírszolgálatra, aztán hazaküldik őket, hogy hozzátartozóikat lássák el fegyverrel. A vojvoda aztán otthon gyakorlóteret szemel ki magának és ott exerciroztatja embereit. A gyakorlóterén vannak a fegyverek rejtékhelyei is. Nyomatott reglement-ja is van a vojvodának, amelynek alapján rendet tart a csapatjának. A reglement egyik legfőbb utasítása, hogy lehetőleg támadni kell, de a tulerővel szemben meg kell hátrálni és sohasem elsáncolni magát.

A műrztégi reformokról Száráfov szkeptikusan nyilatkozott.

— **Mi macedónok — ugymond — nem hiszünk, hogy e reformokat megvalósítják, sőt azt sem, hogy a megvalósítás javitana a helyzetünköt.** A mostani állapotokból azt lehet következtetni, hogy *tavasszal megint fegyverhez kell nyulnunk.* Mindazonáltal, ha a reformok használnának a népek, nyugton maradnánk. Mi autonómiát akarunk Macedónia számára, mert csak így szereshetjük meg a nép életöltőteit. Véleményszabadság kell nekünk. Ha ezt megadják, bizonyára nem fordítjuk a szulán és kormánya ellen. Mi nem akarjuk magunkhoz ragadni az uralmat, de követeljük, hogy népünk szabadon fejthesse ki erejét. Adjanak nekünk kulturát és civilizációt! Biztos vagyok benne, hogy a kultura, a civilizáció minden híve a mi részünkön van és azt is tudom, hogy győzni fogunk.

— **Halálozás.** Klobusiczi **Klobusiczy** Iván pénzügyminiszteri titkár hosszabb betegség után a Vöröskereszt-kórházban meghalt 42 éves korában. Halálát klobusiczi **Klobusiczy** István os. és kir. kamarás özvegye, született damiani de **Vargada** Hermina gyászolja, aki egyetlen fiát vesztette el benne. Temetésé szerdán délután 4 órakor lesz a kórház kapujánálól. Dr. **Fais** Mihály marocsi főszolgabíró 53 éves korában hosszas betegség után **Keszthelyen** meghalt. **Lendvay** József nyugalmozott pénzügyi főbiztos 65 éves korában **Keszthelyen** meghalt.

Kriegner Kálmánné tegnap 89 éves korában meghalt Budapesten.

— **Kilrtott család.** Egy meissenai gyári munkás, **Bienert** József — mint **Drezdából** táviratozzák — megmérgezte feleségét, öt gyermekeit és aztán önmagát. Mire észrevették, az asszony és az öt gyermek, 12-2 évesek voltak, közülük három leány, kettő fiu, már meghaltak, a férfi pedig haladokt. A szerenésűlen embert az vitte szörnyű tetitére, hogy felesége gyogyíthatatlan beteg volt.

— **Letartóztatott család.** Hónapok óta egymást érték a legfurfangosabb családok a fővárosban. Egy egész sereg kereskedőt rászédett egy körmönfont fiatalember hamis nevekkel, hamis megrendelésekkel, míg végre a rendőrség kinyomozta és letartóztatta. **Meissner** Richárd 23 éves volt magánhivatalnok az illető, aki család miatt már két és fél évszontei börtönre volt ítélve. A mult év júniusában szabadult ki a börtönből és újból elkezdte szélmósságait. Legtöbbször **Széky** Ferenc királyi főmérnök néven üzle a családait de némely helyen más álnévet is használta. A szélmóssos a következők kereskedőket csalta meg: **Borhegyi** Ferenc (Gizella-tér), **Brazay** Kálmán (Muzzeum-körút), **Kinszly** Gyula (Füred-utca), **Balogh** La os (Andrássy-út), **Gavent** Lajos (Kigyó-tér), **Ganz** és **társá** (Ferenciek tere). **Lapage** Lajos kolozsvári könyvkereskedő nevében barmisított megrendelésekkel megosalta **Politzer** Józsefet, a **Franklin Társulatot**, **Lampel** Róbertet és az **Athenaeumot**, akiketl mintegy 300 koronát érő jogi könyvet cslt ki.

— **A békésgyalui családi dráma.** A békésgyalui szörnyű bűnyűben ma kihallgatta a helyettes vizsgálóbíró dr. Nyisztor Adorjánát, a bűnyű 16-hónósját. A bűnyű vizsgálatára dr. Nyisztor Adorján központi vizsgálóbíró illetékes, de minthogy ő az, akit a bünszöveltség el akart tenni láb alól, természetesen, hogy a vizsgálatot másra bízta. Nyisztor Adorján zárt kocsiában, ügyvédjével, dr. Berényi Árminnal érkezett a törvényszéki palotába. Az egykor híres szépség arca fakó, beesett, alakja roskadt. Fárdatan vánszorog a hosszú folyosókon, míg a vizsgálóbíró szobájához ér. Mikor rákérül a sor, úgy lép a bírő elé, mintha betanulta volna szerepét. A hozzá intézett kérdésekre tagadón válaszol. Büntérsaival szemben akik mindent bevallottak, dr. Nyisztor né mindent tagad. Ugy tesz, mintha nem ismerné cinkosait. Mikor ügyvédje kíséretében elhagyta a tárgyalótermet, erőt vesz rajta régi hisztériája. Férje hivatalszobájának ajtója elé érve, mindenképp be akar nyitni, hogy férjétől kérjen segítséget és az ügyvédnek csak nagynehezen sikerült őt a kocsiá vinni. Otthon elalul, úgy hogy ágyba fektetik. A többi terhel: *Brát Tógyerné, Argyelán Tódorné és Jozsif Péter* mindent beismernek. Brátnél Kubik főb ízelevel megtalálták, amelyekben Kubik azt írja Nyisztorénak, hogy pusztítsa már el azt az embert, mert különben főbelövi magát. Utolsó levelében azonban Kubik kijelenti, hogy ellát a tervtől, bántja a lelkiismerete. Két nagy üveget, melyben feltétlenül és lassan oldó arzénmég és szerecsika volt, megtaláltak a dr. Nyisztorék lakásának egy félreeső helyén. *Jozsif Péter*, egy vézna oláh fiu, azt vallja, hogy Nyisztorné főb ízelevelt őt Brátné közvetítésével, hogy löjje le dr. Nyisztor. A bűnös asszony leírja saját pisztolyát adta át Jozsifnak, hogy a mezőn próbálásokat tegyen. A pisztoly hasznavehetetlennek bizonyult, mire az asszony pénzt adott Jozsifnak egy új pisztolyra. De ezt se lehetett biztosra elcsúntni, ezért nem mert Jozsif. mint ő maga vallja, az erős dr. Nyisztorra löni. A másik két terhel is beismeri bűnét. Ami Nyisztorné egészségi állapotát illeti, dr. *Reismann* csabai orvos állítása szerint, az asszony már kis gyermek korában nagyon ideges volt és egy időben vitandó miatti gyógykezelték. Idővel meggyógyult, de Dezső fia születése után újra beteg lett, nagyioku hisztéria támadta meg. A férj, aki maga is ideges ember, lassankint elbidegült az exaltált nőtl és többször keményen megleckeztette. Az asszony ezért zsarnoknak tekintette urát és szívesen vette a gyöngéd viselkedésű *Kubik Gyula* udvarlását. A viszony tudomására jutott a férjnek, aki tüstént válni akart, de a család rábeszélésére és a gyermekük jövője érdekében elhalasztotta elhatározását. Látszólag egyetértésben, valójában ellenségesképp együtt maradtak. Az asszony folytatta a viszonyát Kubikkal, aki ezt a szerelmet arra használta föl, hogy folyton pénzt kért Nyisztorától. Egy alkalommal 400 koronás betétkönyvet adott át Kubiknak, később a folytonos zaklatásra ékszerreit is elzalogosította. Ez az állandó feszült lelkiállapot nagyon megviselte Nyisztorét, aki kapva-kapott Brátné tanácsán, hogy tegyék el láb alól a férjét, mert csak így szeretheti szabadon kedvesét. Kubikot, akit a csabai rendőrség talál meg hajnalban, legyveres börtönőrök vezették a vizsgálóbíró elé. Kubik kihallgatása során bevallotta, hogy régóta viszonyt folytatott Nyisztoréval, azt azonban tagadta, hogy dr. Nyisztor élete ellen tört volna, vagy hogy bármiféle része lenne a bünszöveltségben.

— **Ágyonszuri munkás:** Ma reggel a Kékes-sorokérsi-uton lévő spódium-gyár mellett a járókelők vérbefagyva, reitenetesen összeszürkálva találtak egy gyári munkást. Nyomban értesítették a főkapitány-ságot, ahonnan *Kaveggia* Béla rendőrfogalmazó ment ki a helyszínre. Amikor azonban kiért, a szerencsétlen ember meghalt. A halott kiletét *Paik József* 30 éves gyári munkás személyében állapították meg. A nyomozó tisztviselő megállapította, hogy *Paik József* az éjszaka összeverekedett berugott társaival: *Endler Antal, Lipták István és Schnödl Antal* munkásokkal, akik összeszürkáltak. Az egyik szúrás a szívet érte a szerencsétlennel és ez okozta a halálát. A rendőrfogalmazó még a helyszínen kinyomozta a kését. Endler maga is súlyosan megsebesült.

— **Nagy tűz egy fényképező-műhelyben.** Nagy riadalom volt ma este felé a Kerepesi-uton; körülbelül olyan látás-futás, mint a Párisi Árubáz égése alkalmával. Tüzlőtökocsik száguldtak végig az uton s hamarosan híre terjedt, hogy a Kerepesi-ut 56-ik számú házban ég egy fényképezési műterem, amely *Braun* Menyhért tulajdona. Tényleg hatalmas lángnyelvek csaptak ki az épületből s a lakók kétségbeesztő sikoltozása csak növelte az így támadt zavart. A tűz úgy keletkezett, hogy éppen egy uriaszony ült a fotográfus gépe előtt, amikor a készülő villamos dróta a tűzet fogott s a fellobbanó szénről lángra lobbant az egész műterem. Az az uriaszony, aki a gép előtt ült, kétségbeesett sikoltozással rohant ki:

— Tűz van! Segítség! Ég az egész műterem!

A lakók siettek az égő műterem oltására és értesítették a tűzről a központi tűzrészegét is. Csakhamar négy kerületi őrség vonult ki s ezek eloltották a tüzet, amely nem volt nagyarányú, de mégis elharmvasztotta a műterem berendezésének jó részét.

— **A karácsonyi posta.** A m. kir. posta- és táv-iradaigazgatóság a következő értesítést teszi közzé:

A karácsonyi időszak alatt a postára adott csomagokról a rosszul felragasztott címairól sok esetben leválik, minek következtében a küldeményt kézbesíteni nem lehet. Az ily csomagok tartalmát — ha az gyorsan romló élelmiszerekből áll, a postai szabályok értelmében nyilvános árverésen értékesíteni kell. Ezeket az árveréseket f. évi december 20-ikától január 2-ikáig bezárólag naponként délelőtt 1/2-12-től 1/2-1-ig és délután 5-től 6-ig a budapesti nyomozó postahivatal hivatalos helyiségében (VII. Aréna-ut 2. I. em.) tartják meg, amelyre az igazgatóság a venni szándékozókot ezenem meghívja.

— **Rendőri hírek.** A nagyváradi királyi ügyvézség táviratban értesítette a főkapitány-ságot, hogy *Vegh* Károly nagyszalonai ruhafestő hamis bukás után családjával együtt megszökött és állítólag Budapesten tartózkodik. A megszökött ruhafestő huszonöt éves, hosszás arcu, barna ember. A rendőrség keresi. — Ma reggel a Lánchid pesti oldaláról egy ismeretlen, harmincöt éves láncho férfi a Dunába ugrott s eittunt a habokban. A rendőrség nem tudta eddig az öngyilkos kiletét megállapítani. — Ma délután 1/2-3 órakor a Rózsá-utca 35. számú házban *Gyöngyösi János* padlásán ismeretlen okból tűz támadt. Egy láda elégett. A tüzet a házbeliek eloltották. — *Komár* András napzsámos, akit a felesége született *Juricz* Zsuzsánna 3 héttel ezelőtt elhagyott, ma délután 3 órakor feikereste a feleségét Bérkocsis-utca 31. szám alatti lakásán s ott revolverrel háromszor rálőtt, három lövést pedig önmaga ellen. Az asszonyt egy lövés a vállán érte a többi pedig senkiben sem tett kárt. — *Németh* Józsefné sz. *Szöllösy* Verona ma este az Orczy-ut 18. számú házban az urát féltékenységből leöntötte vitriollal. Némethet a Rókusba vitték, az asszonyt pedig elartóztatták.

Egyedül.

Mikor a vendég távozott és a kibetört arcú szolga monoton hangon jelentette, hogy az esteli átöltözésnél akar segítségére lenni, az előkelő ur, a klub- és sportvilág vezéralakja, szinte reszkettelt az izgatottságtól:

— Tessék! Alig ment el a másik, már itt van ez, azután az opera, majd az estély... Egy pillanatra sem lehet egyedül, pedig milyen fáradt vagyok, milyen fáradt...

— És fásult, száraz hangon mondotta a szolganak:

— Jó! Készült ki a ruhákát.

— És gyűlölettel nézett a körülötte forgoló legényre. És gyűlölettel a kocsisra, ki a Dalszínházba szállította. Amint tekintete a fényes ablakvegen át a körutra esett, hirtelen lehunya szemét. Nem akarta látni az embereket, akik örökké körülle szonganak, akikől sohasem lehet egyedül, végre-valahára egyedül... Nem lehet most sem. Mert hiába hunyja le szemét, mégis csak hallja az utca zavaros lármaját: a kocsi döbörgését, a villamosok csengetését, a kocsiok kiáltását, a rikancsok üvöltését. És a hangok lehunyt szeme elé varázsolják az alakokat: a kipirult és sápadt arcokat, a bágyadt és kacér pillantásokat, a suhogó szoknyákat, a piszkos rongyokat... És mindez olyan szörnyen unalmas, egyhangú, tires és utálatos. Különösen utálatos.

— El fogok utazni, messzi, messzi, ahol nem ismer senki, ahol egyedül leszek, végre, valahára egyedül...

— Ez a gondolat felvillanyozza kissé, de amit a bankárak páholyába lép és mosolygva, a szászor hallott frázisokkal távözik, arcára újra rámerednek az unott, kesernyés kifejezések.

Hol az egyik, hol a másik kisasszony fordul feléje és kér tőle valami felvilágosítást. Mosolygva, arcukat legyezve és minden szavuk növeli ideges nyugtalanságát. Mi köze neki ezekhez a hölgyekhez? Mért kell nekik felelnie, mért nem hagyják őt békében, mikor úgy eped a magányért, a csendért, mikor úgy szeretne végre egyedül lenni, végre valahára egyedül...

— És amint a bankár idősebbik lánya újra a színpadra néz, a fáradt ember mereven szegezi tekintetét arcára. Nézi, nézi és egyszerre csak gépiesen hajol előre. Olyan ismeretlennek tetszik neki az az erő... És lassan, lassan a fiatalabik felé fordítja tekintetét. Ennek egész figyelmét a színpad foglalja le. Ő pedig ott ül a páholy hátterében és nézi mindkettőjüket. Ugy emléik neki, mintha roppant távolság választaná el tőlük. Tőlük, az előtte ülő fehérruhás hölgyektől, akikhez nem fűzi semmi, akik, ha hirtelen eltűnnék, talán észre sem vennék. És halkan felemelkedik a páholyban, úgy, hogy lelát a földszintre. A fekete frakkokra, a fehér arcokra, melyek mind a színpad felé fordulnak és amelyeken valami sápadt közöny merededik végig...

Mi fűzi ehhez a sokasághoz? És mi azt a sok embert ő hozza? Szinte félve tekint körül a páholyban. Mit keres itt?

— És mit a fényes estélyen? A rája tapadó mosolyokból nem érezte ki az élet melegét és a kezek, amelyek az övét megrázták, olyan gépiesen mozogtak.

... Most egy szögletben ül és néz. Milyen imboldogság! Mintha árnyak keringének, melyek érzéketlenül suhannak el egymás mellett, egymáson keresztül. A villamos csillárok hideg fényfózt árnyatnak rájuk. És ők a fekete ruhás, a fehér és színes selyemmel burkolt árnyak, ebben a holt fényben suhannak, suhannak lelketlenül...

Hol behunyja szemét, hol kinyitja. Mindegy. Egyforma hidegség árad a képből. Most még itt van... és ha a következő percben nem lesz itt? Mindegy az is. Az árnyak tovább keringenek, tovább suhannak. Ma és holnap és örökké tovább, tovább...

Ott, ott messze... mint valami tőle távolesó idegen világ. Hideg borzong testén végig. Idegen? Idegen? És tom-pán hangzik fel lelkében a felelet: Idegen! Vagy mi fűzi őt hozzá? Van-e ott egyetlen szív, melyhez elválaszthatatlan kapcsolódhat az övé? Nincs ott és nincs sehoh... Egyedül van itt, egyedül a szibongó utcán...

— Összerlegen... Hisz ezért epedett, ez után szomjazott. Hogy egyedül legyen, végre valahára egyedül...

— És szívére, lelkére nagy, szürke szomorúság ereszkedik. Fázosan, bizonytalan lépésekkel indul kifelé. Az árnyak közt, a hideg fényben, hogy folytassa a sivar utat. Folytassa egyedül, ezek közt egyedül, mint annyi más, mint annyi millió, mint majdnem mindenki, mindenki...

Roboz Andor.

(x) *Használt-e már Stomatint?*

(x) **Angolországban** a hölgyek nem arckenőcsöt, hanem Ugorkatejet használnak szépiőtőszertül, mért nagyon sok pénz ment ki a küllődre. Ma már ez teljesen ölösleges, mert Baassa K. gyógyszeráraban Temesvárot kapható a valódi angol Ugorkatej. Úvegje 2 korona. Közudomásu, hogy a Baassa-féle valódi angol Ugorkatej az arcbórt báronysimává, fényérre varázsolja és teljesen eltüntet minden ráncot, majfoltot és szepőt a legrövidebb idő alatt. Ajánlatos még a valódi angol Ugorkatej 1 kor. poudert 1 korona 20 fillér. Kapható minden gyógyszeráraban.

(x) **Sportjáték-udjonságok Kertész Tódornál.**

Teaestély.

Masin ezredes minden héten teaestélyt ad a két pártira osztott összeszékűk kibékítésére.

Mindannyian jelen vannak,
A nemzeti dícső hősök,
A lovagok, az erősök
És egy cséze teát isznak.

Elmerengése a multon;
Mikor azon dícső éjjel,
Király vére ömlött széjjel;
S könybe lábado hósi szemük.

„Hej! hogy is volt? — szó az egyik, —
Langyos volt a nyári este,
Csupa toszlány Sasa teste,
S Draga szép volt, mint egy hulla.”

S én a keblébe mártottam
Markolatig azt a kardot, —
És a világ hűsnek tartott;
Mert a holtaktól nem félttem.

Nincsen nálam bátorabb szerb;
És az ablakon kidobtam,
És a szekéből kioptam
Nem sokat, vagy harminc frankot,

Ó be dícső éjszaka volt!
Csupa mámor, édes álom,
Részeg voltam; — ki nem állom
Tudniük a józanságot.

És amikor, mint oroszlan
A termébe berontottam,
És a vért kiontottam,
Akkor is volt egy kis svipszem.

Most csak teát iszom rummal;
Ámde mikor én hős voltam
S Draga, Sasa leködt botlan,
Akkor pálinkát is ittam.

Éltesse az isten Pétert!
Ő a szerbek nagy kiráya;
De ha nem ad pálinkára,
Ugy legvágom, mint egy tyúkot.”

Igy beszélnek egymás között
A lovagok, az erősök,
A nemzeti dícső hősök;
És citromos teát isznak.

Három eszést is megisznak,
S aztán szépen e' indulnak;
Szemükből a könnyek hullnak;
Mert a tea nem volt finom.

xi.

FŐVÁROS

(*) **Ötvennyelcezer választó.** A középponti választmány *Halmos* Janos polgármester elnökletével ma tartott ülésén kihirdette a Kurjának az országgyűlési választók jövő évi névjegyzéke ellen beadott föllebbezésekre hozott határozatát. Negyvenkét föllebbezés volt, amelyek közül a Kuria 39-et elutasított. A va-

lasztmány ezek alapján megállapította a jogerős jövő évi névjegyzéket. É szerint Budapesten a jövő évben 68.522 országgyűlési választó lesz, 1301-gyel több, mint volt az idén. A választók száma kerületenként így oszlik meg: I. kerület 3924 (462-vel több mint az idén), II. kerület 3354 (növekedés 18), III. kerület 1823 (növekedés 12) IV. kerület 3660 (növekedés 20), V. kerület 6083 (növekedés 327), VI. kerület 11.368 (növekedés 412), VII. kerület 12.326 (csökkenés 468), VIII. kerület 9375 (növekedés 511), IX.—X. kerület 6679 (növekedés 12). A megállapított névjegyzéket kinyomatták s a város el is adja a névjegyzéket.

Fővárosi tisztviselők drágasági pótléka. Az állami tisztviselők pótléka alkalmazását még újv előtti kerü kiosztásra. A fővárosi tisztviselők tanácsa és tanácsa tekintettel arra, hogy közfelfogásunkat az államiak rendezéséről tették függővé, emlékiratban fogják kérni a tanácsot, hogy az állami tisztviselők pótléka arányában őket is drágasági pótlékban részesítse.

SZÍNHÁZ, ZENE

Operaház. Ünnepe volt ma este az Operaház. *Fidelio* előadásával idézték föl emlékeztetőt a mesternek, akire születésének évfordulóján különös kegyelettel gondolt az emberiség; holnap lesz százharminchárom éve annak, hogy a gondviselés a világnak adta Beethoven-t. A címszerepben *Vasquez* grófné az *Operaház* ünnepelt primadonnája eszményi alakításával rangot ad a színháznak, amelynek tagja. Ez a szerep jelzi leginkább az óriási haladást, amelyet ez a nagy művész műintézetünk keretében tett. Az ő Leonorája az olasz staggione-modorosság alantossz színvonaláról a stilszerű műreket tiszta magaslatára emelkedett és valóban méltóan áldoz Beethoven emlékeztetőnek az egyetlen magyar dalmű-színház, amikor *Fidelio*-előadásának *Vasquez* grófné Leonorája át jelentőséget. És ezen a helyen *Ney* Dávidról is kell megemlékeznünk, akinek fenséges művészete Pizarro másodikban álló szerepét a dalmű ragyogó pontjává emeli. Hiszen van a mi nagy mesterdalnokunknak sok más és tetemesen hatalmasabb méretű szerepe, amelyben gyönyörű organuma és elemi erejű művészete óriási dadalokat arat, de hogy kicsoda *Ney* Dávid és mekkora kinése az Operaházban, — az a legjobban ilyen kisebb méretű szerepekben tűnik ki, amelyeket az ő isten kegyelméből való intuíciója az első sorba emel. — *Saoyer* Ilonka, aki ezuttal először énekelte Marcellinát, bizonyára ismét először, aminek következtében stílus dolgában némiképpen adósunk maradt, míg zenei biztonság dolgában teljesen kielégített, *Gábor* pedig *Jaquine* szerepében ismét, tanuilelet adta kiváló intelligenciájának. *Takács* Mihálynak *Fernandó* szerepe mély és kiosi; vajjon kinek a barátság segíti azt a tizenöt-ezer forintos énekest *Silvio*, *Nevers*, *Fernandó* kiemelését szerepeire? A közönség — velünk együtt — sokkalta gyakrabban és sokkalta exponáltabb helyeken szeretné látni ezt a méltán ünnepelt kedvencét. Nagy gyönyörűséget okozott *Szendrói* Roccoja, ez a minden tekintetben kiváló kabinet-alakítás. *Droulik* Florentinának muzsikális biztonsága sok szemrehányást tud lefegyverezni. — *Fidelio* partitúrája előtt ezuttal először üt *Márkus* Dező, a mi fényes tehetségű karnagyunk, aki ebben a szezonban már annyit siker aratott. Ma este is tanuilelet adta kiváló hivatottságának, úgyis mint dirigens, úgyis mint rendező. *Fidelio* minden buzás nélkül és a német szinpadokon szokásos rendezésben állította a szinpadra, karnagy palcájával pedig teljesen érvényre juttatta *Fidelio* örök szépségét. Ismét belizonyult, hogy minálunk a művészet gazdagodott meg műintézetünk *Márkus* Dező személyében.

A Messias. Fényes Samu új darabja, a *Messias* e hét szombatján kerül először színpadra a Nemzeti Színházban. A kiváló színművész új darabja a zsidók utolsó nemzeti felbuzdulásának idejéből veszi tárgyát. A színház legkiválóbb tagjai játszanak az ujdonságban, amelynek a bemutatója iránt széles körben nagy az érdeklődés.

Henschel fuvaros a Várszínházban. Az Országos színművészeti Akadémia növendékei december 20-án — vasárnap — este tartják a Várszínházban a hetedik vizsgálati előadásukat *Gal* Gyula tanár vezetésével. Ez alkalommal színpadra kerül *Henschel fuvaros*, Hauptmann Gerhard ötletvonású drámája. A főbb szerepeket Csillag Klára, Fráter Gizella, Paulay Erzi, Verő Margit, Csontos Gyula, Doktor János, Dobó Ferenc, Egri Jenő, Gere Zsigmond, Kürti József, Rédei Károly és Vámos Hugó játsszák.

Novelli mint Edipus király. Szoklolesz tragédiájában, *Edipus királyban* lép fel holnap *Novelli*, az olaszok legkiválóbb drámai művésze, aki a fővárosi közönsége minden alkalommal lelkesen ünnepele. Még két estén vendégszerepele ezuttal a Népszínházban, holnap mint *Edipus király* és utóljára esztőtörökön Tamios spanyol drámájában, az *Un drama novoban*.

egy szenzációs modern drámában, melyet *Novelli* maga dolgozott át s melyet Budapesten ő fog bemutatni. E drámájával aratta most európai körútjában a legfényesebb sikert.

Vigasztínház. A Vigasztínházban pénteken, a hó 18-án lesz *A kutyamosonak*, *Tristan Bernard* bohózatának bemutatásának előadása. A darab, amelyet *Péchy* Kálmán rendez, a következő szereposztásban kerül színpadra:

Idősb Colfat — Vendrei Ferenc, ifjabb Colfat — Góth Sándor, Dalbert Pélis örnagy — Hegedűs Gyula, Léonie, a felesége — Kertész Ella, Louise — R. Rostagni Irén, Suzanne — Pécsi Paula, Nancy Corbel — Gazi Marika, Polgarmeister — Balassa Jenő, Veumont — Szilágyi Vilmos, Henriette — Harmat Hedvig, Victor — Tapolcai Dező, Vandois apó — Szerémy Zoltán, Burdin — Tanay Frigyes, Péntársóné — Hegedűsné Ilona, Mangard fodrász — Bárdi Odón, Louis fodrászsegéd — Gyöző Lajos, Szobalányok: Bathilde — Kész Rózi, Genny — Kocsisovszky Ilona, Cézár, pincér — Halász Alfréd.

Az Ezüst papus. Nyomban a karácsonyi ünnepek után mutatja be a Népszínház az e színpad számára megvásárolt nagy angol operettet, amely *The Silver Slipper* címen már harmadik estendeje van műsorán Londonban s mely *Heltai* Jenőnek, a kiváló poétának átdolgozásában *Ezüst papus* címen fog a Népszínházban színpadra kerülni. Ez az angol operett az utóbbi évek operettjeinek egyik legnagyobb szerű látványossága lesz a közreműködők nagy számánál és a kiállítás lenyélénél fogva. *A Bonaparteből*, *Béla*, *Izor* pénteken színpadkerülő nagy drámájából már csak néhány rövid próbát tart a személyzet *Stoll* Károly főrendező és így már most is a próbái legnagyobbrészt *Leslie* Stuart és *Owen* Hall angol operetteje, az *Ezüst papus* foglalja le. A próbák folyamán egyre jobban bontakoznak ki a nagyszabású operett egyes jelenetei és zene- és énekszámai. A kiállításon is szerényen dolgoznak s a kosztümök javarésze már készen van. A nagy kiállítás darabban a női főszereplőkön, *Kury* Klára és *Komlósy* Emmán kívül a színház egész személyzete közreműködik, valamennyien teljesen az osztályukban, sőt nagyszámú statisztáit is szerződöttet ezen operetthez *Porzolt* Kálmán igazgató. A fantasztikus operett bemutatója egy érdekes debütál is les: egybekötte; az egyik női főszerepben mint *Vénus* a főváros egyik ismert szépsége, *Humayer* Stefí fog fellépni. Mivel a darab kiállítása nagy világítási apparátust igényel, a szinpadon új villamos reflektorok fogják a fényt szolgáltatni és a megfelelő átalakítási munkálatokat most végzik.

Nemzeti Színház. Holnap, szerdán, negyedszer kerül színpadra *Telesi* Sándorné (*Székely*) mult héten bemutatott két színműve, a *Tépett láncok* és *Kárpátság*. A *Tépett láncok* Vera szerepét *Lánczi* Ilka fogja játszani. Egyébként mindkét darab szereposztása teljesen azonos a bemutatás előadásával. Az előadás 7 1/2 órákor kezdődik.

Magyar Színház. A szombati Verő-premiér a *Magyar Színházban* a legerősebb *Jekete* est lesz. A *Doktoriskasszonyok* vidám meséjét fiatal lányok is végig-halghatják. A kilenc doktorkasszonyt *Abelovszky* Margit, *Baltai* Emma, *Keleti* Juliska, *Koltai* Ibolya, *Kornai* Berta, *Nemes* Elza, *Szabó* Erzi, *Szentgyörgyi* Lenke és *Tomsányi* Rossi fogja játszani.

Hangversenyek. *Sabatthiel* Rezső hegedűművész és *K. Durigo* Ilona hangverseny-énekesnő ketős hangversenye nagy érdeklődést kelt. *Sabatthiel* hangversenyt az a *Vicenttempis*-féle hegedűversenyt fogja előadni, amelylyel mult évben iszonyat oly fényes sikere volt nálunk. *Durigo* legközelebb fogja megállapítani műsorát. — *Rosenthal* Mór pénteken, január 8-án rendezi egyetlen hangversenyét a Royalban rendkívül érdekes műsorral. *Sabatthiel* és *Rosenthal* hangversenye *Méry* Béla rendez. — *D'Albert* Jenő műsorában változás történt, amennyiben a *Schubert*-féle ábránd-sonata helyett *Liszt* h-moll sonatáját vette fel *d'Albert*, mert ezt Budapesten még sohasem játszotta. *D'Albert* egyetlen hangversenye december 17-én lesz a Royalban. — *Gandolfi* Ettore dalestélyének műsorát a következőképp állapította meg: *Carissimi* *Vittoria*, *Verdi* nagy ária *Don Carlosból* (Budapestben először), *Händel* *Se un ball'ardne* *Tenaglia* *Baglucchi*, *Bossi* *Serenatella*, *Tosti* *Marechiaro*, *Chanunadé* *Ronde d'Amour*, *Godard* *Chanson* *arabe*, *Dewza* *occhi* *dilata*, *Miceli* *Alecco* *Zingara*. *Gandolfi* hangversenye közvetlen *d'Albert* után jövő pénteken, december 18-án lesz a Royalban. Közreműködik még *Anisz* *Aladár* fiatal hegedűművész. Jegyek *d'Albert* és *Gandolfi* koncertjére *Méry* *Béla*nál kaphatók.

Jubileumi ünnepség. A *Major* *J.* *Gyula* jubileumát rendező bizottság tegnap tartotta első értekezését, amelyen *Sághy* *József*nek, a Zenealap szerkesztőjének indítványára alapít elhatározták, hogy *Major* *J.* *Gyula* legkiválóbb műveit előadásával zenei ünnepeket rendeznek március hó végén. Védnökül gróf *Zichy* *Géza*t kérik fel. Az ünnepeken való közreműködésre meghívják a Nemzeti Zenedét, a Budai Zenedét, a Magyar Női Karéneket-Egyesületet, több tanítóképző énekkarát. *Kiadják* *Major* *IV.* *Sziuphoniáját* zongorára, negykezre; esetleg egész partitúráját, ennek s a jegyeknek árát teltőlánják az ünnepeknél tetézés-szerűen helyen való alapítványtételre.

Magyar énekesnő a külföldön. *Rény* *Aurélia* a frankfurti operával kötött háromévi szerződését felbontotta. Egy elsőrangú staggione ugyanis Amerikába háromhavi vendégszereplésre hívta meg. Most

az összes opera-szerepeit olasz nyelven tanulja a művésznő.

Védők színpad. *Krecsányi* *Ignác* temesvári színársulata Temesvárott a közönség rendkívül nagy érdeklődése mellett tartja előadásait. A változatos műsor, kftűnő rendezés, fényes kiállítások és gondos előadások mindegyike nagy közönséget vonzának a színházba. Eddig a következő új darabok kerültek színpadra: *A tilok*, *Annuska*, *A regényesek*, *A sótség*, *Hannele*, *Borus szerelem*, *Pillangó* *Kissasszony*, *Klóklo*, *A drótosító*. A mult héten volt bemutatója *Gorkaj* *Maxim* *Ejtelki* *menedékhely* című drámájának. *Opera* is van állandóan műsorban, eddig *a Carmen*, *A két Foscarei*, *Ernáni*, *Troubadour*, *Traviata* és *A seviliai borbély* operák kerültek színpadra. Most készült a személyzet *A tavasz*, *A táncorlegény* és *Dr. Nebántsvirág* előadásaira. — *Kerkes* *Mihály* *Obrenovic* *Sándor* című darabját elő akarja adni Székesfehérvárott *Mácsay* igazgató, de a színügyi-bizottság betiltotta a darab előadását.

Re Lear.

— *Novelli* második fellépése. —

Budapest, december 15.

Most már bizonyos, hogy rossz időben jött Budapestre *Novelli*. *Lear* királyt még nem játszotta nálunk. Azt lehetett volna hinni, hogy a közönség úgy tódul majd a színházba, mint egy szenzációs eseményre. És nem így történt. A tódulás elmaradt. Ma sem voltak többen a Népszínház nézőterén, mint a *Venecei kalmár* tegnapi előadásán.

A távolmaradotakat zajos tapsokkal és kihívásokkal igyekeztek pótolni a jelenlévők. Rendkívül nagy és ünneplő tapsok dörögtek. *Novellit* háromszor is kihívták a lebecsültot vasfüggőny kis ajtaján.

Az utolsó nagy *Lear*, akít külföldi színésztől láttunk, *Zacconi* volt. Ez a kitűnő és eredeti színész annyit meglepő, annyit új részletet adott *Lear* szerepében. hogy az ember megcsüddött volna: miudnt kiemertett, mindent elkaparított mások elől. És *Novelli* *Learje* tele volt új árnyalatokkal. *Novelli* invenciója egészen új részleteket aknázott ki a szerepből. Ez egy végtelen tér, ahol minden nagy színész megalapíthatja a maga független, önálló birodalmát.

Abban a felfogásban mind a kettő találkoztott, hogy *Lear* aggyestyan ugyan, de az öreg emberben még maradt valami a királyból; abból a szuverénből, aki késő vénségéig korlátlan hatalommal uralkodott alattvalóin. Ezt a tulajdonságát *Rossi* e ejtette, mert nála *Lear* egész testében állandóan remegett, mint valami végelgyengülésben senyvedő. *Zacconi* és *Novelli* mellőzik a fizikum kóros gyöngeségét. Náluk is hosszú, fehér hajjal, hosszú, fehér szakállal jár az öreg *Lear*, de paralitikus tüneteket nem mutat. Náluk *Learnek* csak az akaratereje, az uralkodó-vágya pulhott, csak a judiciuma gyöngült; pihenésre, kényeztetésre vágyik; de az öreg oroszlanban még él a régi erő hatalmas maradványa. Kell is, hogy éljen, mert különben nem tudná olyan rémségesen elátkozni a hálátlan leányait és az éjféli viharban nem tudna versenyt ordítani a bűnbőlő zivatarral.

Novelli gardag ötletek egymást érik ebben az alakításban. Az első jelenetben, amikor *Kenpt* a nemes *Kordélia* védelmére kél, kiránja kardját és leszáll a trónról, hogy a vakmerőt egy csapással leterítse. A lovagok közbevetik magukat. Ekkor *Lear* megáll és nézi a kardját, mintha nem tudná: miért rántotta ki? Látszik, hogy nem a lovagok akadályozzák meg, hanem ő maga áll a gyilkos szándéktól. Mintha hirtelen észreterne és érezn, hogy annak, aki dacol az akaratosságával, igaz van. Ebben az egész jelenetben az a *Lear* mutatja, aki valami nagy és végzetes beszámíthatatlanság kényszere alatt cselekszik s akít a hanyatló judicium, mely 1811-üllobban benne, nem képes meggátolni abban, hogy esztelenül cselekedjék. Hangja dőllyős és parancsoló, de mintha már nyugtalanoknál kezdene; mintha már a *késő bánat* setelme átoikáznék a lelkén. Eltasztja *Kordéliát*, atyai áldás nélkül becstálja el magától, de amikor kivonul a trónteremből és elhalad a francia király mellett: mintha szeretettel nézne rá, mintha hálás volna iránta, hogy okosabb volt, mint ő, és 1811-üllobban rehabilitálta *Kordéliát*, akít ő beszámíthatatlan gőgjében elhírtelenkedve dobott a porba.

Megragadón szép és igaz momentumok, amikor az átülözött *Kenpt* szolgálatába fogadja és a bolond gyunos keserű igazmondásait csöndes megadással őrzi; amikor megátokozza *Genorilt* és *Reganhoz* menekül, ahol újabb csalódások érik, olyan kiméltelenek, hogy a megrendült aggyelől bomlásnak indul. De mindennél szebb és meghatóbb volt a viharjelenet, amikor a szegény *Tamás* szimulált tébolya mellett *Lear* zítált lelkiállapota a gyermeki hálátlanság rög-eszméjében valóságos örüllséggé fokozódott. Ez emberi sors változandóságáról, az emberi nyomorúságról senki sem rajzolt még siralmasabb és fősősébb képet, mint *Shakespeare* ebben a jelenetben. És ezt a siralmat, ezt a fenséget egyszerűbb és nagyobb

pszichológiával színész talán még sohasem érezte át úgy, mint Novelli.

Novelli Learje a Dover-parti jelenetben seprővel jelen meg. Söpör, söpör, mintha hálátlan leányait és minden gonosz embert ki akarna söpörni a világból. Azután, amikor tébolyában bosszualó csatárvázzal foglalkozik, Kordélia érte jövő követeje elől ezen a seprőn lovagol ki a színpalak közé. Mélyebbre már nem eshetett a hajdani király és jobban nem lehet megtépni az ember szívét Lear tragikumával, mint ezzel a jelenettel.

Kordélia fölismerése után Novelli eljátszsa azt a kis jelenetet is, amikor Edmund elogatja és börtönbe viteti Lear Kordéliával együtt. A megfőjtött Kordéliát a hátterben álló vár kapujából hozza magával egy magas lejtőről, szívszagató nyögések közt. Zaccania maga melegebb hangjával itt jobban megrikatta a közösséget, de Novelli gyászba és baldoklásba Kordélia holtteste fölött igazabb, emberibb volt.

Illúziókat csak az rontotta meg a tragédia végén, hogy az olaszok hallatlan önkényeire változtattak a Shakespeare szövegén. Ebben az olasz snálában *Generis* is. Regan is életben marad és Edgar nem öl meg párbajban istenítélet gyanánt a fattyu Edmundot.

A. E.

MŰVÉSZET

□ **A magyar építészeti mesteriskola.** Impozáns küldöttség keresi fel csütörtökön *Berzeviczy* Albert közoktatásügyi minisztert. Építészek, festők, szobrászok, iparművészek és művészeti írók átadják a magyar építészeti mesteriskola felállítására érdekében szerkesztett memorandumot.

A memorandum magában véve is remekmű, nemcsak tipográfiai kiállítása gyönyörű, hanem bekötése is igazi művészi munka. Maróthi-Riedel Géza tervezte. A gazdag és díszes bőrkötésű albumnál szebb emlékről még bizonyára nem érkezett egyetlen miniszteriúmba sem. Az album nemcsak a memorandumot tartalmazza, hanem a magyar művészek színe-javának sajtókezelő aláírását is. A mesteriskola szép eszméje most már országos mozgalommá nőtt, nemcsak sok magyar város építészeti csatlakozott a kérelemhez, hanem Berlin, München, magyar kolóniái is. A küldöttséget *Beböhy* Zsolt fogja vezetni. S 6 tolmácsolja majd a miniszternek az egész magyar művészgárda óhaját. A szobrászok nevében *Zala György*, az építészek nevében *Quittner* Zsigmond fog beszélni. Soha még művészeti kérdés nem tömörítette annyira a magyar művészeket. Aki a létkérdés e tüzeit gyújtotta *Lechner* Ödön, betegnek tekintik most egy időáru szanatóriumában. A magyar művészek akciójukkal tehát egyuttal a kegyelet és hála adóját röjjék le a nagy mesternek, azonfelül, hogy egy égetőn szükséges intézmény felállítását kéri a miniszteről. Remélhető, hogy mire a nagy mester felépül betegségből, már alkalom adódik neki arra, hogy fényes talentumát újabb szép művek teremtésén érvényesíthesse.

□ **A Nemzeti Szalon téli kiállítása.** A Nemzeti Szalon téli kiállítására beérkezett pályaműveket tegnap bírálta meg a zsűri, *Tölgyessy* Artur elnöklétével, melynek tagjai voltak: *Kézői Kovács* László, *Kernstock* Károly, *Knopp* Imre és *Márk* Lajos. A beérkezett kilencszáz műtárgy közül csupán kétszázötvenet fogadtak el kiállításra a zsűri.

Az anyag roppant gazdag és így előreláthatólag a téli farsang egyike lesz a legérdekesebbeknek és legszebbeknek. Fénypontja a kiállításnak *Munkácsy* Mihály tizenkét gyönyörű olajfestménye, melyeket a művész az 1850–55-ös években festett és a legszebb delgai közül talál. Részt vesznek többek közt a farsangon: *Balló* Ede, *Zemplényi* Tivadar, *Kézői Kovács* László, *Csók* István, *Jendrassik* Jenő, *Szenes* Fülöp, *Réthy* László, *Magyar* Mannheimer Gusztáv, *Háry* Gyula, *Andrey* Sándor, *Knopp* Simon, *Raditz* Ottó, *Zombory* Lajos, *Nyilassy* Sándor, *Pállya* Celesztin, *Markó* Ernő, *Bosznay* István, *Neogrady* Antal, *Tolnay* Ákos, *Telepy* Károly, *Bruck* Miksa, *Keményffy* Jenő, *Kúny* Lajos, *Berkes* Antal, *Pálinsk* Sándor, *Czigány* Dezső, *Huszár* Vilmos, *Gulácsy*, *Konrád* Gyula, *Glatz* Endre, *Honti* Nándor, *Boem* Ritta, *Stróbl* Zsófia, *Lain* Hilbert Irén, *Bruck* Hermína, *Telkesi* Valéria. A szobrászok közül kiállítanak: *Stróbl* Alajos, *Róna* József és *Radnai* Béla.

TUDOMÁNY, IRODALOM

□ **Az Izraelita Magyar Irodalmi Társaság** ma délután *Bánóczy* József elnökle alatt felolvasó ülést tartott nagyszámú közönség jelenlétében.

Elsőnek *dr. Schwarz* Mór győri íróbarbit tartott érdekes előadást *Régi képes kéziratok* címen. Az előadó XII–XV. századbeli kódexeken és kéziratokon levő oldalképeket, illusztrációkat és festményeket mutatott be, köztük egy kéziratot amely a Nemzeti Múzeumban őriztetik. Ez utóbbi Rabbi Mordechai ben Hillelnek XIV. századbeli krónikája, melyen magyar vonatkozások is vannak.

A második felolvasó *Feisner* Ignác a *zsidók népfajti jellegéről* érkezett. Újabb időben, mondja a fel-

olvasó, sokat foglalkoztak a kérdéssel és új elméletek léptek fel. Judd, varói tudós nagy apparátussal igyekszik kimutatni, hogy a zsidók néprajzi tekintetben lényegesen eltérnek a sémi-tól, miután pedig Európában a századok folytan egyáltalában nem változtak, a változásnak még az ókorban, sőt a történet előtti időkben más, nem zsidó népekkel való elengedés által kellett történnie. Egész más alapon, más eszközökkel *Strauss* híres német etnografus ugyancsak arra az eredményre jut hogy a zsidók nem mutatnak sémi típusot. Ugyanis az, amit közönséges sémi jellegnek mondanak minden népnél, még a japánoknál és kafferkéknél is található, mert nem faji jelleg, hanem bizonyos egyéni eltéréseknek évszázados egymásozti házasodás által felhazozódása és örökkelenyű válása folytán keletkeztek. Egy harmadik irány a pathológiában kereste a zsidók népfajti jellegét. Ugyanis a zsidók általában gyengébb testalkattal, csekélyebb halandóságot és a megbetegedésekkel szemben nagyobb ellenállást tanúsítanak, ellenben nagyobb bajlandóságuk van az agy- és idegrendszer megbetegedéseire. A felolvasó ezzel szemben arra utal, hogy ez a hajlandósága a zsidóknak egyszerűen annak a következménye, hogy jobban vonzódnak a szellemi foglalkozásokhoz, mint más fajok. Az eredmény tehát az, hogy a zsidóknak nincs kifejezett népfajti jellegük, legkevésbé sémi. Ezt — így véli előadóját — a magyar zsidók rég tudták, nekik szívük és eszük szavaltta, hogy ók felekezetre nézve zsidók ugyan, de etnografiai tekintetben lángoló hazaszerető és a hazai földhöz való ragaszkodás dolgában magyarok. A közönség lelkesen megtanolta *Peisner* Ignác magas nivójú előadását, valamint *dr. Schwarz* Mór értekezését is.

□ **A Petőfi Társaság ülése.** A *Petőfi Társaság* december 16-án tartandó közgyűlésében fogja a *Bartók* Lajos elhalálozása következtében megüresedett rendes tagsági helyet betölteni. *Szana* Tamás titkár ez uton is kéri a Társaság rendes tagjait, hogy tagajánlásukat, az ajánlott irodalmi működésének részletes ismertetésével, e hó 27-ikén a Társaság titkári hivatalába (IV. Bástya-utca 11.) beküldeni szíveskedjenek. A Társaság tagjai ez alkalommal tiszteletit és kultúgokat is ajánlhatnak.

□ **Gróf Széchenyi István nézetei a nevelésről.** Ez a címe *dr. Imre* Sándor kolozsvári professzor *Édes jó szüleinek* ajánlott munkájának. A tudós lelkesedéssel vezet be a szerző Széchenyi Istvánnak ugyszóval lelki műhelyébe. Széchenyi nevelési elveinek kutatása közben föltárja egy gazdag lélek világnevelési, erkölcsi és politikai gondolatait, célját. Széchenyi gondolkodásának és tevékenységének elvi alapjait, valamint nevelési elveit és nevelési módszereit kereste föl *Imre* Sándor. Rendszerbe összefoglalva tárja elénk Széchenyi munkáiban szétszórtan ránkmaradt gondolatait, nemzeti nevelési tervét s egész eszejárását. Széchenyi elveinek ismertetése közben alkalmat talál a szerző, hogy a modern pedagógus készségével bírálata alá vegye közoktatásügyünk égető kérdéseit: a nemzeti nevelést és oktatást és foglalkozzék ne csak a nevelési módszerrel, hanem a testi erkölcsi neveléssel a szabadság, lelki függetlenség, egyéni és nemzeti önmegismerés, a hazafiságra való nevelés, a társadalmi nevelés nagy kérdéseivel. Kimutatja, hogy Széchenyi gondolkodásának alapja és csúcsa a fejlődés elve volt *Herbert Spencer* előtt majd egy félszázaddal. A mű *Poltzer* Zsigmondnál jelent meg, ára 5 korona.

□ **Vademekum.** (Ügyvédi irodákban dolgozók számára *Imre* Dénes Aladár.) A könyv célja az ügyvédi irodákban dolgozók számára oly vezérfonalat nyújtani, melynek segítségével a mindennapi ügyvédi gyakorlat közben előforduló peres és perenkívüli teendőket önállóan, könnyű szerrel és a fennálló törvények és rendeletekkel megfelelően elvégezhessek. E cél elérésére tartalmazza a sommás, sommás váltó, végrehajtási, fizetési meghagyási, községi bírósági, teleknyvi, valamint a rendes és büntető eljárások körében előforduló ügyvédi teendők gyakorlati ismeretét és a vonatkozó beadványintéskét gyűjteményt, ezenkívül táblázatosan közli a bélyeg- és illetékszabályoknak a peres és perenkívüli eljárásra vonatkozó részét, végül a Kuriaának teljes ülési döntvényeit. A mű *Poltzer* Zsigmond és fia kiadásában jelent meg, ára 3 korona.

□ **Erdőn-mezőn.** *Bárony* István híres könyvének diszkidása is *másodszor* kerül immár a nagyközönség elé, ami legényesebb bizonyága, hogy mennyire méltányolják tartalmának és kiállításának szépségét. A magyar közönség kiérezte ebből a könyvből, hogy a magyar haza égenek és földének nem engedte még fenségebb himnuszokat. Nincsen magyar író, ki a természet anyai szépségét venné észre, mint ő, még pedig olyan szépségeket is melyek a közönséges szem előtt teljesen rejtvekk vagy csak mintegy finom szövegeten keresztül csillognak feljé. A természetnek hatalmas hangjait meghallja mindenki, de *Bárony* elhaló sóhajlásait is figyeli. Realitást ad a csak sejtettnek, papírra varázsol olyan finomságokat is, melyek szinte hozzáférhetlenek az emberi érzékszervek számára. E mellett úgy rajzolja *Bárony* a természetet, hogy észreveszszük benne a speciálisan magyar vonást, úgy rajzolja, hogy megérezzük benne azt, ami közel áll szívünkhöz, ami egészen a miénk. És amint magyar az erdő és a mező, amelyet rajzolt, éppen úgy magyar az állat és ember is akit élénkbe varázsol. A szebbnél-szebb képekkel illusztrált diszmű kiállítására az Athenaeum rendkívüli gondot fordított. A diszműnk, mely karácsonyi és más alkalmi ajándéknak is rendkívüli alkalmas, nagy negyedrét alaku és ára gyönyörű kötésben 24 korona.

□ **Forgácsok.** (Elbeszélések. *Ira: Szende Dárday* Olga.) A szerző szerényen *Forgácsoknak* nevezte elbeszéléseit, mintegy jelezve, hogy nem teljesen kidolgozott alkotások, hanem csak szilánkok az élet nagy műhelyéből. Pedig az elbeszélések tulyomó nagy

része több a forgácsnál, több a vázlatnál és szük keretükben nem egyszer egy egész emberi életnek tragikumát és humorát foglalják bele. A szépen kiállított kötet árát a kiadó Athenaeum 2 koronában szabta meg.

□ **Vigasztalások könyve.** *Ira: Hock* János. *Uj illusztrált diszkidás.* Milyen renetget a vigasztalásra szoruló száma — és milyen kevesen vannak, akik érik a vigasztalás művészetét! Mert valóban művészet a vigasztalás. Nagy szív, mélységes szeretet, magasán szárnyaló ihlet és nemes ékesszólás a feltételei. *Hock* János ama kevés választottak közé tartozik, akiben megvannak ezek a feltételek, ki szavának írával enyhíteni tudja az élet okozta sebek gyötörő fájdalmait. Ezért ér könyve oly gyors egymásutánban új kiadásokat. Nem bőti-litro tanít, nem léleki-gyaszoló kedélyből bigottériára, hanem eleven, reményt és bizalmat fakasztó szeretettel. Színes képzeltetű, tüzes érzésű poéta, kinek szívén és ielkén átviharznak mindazok a fájdalmak és keserűségek, melyek az embert gyötrik. Ha képeket és hasonlatokat keres, a természethez, a művészet remekeihez és magukhoz a művészekhez, a minden idők legnagyobb költőéhez és bölcselkedőjéhez fordul. És ahol még közvetlenebbül akar hatni, ott a körtütnök zajgó mindennapi élet jelenetét varázsolja elébünk, bennük is talál momentumokat, amelyek lemeinek, vigasztalnak, erősítenek és bátorítanak. Az új kiadásban megtalálta *Hock* a maga méltó illusztrátorát is *Honti* Nándor a régi lametszetek modorában készült képei a maguk egyszerűségével, hangulatuknak mélységével és a maguk nemes művészetével még mélyebb és tartósabb teszik a most már kiállításban is rendkívül díszes könyvnek hatását. Ara igen szép vászonkötésben 8 korona, bőrkötésben, dombornyomású diszítéssel 15 korona. Kiadja az Athenaeum.

□ **Magyar Numizmatikai Társulat.** Az érmészet tudományos művelésére, valamint az éremgyűjtés érdekeinek előmozdítására 1901-ben alakult Magyar Numizmatikai Társulat tiszteletbeli elnökének *dr. Szivák* Imre országgyűlési képviselőnek és elnökének *dr. Réthy* László nemzeti muzeumi igazgatórnok aláírásával felhívást bocsátott ki a magyar társadalomhoz, melyben egy a művelt nagyközönséget, mint a törvényhatóságokat, muzeumokat, könyvtárakat, tud. és tanintézeteket a társulat támogatására, s tagul való belépésre hívja fel. — A társulat iránt eddig mutatkozott érdeklődés s eddig kifejtett működése tanúságot tesz arról, hogy annak megalakítása egy régen érzett hiányt pótol, ki s hogy megérdemli a további fejlesztést a magyar társadalom támogatására. — A társulat fővárosi tagjai 10 korona, vidéki tagjai 6 korona tagsági díjuk fejében kapják a *Gohl* Ödön nemzeti muzeumi ör által szerkesztett s negyedévenként tartalmazó megjelenő *Numizmatikai Közlemény*. E felhívást, mely numizmatikai tudományunk fejlődésének rövid vázlatát nyújtja s felvilágosítást ad minden irányban a társulat céljairól, törekvéseiről s az általa nyújtott kedvezményekről, a társulat titkári hivatala (Budapest, VIII. Rókk Szállard-utca 37. II. em. 4.) szívesen küldi meg az érdeklődőknek.

□ **Jó Egészség.** *Dr. Nagy* Albert népszerű egészségügyi lapjának második évfolyamából most jelent meg ebben az esztendőben a 24-ik szám. E számban nagy figyelemre érdemes cikket írt *dr. Kovács* Aladár a véreztelésről, *dr. Mohr* Mihály magántanár a beteg szeléről. A Jó Egészség kétféleképpen jelenik meg s előfizetési ára egész esztendőre 2 korona. Kiadóhivatala Budapest, V., Nagykoronautó 14. szán.

□ **A tödőzés gyógyítása.** *Ira: Petrovics* László, ára 3 korona. A tödőzés óriási arányával szemben egy lehet csak kielégítő módon védekezni, ha az emberiség általán fel lesz vigasztalt arról, hogy a tödőzésről miként óvakodjék. *Petrovics* könyve ezt tárgyalja könnyen megérthető, világos nyelven.

□ **Hímzésre való betű- és szegélyminták.** Régegről nélkülözött hiányt pótol és a süvedésítésnek egyik legrégibb és legkedveltebb eljárás módját ismerteti egy most megjelent mintafüzetke, amelynek 10 sikerült mintalap melléklettel a legilletékesebb bíráló: a *Magyar Iparművészeti Társulat* megbízása folytán *Hollós* Károly, az Erzsébet-nőiskola tanára rajzolta. Ilyen keresztmetszemes hímzésmintákkal eledig a külföld árszótól el bennünk s különösen a német, *Merkblichlein*-ek évszázadok óta ontják a magyar szemnek és izlésnek teljesen idegen és nehézkes betűmintákat, melyeket csak hosszas betűtűzés után lehet felismerni. *Hollós* Károly kitünően sikerült mintalapjai minden családban és iskolában helyet követhetnek és pedig joggal, mert az ezeken látható betűalakok és hímzésinták magyarosak, tetszetősek; ami pedig a modern betűalakokat illeti, azok mentek minden széleslyes cikornyától. Bemutatja ez a füzetke a betűparokat is (monogrammok), melyek izlésesek és könnyen, minden előstudium nélkül kihímzethetők. Bemutat az összes írott, nyomtatott, kis- és nagybetűkön kívül szalagokat, csipkeszerű tördőzéseket, sarkdiszítéseket, monogrammereket, bokrákat; összesen 90 különböző motívumot, melyek tetszés szerint sokféleképpen alkalmazhatók egybe. Mind a tíz mintalap-mellékletben értelmes, világos magyarázat szolgál, úgy hogy bárki elsajátíthatja a füzetkéből segedelem nélkül a gyönyörű keresztmetszemes hímzést. A szépen kiállított füzetkét gondos kivitelben adta közre az Athenaeum részvénytársaság és árát csakély 1 korona 40 filléren szabta meg.

□ **Roscher pénzgyűjtana.** A napokban jelent meg *dr. Kiss* János államvasuti főfelügyelő igazgatóhelyettes magyar fordításában *Roscher* Vilmos *A nemzetgazdaság rendszere* című műve negyedik kötet. A *pénzügytan rendszere*. A *pénzügytan* rendszere 776 oldalon hat könyvben a legaprólékosabb részletekig foglalkozik az államháztartás bonyolult ágazataival, annak történeti fejlődésével. A mű negyedik és ötödik könyve a különböző adó-

rendszereket tárgyalja, melyek ismertetését Roscher igen érdekesen az addék természetánál és erkölcs-tanával kezd el és csak aztán tér át az addék történetére rendszerre stb. Roscher pénzügytanának magyar fordítása azért is becses közikönyve a magyar tudomány irtalomnak, mert benne minduntalan vonatkoztatást találunk hazai viszonyainkra, anélkül, hogy a mű eredetiségéből veszítene valamit. A mű *Schulhof* Károly kiadásában Szegeden jelent meg. Ára 12 korona.

○ **Romok felett.** (Regény, írta *Tutsekne* Bezhelt Lilly.) Az életnek abban a nagy igazságában gyökeredezik ez a regény, hogy nincs győzelem áldozatok nélkül, diadal mely mögött nem romok füstölőgőnek. Romok lelett jut a regény hősnője is a nyugalom, a béke csendesebb területére. Nagy harcokat kell előbb megvívnia enemmagával és másokkal. *Tutsekne* Bezhelt Lilly a lélektani rajza helyezi a léleket, de a nélkül, hogy egy pillanatra is érdeklenné válnék. Hol a fővárosi szalonélet finom rajzával, hol az epizódalakkal markáns jellemzésével, hol gondolatának mélységével és megjegyzéseinek kellemességével köli le figyelmünket. A regény kiadója az Athenaeum, ára 3 korona.

EGYESÜLETEK

(A kereskedelmi kamara új alelnöke.) A *Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara* ma délután teljes ülést tartott *Lánczy* Leó elnöklésével. Az elnök meglehetősen hangosan elmulasztotta *Légrády* Károlyt, az iparosztály elhunyt alelnökét. Helyébe ezután levog *Falk* Zsigmond udvari tanácsost választották meg alelnökké. A Bányai József elhunytával üresedésbe jött kamarai ülnöki tisztséget *Klein* József kamarai taggal töltötték be. *Schwarz* Lajos indítványt tett, hogy a kamara kérje föl a kereskedelmi minisztert, hogy ne engedélyezze a *Bécs-Fozsony* közt tervezett villamos vasutat. *Lánczy* Leó nem tartja komolynak a tervet, ezért nem kívánja, hogy a kamara tiltakozzék az engedélyezés ellen, elég, ha felterjesztésben hangsúlyozza a tervben rejlő veszedelmet. *Schwarz* Lajos, *Boros* Soma, *Tóth* Imre, *Császár* Jenő és *Madary* Gábor felszólalásai után az elnöki előterjesztés ellenére a tiltakozó indítványt fogadták el.

(A Magyar Szakírók Egyesülete) a napokban választmányi ülést tartott *Gelléri* Mór elnöklése alatt. A napirend legényesebb pontja volt a külföldi hírlapíró-területekkel létesítendő kapcsolat, mely a kiadandó igazolványok alapján, jövőben a külföldön tartózkodó tagoknak teljes erkölcsi támogatást fog biztosítani. Targyalák ezután a *Vadéki Hírlapírók Szövetségének* a hírlapírók jogviszonyainak rendezésére vonatkozó átiratát. *Lendvai* Sándor javaslata alapján elhatározták, hogy az egyesület önálló tervezetet készít egyben a külföldön közös hírlapírói értekezletre *Gelléri* Mór, *Orády* Lajos, dr. *Rosa* Ferencot, dr. *Kelenyi* Zoltánt és a titkár delegálja. *Katona* Béla titkár ismertetette a szaklapok törzskönyvére vonatkozó elő-munkálatokat, *Szilassy* Zoltán indítványára elhatározta továbbá az ülést, hogy végleges évi tagsági igazolványokat fog kiadni. Ezután tárgyalásra került a képviselőház elnökségének leirata, mely szerint a tagoknak bizonyos számú képviselőházi jegyet engedélyez. A minisztériumok kiadványainak az illetékes szaklapok számára való átengedése ügyében érkezett leiratot tudomásul vették. Végül 16 jelentés közölt 10 új tagot vett föl a választmány.

(A budapesti szegénysorsú tudósbetegek szanatórium egyesülete) tegnap igazgató-tanácsi ülést tartott báró *Harkányi* Frigyes elnöklése alatt. Az ülésen jelen voltak: dr. *Adler* Zsigmond, csetei *Herzog* Péter, *Hatvani-Deusch* Sándor, dr. *Kuthy* Dezső, dr. *Korányi* Frigyes, dr. *Liebermann* Leó, dr. *Pauer* Károly, dr. *Schermann* Adóll, dr. *Tauszk* Ferenc. Az igazgató-tanács behatárolt foglalkozott az Erzsébet királyné szanatórium belső ügyeivel és magáévá tette *Korányi* Frigyes javaslatát. Az élelmi szállításokra nézve dr. *Kuthy* Dezső igazgató főorvos ajánlataira a szerződéseket megkötötte, illetve meghosszabbította. Az üresedésben levő II. segédorvosai állásra dr. *Gschödel* Józsefet, volonár-orvosnak dr. *Parasztu* Józsefet választották meg. Dr. *Tauszk* Ferenc titkár jelentést tett azokról az ügyekről, melyekkel a Szanatórium-Egyesület igazgató-tanácsa a legközelebbi időben fog foglalkozni. Az Erzsébet királyné-szanatórium igazgató-főorvosa jelentette, hogy az intézet állandóan tele van. Az igazgató-tanács szanatórium számadásának szokásos felülvizsgálására *Béla* György-Burchard Konrád, csetei *Herzog* Péter és *Elek* Pál tagokból álló bizottságot kérte fel.

(A Sátor-kőr) a Förster-féle vendéglő külön teremben felolvasást rendezett, mely alkalmával dr. *Farkas* Ignác *Betegek és bűnösök* címen érdekes előadást tartott. A közönség az előadást zajosan megtapsolta.

SPORT

● **Football.** Ma délután ismételték meg a múlt héten elbűntetlenül maradt mérkőzést a *Ferencvárosi Torna-Klub* és a *33. Football-Klub* között.

A döntő mérkőzést tudvalevőleg már május hóban kellett volna megtartani, de akkor a F. T. K. rossz formában lévén, kapitányának sikerült a mérkőzést addig elhúzni, míg egyik ellenléle, a *Műgyógyintézet Football-Klub*, kénytelen volt visszalépni, a 33. Football Klubbal való mérkőzést pedig öszre kellett halasztani. Az őszrel november elejére volt tervezve a mérkőzés, ez sem kedvezett azonban a F. T. K.-nak,

a vándorj döntő mérkőzése így decemberre maradt. A múlt vasárnap mérkőzése a F. T. C.-ot elhagyta hagyományos szerencsére, de ma kitűnő napjuk volt. Az első perőt kezdve urakodtak a helyzelemen míg a 33 F. C. unottan és kedvetlenül játszott, nagybobbira tanulókból és egyetemi hallgatókból álló csapatukon meglátszott a karácsonyi kolkokválas közlése. Az első goal Pokorny egy szép lerohanása szerezte meg a F. T. C.-nek s ez maradt az első félidő eredménye. A második félidőben Bródy középfedezet váratlan lövése és Kovács gyorslábú csatár lerohanása hozott két goalt, úgy hogy a Ferencváros 3:0 goal ellen megnyerte a remek vándorját.

A *Műgyógyintézet Football Klub* évszázó mérkőzése a millenáris pályán folyt le és pedig a gépészmérnöki és a mérnöki szakosztály hallgatói között. A mérkőzés meglepetéssel végződött, mert habár a mérnök-csapat tulajdonon első csapatbeli játékosokból állott, mégis a gépészmérnöki csapat volt állandó fönyben, ami főként annak tulajdonítandó, hogy a játékok komolyabban vették, mint a fönyben tudatában könyvnyelmu mérnökcsapat. Az első félidő eredménye 1:0 volt a gépészek javára, a második félidő 4:1 s így végeredményben 5:1 ellen győztek a gépészek. A mérkőzés bővelkedett érdekes jelenetekben. Különösen jól játszottak Reiner, Niessner, Friedron és Halász.

● **Nagy nevezési és bánatjelentési zárata** volt, ma december 15-ikén este a Magyar Lovaregyletnek. A legérdekesebb volt természetesen a jövő évi Király-díj és Szent István-díj bánatjelentése, mely, értesüléseink szerint, a következő eredményre végződött.

A *Szent István-díj*ből töröltek: Confrater, Erasmus, Gombás, Comin, Carluchen, Never in doubt, Reporter, Styria, Santoy, Vezér, Töporlyu. Alva maradtak: Orion, Ma, Viceversa, Európa, Anglioman, Boskó, Rabulst, Jenkins, Harcos, Réve d'or, Blocksberg, Méltóságos, Maritima, Gazette, Bob Adams, Viribus unitis, Bonapace, Tolmács, Macdonald, Taral, Futóúzó, Kapus, Babsu, Dalader, Thorane, Cipész, Bátran, Frundsberg, Con amore, Fancy. A Király-díjából töröltek: Babsu, Batran, Bono modo, Carte blanche, Confrater Deli, Divat, Frundsberg, Gombás, Harcos, Comin, Carluchen, Nikita, Paraszt, Totla, Scoronoonoole, Verdun. Alva maradtak: Pompás, Ma, Viceversa, Biri, Buzi, Beregvölgy, Gondos Keringő Mici, Anglioman, Rabulst Jenkins, Réve d'or, Blocksberg, Wiking, Méltóságos, Maritima, Hadur, Hamikar Torquemada, Bobs Adams Rengó Wood Péter, Uncas, Tolmács, Moioch, Csiriz, Macdonald, Ezerkilencszázegy, Eipenor, Bonmaroché, Cipész, Con amore, Bona sors, Prior. A nevezések a következő eredménnyel végződtek: Az 1904. évi *Károlyi emlékversenyre* 88 nevezés érkezett be. Az 1905. évi közli a *Nemzeti Hazafi-díjra* 122, a kanca-díjra 112, az alagi díjra 110, az Erzsébet királyné díjra 111, a tenyésztők díjra 68, a St Legerre 172, a László díjra 149, Kárpát-di-ra 108, Kettős ivadék versenyre 173 nevezés érkezett. Mind e nevezések igen sikeresnek mondhatók és a múlt évekel szemben újabb emelkedést tanusítanak.

TÖRVÉNYSZÉK

§§ **A Jogállam Döntvénytára.** A *Jogállam Döntvénytára* több mint husz év terjedelemben a napokban hagyta el a sajtót. Ez a *Döntvénytár* a *Jogállam* állandó melléklete gyanánt jelent meg és a *Jogállam* kiváló munkatársai működtek közre annak összeállításában, a közjogi és büntetőjogi részt pedig *Edvi* Illés Károly készítette s tőle valók az ide vonatkozó nagyértékű jegyzetek is. E *Döntvénytár* nemcsak az összes elvi jelentőségű bírói határozatokat, hanem közjogi és közigazgatási határozatokat is tartalmaz, így a minisztériumok, közigazgatási bíróság és minisztériumok határozatait, továbbá a képviselőháznak mentelmi és összeférhetetlenségi és a Kurianak képviselőválasztási ügyekben hozott döntéseit is. A könyvű kezelést nagyon elősegíti a rendszeres tartalom-mutató, mely az anyagot négy csoportba osztja: I. Közjogi és közigazgatás. II. Büntetőjogi és eljárás. III. Magánjogi és eljárás. IV. Kereskedelmi, váltó- és esődjog. E főcsoportokon belül a határozatok az egyes alapvető törvények és ezeknek szakaszai sorjában vannak beosztva. Ennek a rendszernek eredménye, hogy a *Jogállam Döntvénytára* aránylag kis terjedelemben és igen csekély árárt az összes fontos elvi jelentőségű határozatokat feldolgozza közli, úgy hogy ezental évenként egyszer megjelenendő kötetben az egész évi bírói és közigazgatási gyakorlat hű képét nyújtja. A *Jogállam* szerkesztősége különben az egész eddigi, az előző évekre vonatkozó judikatúra feldolgozását is tervezte hogy *Döntvénytára* teljes legyen. A *Jogállam Döntvénytára* az I. kötetének ára füve 4 korona. Diszcs kötetben 5 korona 50 fillér. Mindazok, akik a *Jogállam* 1904-ik egész évfolyamára 16 koronával előfizetnek, a *Jogállam Döntvénytárának* az első kötetét díjlanul kapják meg. Megrendelések a *Jogállam* kiadóhivatalában Budapesten, IV. Havasutca 7. szám alá intézendők.

§§ **Elítelt operáneosok.** A piliseni bíróság ma egy távirat szerint, husz korona pénzbüntetésre ítélte *Hummel* György operáneosnak, aki egy piliseni lap kritikájára a piactéren megkorbácsolta róla írott kritikájáért.

§§ **Népliget csendőlet.** A budapesti büntető-törvényszék esküdtbírosága ma két fiatal elvetemült siberer főbűt itélkezett rablás bűntette miatt. *Horváth* Ernő cserapes és *Fogai* Nándor kocsis a nyáron az Üllői-úton csavarogva összelalkoztak *Szmilnyák* Ber-

talán kovácssegéddel, aki az üllői-úti honvédelk-tanyába igyekezett. A két csavarogó elkísérte *Szmilnyákot* ide. A kaszárnyából mindhárman betértek *Janits* József kocsmájába ahol *Szmilnyák* bort fizetett. Mikor ezt elögyasztották, mindhárman a Népligetet keresztül hazafele igyekeztek. Mikor a Népliget egyik elerazatát felérelé értek, *Horváth* és *Fogai* megrobaútk *Szmilnyákot* s együttes erővel a földre teperték, azután pedig megfosztották száznegyven korona készpénzről. A megtámadott ember segélykiáltásaira *Mosó* József és *Simon* András siettek a támadás színhelyére. *Mosó* *Horváth* Ernőt vette üldözöbe, *Szmilnyák* pedig *Foglira* vetette magát. *Horváth* zsebéből aztán kivették az elrablott pénzt s a támadókat átadták az előhívott rendőrnek. A mai tárgyaláson a két vádlott konokul tagadott. Sőt még azt is tagadták, hogy valaha büntetve lettek volna. Tagadásukkal szemben azonban a tanúk rávallottak a két csavarogóra. Dr. *Gál* Endre kir. ügyész vádbeszéde után az esküdtek bűnténket mondták ki mindkét vádlottat a rablás bűntetésben s ezért *Horváth* Ernőt 2 évi és 6 havi, *Fogai* Nándort pedig 2 évi jégfűháza itéte a törvényt alkalmazó bíróság.

Nyiltér.

Radvánér Sarolta és Viktor a saját és az egész rokonság nevében fájdalommal jelentik, hogy forrón szeretett anyjuk

ÖZV. RADVÁNER JÓZSEFNÉ
szül. Eisner Fanny

f. hó 14-én este 8 órakor 64 éves korában hosszú, kínos szenvedés után jobblétre szenderült.

A megboldogult hűtetelem folyó hó 16-án délután fél 2 órakor fogtak a halotasz házából (VII., Gizella-út 59.) az új izr. sirkertben az örök nyugalomnak átadatni.

Budapest, 1903. december hó 15-én.

Béke lengjen porai fölött.

Allandó állást 6000 korona jövedelemmel

nyújtanak egy előrangú cég már kitűnően bevezetett világghírű gyártmányai helybéli eladásával foglalkozni óhajto intelligens, reprezentációképes uraknak. Ajánlatokat példálva leírással és referenciákkal a kiadóhivatal „Elsőrangú” jelölvevel továbbít.

THE MUTUAL

new-yorki életbiztosító-társaság.

A világ legnagyobb és leggazdagabb biztosító-társasága
Tisztán a kölcsönösség elvén alapszik.
Utánfizetési kötelezettség nélkül.
Részvényesei nincsenek.

Összes vagyon 1902. december 31-én

1,981,516,483-42 frank.

Biztosítási állomány 1902. december 31-én

6,958,093,587-09 frank.

Magyarországi vezérigazgatóság:

Budapest, IV., Károly-körút 26.

(Az e rovat alatt közlötteknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÁVIRATOK

Flume, december 15. Az *Adria*-társaság *Adria* nevű hajója, melyen *Marseilles* közelében tűz ütött ki, a tűz lokalizálása után saját gépejével *Marseilles*be érkezett, hol kijávitás végett a dokkba viték.

Berlin, december 15. Hír szerint a császár az urakháza tagjává nevezte ki *Siemens* Arnold nagyiparost, *Helmholtz*nak, a nemrég elhunyt hírneves tudósok vejét.

A kongregációk ellen.

Páris, december 15. *Combes* miniszterelnök pönteken törvényjavaslatot teraszta a kamara elé, mely a jelenleg tanítóra felhatalmazott kongregációknak mindenféle oktatást megtilt. Ezeket a kongregációkat feloszlatják és vagyonukat felszámolják. A törvény a

KÜLÖNFÉLÉK

Nagyanyó.

És szól Boris: Mondd, nagyanyókám,
Mért alszol éjjel s nappal?
Mésolyg nagyanyja: „Jer csak errébb,
Majd emesélem, angyalom!

Mikor az ember megöregszik,
Görnyedt a test, a haj fehér,
A föld alól suttogva, halkán
Egy hangot hall, mely egyre kór:

Eleget küzködtél a földön,
Itt az idő pihenni már!
Aludj, aludj, reád a mélyben
Puha, hívó nyoszolya vár.

S minél idősebb lesz az ember,
Mindegyre sürgetőbb a szó.
Es végre már e földi élet
Inkább álom, semmint való.

Mindegyre hosszabb lesz az álom,
Az ébrenlét rövid, kevés.
Es végre addig nyúlik álomunk,
Hogy nincs belőle ébredés.

És akkor így szól a rokonság,
Amíg szemüket könny lepi:
Óreg volt, meghalt, adjon isten
A mennyben nyugalmat neki!

És szól Boris: Nem ugy van ám az!
Én itt maradok televed.
S ha azt látom, hogy elaludnál,
Jól megrázkak s fölkeltelek.

Nem hagyjak többé elaludni
So nappal, se éjjelen.
Akkor, meglátod, nagyanyókám,
Nem fogsz meghalni sohasem!

Fekeli Sándor.

+ A kínai nők harca az emberi jogokért.

A kaliforniai kínai nők erősen harcolnak a női jogokért és ezt a mozgalmat igyekeznek Kínába is átültetni. Nemrég felhívást intéztek a mennyei birodalomban lakó testvéreikhez, hogy álljanak ők is a sarkukra és küzdjenek a női jogokért, amelyben semmi részük sincs. Kínában négyszázmillió lakosa van, de csak kétszázmilliót lehet számítani, mert a másik kétszázmillió nő és ezeknek nincs semmi jelentősége a kormány előtt. A felhívás egyik részében erősen kiakadnak a Kaliforniában élő kínai asszonyok a férfiak zsarnoksága ellen és ezt mondják:

— Borzasztó állapot az, hogy nem vesznek bennünket emberszámba. Ha gyengék is vagyunk, mégis ugyanazon égbe tozogat aiat és azon a földön születünk, mint a férfiak és ugyanannak az országnak

vagyunk az alattvalói. Mi lenne a férfakkal, ha nem lennének anyák?

+ **Citrom-kúra.** Újabb időben a citrom-kurát ajánlják a köszvény ellen. Angliában, a köszvény házában, szerzőlőt sok teát, húst, tojást és hüvelyes veteményt fogyasztanak; állítólag ezen életmód következtében köszönt be a köszvény, mely sokféle alakban nyilvánul. A köszvénynek a laikusoké egyik kevésbé ismert alakja a vese- és hólyagkő, de idetartozik egyes esetekben, és ezt csak az orvos ítéheti meg, a légzőcső meg a hörgők hurutja. Az angol orvosok bizonyára túllének a célon, ha a teának nagy szerepet tulajdonítanak a köszvény előidézésében; az azonban kétségbe nem vonható, hogy ma a jobbmódu ember túlsok húst eszik. A husevést célszerű volna valamivel korlátozni, hiszen pótolni lehet a húst főzelékkel és gyümölcsösökkel is. Hasonló panasz hangzik a tojás ellen is. A citromkurát különösen a napilapok ajánlották, a község meg kitűnő gyógyító eljárásnak tartotta és tartja ma is. Egyes esetekben javulás állott be, de nem a naponként elfogyasztott 15–20 citromnak a hatása volt ez, hanem főleg a citrom elfogyasztása következtében támadt hasmenésnek volt ilyen jó hatása. A javulást a gyomor megterhelése nélkül is el lehetett volna érni. Németországban cseresznye- és szamócaurát használnak és ez a kúra javulást idéz elő a vele kapcsolatban alkalmazott vegetáriánus életmód mellett. Határozottan elvetendő azonban mindenemű mesterséges citrom-nedv, melyet mint a citromot helyettesítő gyógyító szert szokás ajánlani.

+ **A tamolok kuruzslásai.** A tamoloknál nagyon elterjedt a kuruzslás, bájolítás, megigézés s a többi ilyen fajta babona. *Bíró Lajos*, a hírneves tudós, aki utazásai alkalmával bejárta a tamolok földjét, nemrég érdekes előadást tartott ennek az exotikus népnek szokásairól. Így *Bíró Lajos* elmondja a dracena levélről, hogy az harántláncokba törve és vékony láncra erősítve, mindenütt ott lóg, libeg, ahol a tamolok járnak és tartózkodnak, a faluban házaik kiálló gerendáin, a fák alsó ágain, továbbá hajócskáik árbócain, vitorlarudain és kötelein, a tengerparton a szélső fák ágain. Azonkívül viselik tésübe, karkötőbe, övükbe szurva is. Eleinte — ugymond — csak díszítő növénynek tartotta az összehajtogatott leveleket, vagy pedig gyermekjátéknak, amit mulatságból kötöznek fel, erre azonban jó volna akár milyen széles lapu. De miért mindenütt éppen csak ez a levél, még olyan helyeken is, ahol ez a növény nem terem? S miért éppen orvosi növény levele? Egy élethebb tamol aztán megmagyarázta, hogy ha beteg lesz valaki közülük, ennek a levélnek susognak va amit, aztán bedörzsölik vele a beteg testét s a tamol meggyógyul tőle. Hasonló szerep jut a bűvös kutyacsontoknak is. Ezt evőszéknek

is használják, de már csak akkor, ha elvesztette bűvös erejét. Egy-egy ilyen igénytelen onctocsa ára különben akkora, mint egy szép dárdaé, mert hisz bűvös erejű. Csak le kell kaparni belőle kevéskét, a szivarunk való dobányba tenni s füstölés közben úgy állani, hogy a szellő az imádott lény orrosokájába hajtsa a füstöt, máris csodás hatása van: a leány szerelmes lesz, sir, nem találja nyugtát, csak ha megnyerte szívét a varázslóknak. Még bizonyosabb a hatás, ha a szivar, ha mások után is, az imádott kezébe juttatható s az egy párt szippant belőle. Ámde csak akkor van ereje, ha a férfi maga is igazán szeret. A bájolító eszközök legkiválóbbjai a bugófiak. A babonában az asszonyok járnak elől. A babonázás miatt félnek a fényképező készüléktől. Egy-egy camera obscura felállításakor mind elfutnak. Később is csak csoportokban mernek megállani, de egymagában egy pápuát nem lehetett lefotografálni. Asszonyt és leányt még a rokonsága jelenlétében sem lehetett lefényképezni. A tamoloknak harminc talizmánjuk van. Ezeket a tarisznyákra, vagy a csónakra kötik és azt hiszik, hogy szerencsés utat hoz.

+ **Az új lenyomat.** A londoni rendőrség mult évi működéséről most megjelent évi jelentés sok érdekes részletet tartalmaz. A jelentés szerint az egész évben egyetlen gyilkosság sem fordult elő, melynek tettesét fel nem kutatták volna. A jelentésből kitűnik, hogy a detektívosztályban alkalmazott tudományos módszerek felettűn módon javultak. Mindenekelőtt melőzték a személyazonosság megállapításánál a farradságos és bonyolult antropometrikus rendszert, melyet az ujjnyomatokra alapított módszerrel helyettesítettek. Ennek a módszernek sikerei meglepők és a tettesre nézve többnyire lesújtó hatással voltak. Habár ezt a rendszert tudományosan szabályozott módon csak az év második felében alkamazták teljes mérvben, amennyiben az év első 6 hónapjában inkább csak kísérleteztek vele, máris 1722 büntetésnél lehetett a személyazonosság megállapítani, az antropometrikus módszer 462 esetével szemben. Ennek a rendszernek az alkalmazása Galton Francisnak köszönhető, aki erről a kérdéstről 1892-ben figyelemreméltó munkát írt. Már ösrégi időkben Indiában, Kínában és Egyiptomban a hüvelyk, vagy más ujj lenyomatát „alásírás” gyanánt alkalmazták az okmányokon; de Galton volt az első, aki megállapította hogy az ujjak hegyén bizonyos vonalak kombinációkat képeznek, amelyek az egész életen át nem változnak. Az eljárás a következő: a leartóztatott ujjait egy nyomdafestékekkel itatott festékpárnára nyomják, minek folytán vékony festékréteg tapad az ujjakra; festékes ujjakat aztán egy papírlapra nyomják, amelyre az illetőnek nevét és a személyére vonatkozó egyéb adatokat följegyzik. Az így készült ujjlenyomatokat bizonyos, pontosan meghatározott szabályok szerint osztályozzák; az egyes osztályok

REGÉNY

Egy kis garnizonból

— Katonai karkép —

Irta: BILSE hadnagy

(4)

De mikor látta, hogy az ezredes, a Stark-család s az államtanácsos is bucsuzik a tőbitől, minden további rábeszéléstől elállott, mert lelke legmélyén megmaradt az a megelőgedett bizonyosság, hogy most csak egy kis társaság marad körülötte, melynek nem kell minden egyes szót úgy megfontolni s nem kell örökké attól tartani, hogy az ezredes valami miatt megharagszik, mert azt másnap szolgálati megbeszélés tárgyává teheti. Meszerű, hogy miket produkált már ezen a téren. Miután ez uraságok elhagyták a házat, a vendégek őszébb tolták széküket s ujra megtelt a sörösphár.

A beállott csendet Borgert törte meg.

— Látta, hogyan susogott megint Starkné az ezredorvossal? Az ilyen modort igazán otthon hagyhatná, ahol gyakran nem éppen suttognak. Képzeliék, a multkor megtörtént, hogy Stark papucsát dobta a felesége után, aki piszkos ponyolyában fogadott engem.

— Ez mind semmi, — vágott közbe Leimann. — Mikor nemrég jelenlétemben civakodás tört ki közöttük, a hizott öreg feleségét ezekkel a szavakkal torkolta le:

— Fogd be a szád!

— Egyáltalában azt hiszem, hogy ott nem igen nagy a béke, — szolt közbe az adjutáns. — Tegnapelőtt Stark a „Fehér hattyu”-ban kisse leitta magát s mikor már meglehetősen be volt állítva, belépett a felesége, jelenetet rögtönzött s a többi vendég kacagása közepett hazavitte az urat. Otthon aztán bizonyára nem eszokoloztak.

— Hiszen gyakrabban előfordul, hogy a kasszinóból cipeli haza ebédhez és az ordonánccal előtt pimasznak nevezi, — mondta valaki más.

— Nos igen, — folytatta König — nagyon vigyáz mostanában az urára, mert azt akarja, hogy őrnagy, illetőleg hogy ő őrnagyné legyen.

— Ez teljesen ki van zárva, — kiáltotta Borgert felháborodva. — Mire ez a tehetetlen patron őrnagy lesz, én generális vagyok. Ámbár ugy látszik, hogy az ezredes mindent elkövet érdekében.

— Ennek is megvan az oka — szolt Leimann óvatosan.

— Hogyan?

— Hát nem ősermi az esetet? Hiszen már a verebek is oszripelik a háztetőn.

— Nem. Mesélje el. Hiszen az őrjítően érdekes.

Borgert elégedetten dörzsölgötte a kezét s kisse közelebb húzódott a társasághoz.

— Ősermetes, hogy a mult esztendőben az ezredes ritka modortalansággal megsértett egy civil urat. Az kihivatta. Ez kisse meglejtta az ezredes ur lelkiületét, mert a szájjával fogynia előljár ugyan, de ha ki kell állani, hát bizony nadrágjába száll a bátorsága. Ekkor barátinője, Stark asszony, ahhoz az urhoz ment s azt mondta, hogy ő az oka a sértésnek, amennyiben változóságokat állított. Tehát megmentette az ezredes életét s azóta a másik hű támasza, akárcsak egy tarka kutya. Teljesen a zsebében tartja s ha valamit parancsol neki, rögtön ölebként engedelmeskedik. S hogy mi ennek a következménye, azt minden nap láthatja.

— De hisz ez nagyszerű! — kiáltott győzelmesen Borgert, — tud még ilyen történeteket? Már a legfőbb ideje, hogy ennek a két pöffeszkedő személynék lehuzzuk a derekát. A férfi modortalan, mint egy kocsis, az asszony pedig, mint egy mosóné. Egyszer majd a fejembe veszem és anyagot keresek ellenük... Szégyen, hogy ezt az asszonyt eltérjük.

— Azt is suttogják, hogy azelőtt valami fourhoz volt köze.

— Hát ezt meg honnan tudja?

— Legényemelő hallottam... Az földije.

— Mit nem mond? — Egyszer utána kell járnom, mert hogy tudakozódó-irodában kérdezősködjünk utána, azt nem érdemli meg ez a... Nem mondtam ki a méltó szót, pedig nyelven van.

— Én csak azon csodálkozom, hogy mindegyik oly bátran lép föl, mikor annyit hord kosarában.

— Hisz éppen ez az! — mondta Müller fontoskodón.

— Éppen az a história, mint a kocsival. Valahol felhajszolt egy izléstelen szekeret, legényébe cillindert, sárga csizmát húzott, két svadrongebet fogatott be és most kocsiakázik. És hogy meghajlik a tengely, ha ez a személy beül. Hogy mindennap szolgálati lovon nyargal, ahhoz az ezredesnek egy szava sincs, pedig a szabályzat a leghatározottabban megtiltja. De ha más a legkisebb vétséget is elköveti, akkor három napra becukátja s pokoli módra imponál önmagának.

— Az ezredes alapján véve nagyon nyápic legény s ugy hazudik, mintha olvasná. Egy ismerős urnak azt mesélte, hogy milyen jobban van a civilekkel s hogy tennisz groundja mennyire el van foglalva... Pedig mindig egyedül játszik...

— Fogadjunk, hogy a klub legközelebbi gyűlésére szolgálati összejövetelt ír ki s így mindnyájan zsákmányul esünk.

E beszélgetés alatt Leimann asszony lángoló szemmel bámulta Borgert főhadnagyot, amint gyakorlati modorában harena szállott a Stark-pár és az ezredes ellen; a százados gondolkozva szivta cigarettáját, miközben lenyelt néhány ásitást, miközben felesége gondolataiba elmerülve, az asztalkendő bojtjával játszott.

— Mért oly komor, nagyságos asszonyom? — szoltotta meg Borgert.

— Éppen arra gondoltam, hogy miket fog

alosztályokra vannak osztva, ami által valamely gyanus egyén ujjainak lenyomata nagyon könnyen összehasonlítható. Ezt a rendszert gyakorlatilag először az indiai rendőrség alkalmazta és az eredmény annyira meglepő volt, hogy később a Scotlandyardban a londoni rendőrség is behozta. Most már Angliában mindenütt alkalmazza a rendőrség ezt a kitűnően bevált rendszert.

† **Alkohol helyett cukor.** Aki nehezebb testi munkát végez, annak szervezete természetesen fokozottabb táplálékot is kíván. Nagyon sokan abban abban a téves nézetben vannak, hogy e mellett elengedhetetlen a szervezetnek szeszes italokkal való igazgatása. Felöltö emberek, igaz nem árt sőt használnak egy-egy kisebb adag szeszes italt, napjában többször véve is. Nem jó azonban a tüzzel játszani, mert a megszokás is nagy hatalom. Ha a szervezet megszokta a kisebb adagokat, lassan-lassan mind nagyobbakat kíván. Százán és ezren válnak így, szinte észrevétlenül alkoholistákká. Az orvosi tudomány kiderítette, hogy a cukor éppen olyan jó szolgálatot tesz, mint a mértékletesen élvezett szesz, erősíti és kitartóbbá teszi a szervezetet. Nagy előnye természetesen az is, hogy nem kell az alkoholizmus veszedelmétől rettegni. A belga hadügyi kormány az első, mely ezt a tudományos tapasztalatot gyakorlatilag is igyekszik érvényesíteni. Nevezetesen a katonák, ha nagyobb, fáradságosabb menetekkel kell végkéznie, naponta 45 gramm cukrot kapnak fejenként. Mindenesetre tanulságos és érdekes dolog lesz ezeket a kísérleteket megfigyelni. Igazolja-e az elméleti okoskodást a gyakorlati tapasztalat? Mert ha tényleg beválik a gyakorlati tapasztalat, akkor a tényleg beválik a gyakorlati tapasztalat? Mert ha tényleg beválik a gyakorlati tapasztalat, akkor a tényleg beválik a gyakorlati tapasztalat?

KÖZGAZDASÁG

A Magyar Általános Takarékpénztár Részvénytársaság zálogvevője. A pénzügyminisztérium 1903. évi november 30-án 94.886. sz. a. kelt rendelete folytán ezeknek a zálogvevőknek óvadéképítése az 1889. évi XXX. törvényeik 11-ik §-a értelmében az összes nyilvános pénztárak részére, ugyancsak azok arbviztosíték jellege az 1885. évi VI. törvényeik 13-ik §-a szerint kimondottól, miután ezen zálogvevők adómentessége az 1903. évi október 2-án 78.021. sz. a. kelt rendelet értelmében már előzőleg elismertett.

M. kir. államvasutak. Az ideiglenes összeállítások szerint, a m. kir. államvasutak bevételei ez évi november hónap saját 8.34 kilométer hosszú bázisán összesen 20.091.100 korona volt, mely összegből 3.938.200 korona a személy- és pldgysz és 16.187.900 korona a gyors- és teherárú forgalmára van számítva. Ezzel szemben a múltévi november havi végleges szállítási bevételek 19.624.655 koronát tettek ki, amely összegből 3.718.535 a személy-sz. és 15.806.120 korona az áruforgalomra esik. E szerint a folyó évi november bevételei mintegy 660.000 koronával

(8%) nagyobb lenne, mely összeg egy harmadrésze a személy- és kétharmadrésze az áruforgalomra esnék. Az év eleje óta november hó végéig a szállítási bevételek a folyó évből összesen 195.421.875 koronát tettek ki, mely ideiglenes összegből, (mint hogy az utolsó három hónap végleges lezámolója még hátra van) mintegy 51 millió korona a személy- és 144.400.000 korona az áruforgalomra van számítva. A múlt év megfelelő időszakában a bevételei csak 187.331.880 korona volt, az ideai bevétel tehát kerek 8 millió koronával (5%) több, mely többletből 4.3.0.000 korona a személy- és 3.700.000 korona az áruforgalomra esik, ami elég kedvező eredménynek mondható.

Vasutak bevétele. Az Osztrák-magyar államvasutársaság bevétele 2.890.045 korona (— 111.534 korona). A Délváspálya-társaság bevétele 2.419.841 korona (— 214.603 korona).

Vásárosok. (Vámos és Bruszt hatósági közvetítők üzleti hetilapja.) A mai hetivásár kelégit hozatalok mellett élénk volt. A vételkár ó, miért is ajánlatjuk a rendszeres nagyarányú beküldést. Részleteiben a következőkéül alakult az üzlet: *Huslelk:* Vidéki marhabús eje — 80 — 88, hátolja — 90 — 1. — K. mm.-ként. Öltöt borjú borbén, hosszan mérve, súlyevonás nélkül — 4.6 — 1.10 K. nyertek elhelyezést kilonként. Lehubot sertésbús 1.06 — 1.14 K., sertésbús szalonával együtt 1.08 — 1.16 K. kilonként. Szépen tisztán kezelt szopós malacok kilója 1.70 — 1.80 K. Juhbús kilója 50 — 70 fillér. *Tojásban* az üzlet változatlanul csendes, ma l. r. irissz tét árú 82 — 86, meszes 63 — 65 koronát jegyezti eredeti ládánként, *Tejtermékek* l. r. szövetkezeti teavaj 2.40 — 2.60, jó irissz főzővaj 2. — 2.20, tehéntúró 20 — 24 fillér kilonként. *Vágott baromfi*ban az üzlet szilárd és ma l. r. szépen tisztán kezelt hizott ludak kilója 110 — 130 fillérel kelt el minőség szerint. — *Előbaromfi*ban rántani való csirke 130 — 160, sütni való 160 — 200, tyúk 2.40 — 3 — kacsa, 3 — 4 — 5 — 7, pulyka 5 — 8 koronát páronként minőség szerint. — *Vadlélek* száraz szőrű nagy nyulak darabja 2.50 — 2.70 kor: tojoly párja 2.40 — 2.60, fácán párja 6 — 8 korona. Szarvas 70 — 76; vadiszó 60 — 90; őz 110 — 120, filér kilonként. — *Déligyümölcs:* narancs 300-as 9. — 360-as 8.50, 200-as 7.60; citrom 200-as 6.10, 360-as 7.20 korona ládánként. Kosaras narancs 100 kilója 22 korona. 1 kosár karfiol 3.60 korona.

Borjувásár. 1903. évi december hó 15-én. (A budapesti marhavásártéri vásár-pénztár részvénytársaságától.) Felhajtás. *Belföldi élő borjú* 167 dr., leölt borju 16 db, bécsi borju — db, — db, nővendékmárha — darab, bárány élő — darab, leölt bárány — darab, — Argyezések — Belföldi élő borju l. rendű 90 — 100 l.-ig, kivételek 112 l., II. rendű élő borjakért 76 — 83 l.-ig, 1 kilonként, leölt borju l. r. 84 — 96 l.-ig, II. r. — l.-tól — l.-ig, kivét. l. kilonként, levonás nélkül. Rugott borjukért 63 — 70 l.-ig. Nővendékmárha — l.-tól — l.-ig, l. r. — l.-ig, középminőségű — l.-ig, alarendelt — l.-ig, 1 k.-ként, Bárány élő — — — — — k., leölt bárány — — — — — k. kivételeken ár — k.-ig páronként. — Irányzat és árak szilárdak.

Sertésfővárosi sertés-vásár és közvághóid intézősége. December 15-én. Felhajtás: Zsirterítés, ugymint öreg I. rendű — kilogrammon felül — — — — — darab, II. rendű 280 — 350 kilogramm — darab, kanló — darab, silány — darab, fiatal nehéz 300 kilogrammon felül — — — — — darab, közép 220 — 300 kilogramm — darab, könnyű 220 kilo-

gramm — darab, süldő — darab, malac — kilogramm — darab. Összesen — darab. Husserítés ugymint: nehéz 300 kilogrammon felül — darab, könnyű 250 — 300 kilogramm — darab, süldő — darab, malac 40 kilogramm — darab. Összesen — darab. Felhajtás Összege 1039 darab, — darab süldő, Előző napi maradvány 134 darab, 98 darab süldő, összesen 1133 darab, — darab süldő. Eladott 756 darab sertés, 23 darab süldő. Maradvány 407 darab. — darab süldő. A vásár irányzata lanya. Az árak változatlanok. — Következő árak jegyzetük: Zsirterítés: Öreg l. r. 850 kgr.-on felül 97 — 98 fillér, II. rendű 280 — 350 kilogramm 97 — 98 fillér, selejtezt — — — fillér, silány — fillér, fiatal nehéz 300 kilogrammon felül 100 — 103 fillér, fiatal közép 220 — 300 kilogramm 94 — 103 fillér, fiatal könnyű 220 kilogramm 84 — 84 fillér, süldő 96 — — fillér, malac — fillér. Husserítés: Nehéz 300 kilogrammon felül — fillér, könnyű — kilogramm — fillér, süldő — fillér, malac 40 kilogramm — fillér. Árak minden levonás nélkül, kilonként, előszuliban.

Bécsi sertésvásár. A st.-marxi központi vásárosokban megtartott sertésvásárra bejelentettek 9766 darabot, ebből a vásár elején felhajtottak 4394 darab fiatal sertést, 6732 darab magyar hizott sertést és — darab nehéz sertést. Összesen — darabot. Jegyzék: kgr.-kint előszuliban (a jogszabítási adót nem számítva): előrendű sertés 107 — 109 fillér, kivételesen — fillér, középminőségű 101 — 104 fillér, könnyű sertés 94 — 98 fillér, fiatal sertés — fillér, süldő 72 — 90 fillér.

A budapesti gabonátözsde.

Budapest, december 15.

Mérsékelt kínálat és ugyanolyan kereslet mellett készbuza csendes irányzatú volt; forgalomba került 15.000 métermáza változatlan áron. Rozs üzletelen, változatlan; a többi cikkeken kevés a forgalom, árak változatlanok.

Eladott:

Buza, Tiszavideki: 500 mm. 79.7 k. 8 K. 12½ f., 500 mm. 80 k. 8 K. 12½ f., 400 mm. 79.5 k. 8 K. 10 f., 200 mm. 79 k. 8 K. 10 f., 140 mm. 78 k. 8 K. — f., 400 mm. 78.5 k. 7 K. 92½ f., 100 mm. 78.5 k. 7 K. 92½ f., 100 mm. 76 k. 7 K. 45 f. *Fejérmezei:* 300 mm. 79.5 k. 7 K. 97½ f. *Temesvárosi:* 300 mm. 80 k. 8 K. 02½ f. *Tolnai:* 300 mm. 77.2 k. 7 K. 72½ f. *Vadkai:* 600 mm. 78 k. 7 K. 85 f. *Dunai:* 1400 mm. 77.7 k. 7 K. 10 f., 1500 mm. 76 k. 7 K. 55 f. *Pancsova:* 400 mm. 77 k. 7 K. 55 f., 1000 mm. 75 k. 7 K. 10 f. *Szerb:* 3030 mm. 76.5 k. 7 K. 40 f. *Mind három hónapra.* *Ros:* 250 mm. 6 K. 30 f. *Arpa:* 200 mm. 5 K. 65 f., 145 mm. 5 K. 40 f. *Zab:* 150 mm. 5 K. 65 f. *Tangeri (oláh, ó-arpa):* 1200 mm. 5 K. 60 f., 100 mm. 5 K. 69 f. *Lohere:* 60 mm. 59 K. — f., 50 mm. 59 K. — f. *Készpénzfizetés mellett.*

A készpénz hivatalos jegyzése a budapesti ár- és értéktözsde szokásai szerint: készpénzben és

egyszer rólunk mesélni, ha majd a sors elválaszt bennünket.

— De nagyságos asszonyom, úgy látszik, jó nevelésben kétékedi, ha így gondolkozik rólam... És egyáltalában, hogyan is lehetne....

Megszakította beszédét, mert Kahle asszony felállott, hogy elbucuzzék. Vele együtt Pommer hadnagy is, azzal, hogy hazakíséri, mert férje szolgálatban volt.

A kör újra kisebbre szorult s mikor ismét helyet foglaltak az asztalnál, Borgert megjegyezte: — Ennek a suszterinas arcu Kahle asszony-nak már vehetnénk egy új ruhát, mert úgy látszik, hogy ezen a kimosott zászlon-kivűl, amit hord, nincsen felhuzni valója.

— Csak látán egyszerű odahaza, — mondta csak úgy mellesleg Müller. — Olyan, mint egy nyomorult cselédny. Úgy látszik arra sincs ideje, hogy szakadt, piszkos házi ruháját megvarja. Fia úgy szaladgál az utcán, mint egy külvárosi csirkefogó. S már úgy hazudik a gyerek, hogy öröm hallgatni.

— Ezt édesanyjától örökölte! — nevetett Borgert, mikor König asszony szeméből szemébányó, hideg pillantás érte hirtelen s elhallgatatta. Így a társalgás mindig egyhangubba vált. A kapitány már kissé észrevehetőbben ásiott, Leimann teljesen hátrahanyatott székében s csak fáradsággal tartotta nyitva szemét. Felesége rendkívül unakodó arcot vágott, miáltal teljesen elveszett arca minden szépsége és kelleme. Müller még mindig nem emésztette meg a vacsorát... Elérkezett a távozás ideje.

Kölesönös bizonyítgatás után, hogy milyen pompásan sikerült az est, oszlott szét a társaság. A százados lekísérte vendégeit a lépcsőn, hogy a házajtót elrethesse.

Mikor ismét a lakásba ért, így szólt Klára asszonynak, miközben a lángokat lecsavarta: — Erdekes este volt... Ettől a két úrtól óvakodni kell...

(Folytatása következik.)

Egy férj regénye

Irta: SALVATORE FARINA

(48)

— Olyan asszonyok szépségéhez, mint signorina Albruzzi, az egész világ igényt tart, míg az én Letiziám házi örömeiket, igazi szerelmet táplál bennem... Kezét számra tette, így szakított félbe.

— A te Letiziád — szólt — úgy találja, hogy te egy imádatraméltó ostobácska vagy.

— És a te ostobácskád imádatraméltónak találja dőrségedet.

Tizenegy napra rá rohant Abruzzi Luganóba, visszatérve meglátogatót bennünket. Emilia oly barátságos, oly nyíltszívű volt, oly szépen bánt Letiziával, oly gyöngéden esőkölte meg, hogy a jó lélek, kellemesen érintve attól, hogy ily váratlan észre meidította, félt, hogy hálátlanok mutatkozik, és becsületes szívét egészen odaadta.

Rövid idő múlva sirűbbek lettek a kölcsönös látogatások. A lakások szomszédsága kedvezett azoknak és a nők különböző kedélye vonzóvá tette, minden nap újabb bizalmas vonást szerzett a barátság közös kincsének és ezt a kimeríthetetlen kincsét tékozló kezekkel kizsákmányoltuk.

A kezdeményezés mindig signora Albruzzi részéről indult ki; rendszeren egy akaratlanul kisziklott szó, egy elhibázott mozdulat, félig komoly és félig tréfás sajnálkózkodást és szívelyes nevetést követve volt az, ami bennünket felbátorított és a véletlen szabályává tette. Letizia mindig helyeselt, örömeiben nagyokat tapsolva, természetesen igaz, hogy nem is mert volna ilyesmit visszautasítani, még ha akarta volna sem; de hinni kellett neki, ha megjegyezte: ha elegendő bátorsága lett volna, úgy ő ajánlotta volna legelőször. Ez a félnétség csak most nyilvánítottta meg igazán előttem a házasságunk óta benne végbement változást; ő, aki a kertben a

pillangók után futkosott, mint feleségem gondolkodóvá és félnékké lett; erőszakot tett természetén, hogy az enyémhez alkalmazkodjék; oly hódolat ez, melylyel az asszony hallgatagon, a nélkül, hogy észrevennék, viseltetik a szeretett férfi iránt. Lehet, hogy már előbb is megvolt szívében a félnétség csirjája. Nem egyéb ez, mint a szelid lélek, a melyen érző szív gyümölcse. Nem egy féltűnő, aki bátornak és önhittnek látszik, csak a megmondolás hiányzik, amely őket visszatartaná. Azokkal szemben, akik sohasem gondolkoznak, van egy bizonyos félnétség, amely a lélekek egy különös érzékenysége. Az ilyen természetű emberek csöppent sem gyávák, semmitől sem félnek, csak attól, hogy mást megszorítsanak.

Letizia az ő szívének őszinteségét mással szemben is feltételezte, indítatva érezte tehát magát, hogy viszonzza azokat az érzelmeket, amelyek hite szerint másban keltett. Laurát is mindjárt szívűből megszerette.

A jó Laura azonban távolról sem gondolta komolyan mindazt, amit új barátnője iránt mutatott; én, aki a szív dolgaiban tapasztalatokat szerzettem és akit semmiféle szenvedély el nem vakított, észrevettem viselkedésének mesterkedtségét; akkor tisztán látó szemem és helyes ítéletem volt, mert helyén volt a szívem, de nem akartam lerombolni Letiziám illuzióját, amely őt láthatólag boldogította. A szegény asszony konokabban ragaszkodott ahhoz, semmint magam hittem, és mint hogy hallgatásom dacára vagy talán éppen amiatt észrevette, hogy nem vagyok éppen elragadtatva signora Albruzzi barátságától, lelkiismeretesen iparkodott más véleményre bírni és barátnőjét védelmezni. Ez közvetett uton történt, mert én soha egy szóval sem nyilatkoztam e tárgyrol. Emlékszem rá, hogy egyszer, amikor az Albruzzi-villában voltunk és odajött egy hölgy is, a jó Laura őt jelenlétünkben úgy érkezőkor, mint a bueszókor kétszer megcsókolta. Szólanul ránéztem Letiziára, Letizia rém, huzamenet, anélkül, hogy kérdeztem volna, így szólt:

Kilogrammonként. — A minőség hektoliterenkint 50 kilogrammonként.

Table with columns for 'Kilós', 'Kilogramm ára', and 'Kilós' for various goods like Tiszavideki, Fehérmegyei, Pestvidéki, Bácsági, and Békési.

Table titled 'Egyéb gabonafajták' listing prices for items like Rozs, Arpa, Kéles, Zab, Tengeri, and Borsó.

A határőrségi folyamán a következő kőtekek történtek:

Table listing border guard activities with columns for date and amount, e.g., 'Áprilisi buza 1904. : 7.69-7.70'.

Dél éj 5 órakor a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a kőzéken:

Table listing official closing prices for wheat and rye, e.g., 'Áprilisi buza 1904. : 7.69-7.70'.

Délután fél 5 órakor zárul:

Table listing closing prices for wheat and rye, e.g., 'Áprilisi buza 1904. : 7.69-7.70'.

A budapesti értéktőzsde.

A mai előtőzsde kedvezőtlen hírekre és bécsi realizálásokra higadt hangulattal zárult. Az általános forgalom mérsékelte maradt.

Előtőzsde: Osztrák Hitelrészvény 685.75-687.50. Magyar Hitelrészvény 775.-776.75. Leszámlolóbank részvény 466.-467.-. Jelzálogbank részvény 524.-526.-. Rimamurányi vasmű részvény 502.-505.-. Osztrák-magyar államvasúti részvény 677.55-681.50. Városi villamos vasút részvény 333.50-334.-. korona.

— Signora Bianchini fiatalkori barátnője Laurának.

Később ismét tanui voltunk hasonló jeleknek; ezúttal nem 'fiatalkori barátnőjét', hanem csak 'barátnőjét' csokolgatta signora Albruzzi, Milanóba tett vissza az, nyolcnapos utazgatás után. A csókok gyakori, bőkezű osztogatása éppenséggel nem fokozta azok értékét és észrevettém, hogy Letizia kissé gondolkodóba esett miattuk.

Természetemmel fogva nem értvén a képmutatáshoz, eszembe sem jutott, hogy titkoljam a véleményemet, és nyilván feltártam signora Albruzzi előtt szíval és tettel nem egy alkalommal: 'De a szép asszony, úgy látszik, nem ügyelt reá és tovább is folytatja volna eltökélt szándékát, hogy engem felingereljen, ha nem vette volna észre, hogy Letizia kissé elhidegedett irányában, és ezt az én terhemre róta.

— Számadásunk van még egymással, kedves signor Luciano, — mondotta: a szép asszony szokásos szókimondásai, mikor egyedül voltunk.

— Igazán?

— Igen. Már régen meg kellett volna tennem; barátságunk, legalább az a barátság, amelyet én iránt érezek, feljogosít engem erre.

— A bevezetés megdöbben.

— Tréfáljon, ahogy kedve tartja, de ez nem lehet az ön válasza, ha őszinte akar lenni velem szemben.

— Kérdezzen, én hallgatom.

— Igérje meg, hogy őszinte lesz, — szólt a szép asszony rövid szünet után, — behelzög könnyedséggel változtatva hangján és kifejezésén.

— Igérem.

— Letizia valami miatt neheztel reám.

— Nem tudok róla.

— Pedig önnek tudnia kell, mert ön az oka.

— Megmondtam, hogy nem tudok róla. Hinni kell szavainak.

— Ebben az esetben is ön az oka, anélkül, hogy tudna róla.

(Folytatása következik.)

A déli tőzsdén a következő értékekben volt forgalom: Magyar koronajáradék 99.05-99.15 százalék. Bankjegyesületi részvény 99.-97.-. Magyar Hitelbank részvény 774.75-776.-. Jelzálogbank részvény 524.25-525.-. Leszámlolóbank részvény 466.-467.-. Osztrák Hitelrészvény 686.-686.75. Eszák-magyarországi közénbánya részvény 215.-216.-. Ganz-téle Vasöntőde részvény 2740.-2760.-. Rimamurányi vasmű részvény 502.50-503.50. Adria bányászatrészvény 470.-471.-. Közúti Vasvápai részvény 614.-615.-. Városi Villamos vasút részvény 333.-334.-. Osztrák-magyar államvasúti részvény 678.75-679.50. Magyar állami tőkepénztár 570.-. Brassói Czellulóz Gyár 323.-. korona.

1/2 órakor zárul: Osztrák Hitelrészvény 685.75. Magyar hitelbank részvény 775.25. Leszámlolóbank részvény —. Rimamurányi vasmű részvény —. Osztrák-magyar államvasúti részvény 678.-. Közúti vasút részvény —. Városi villamos vasút részvény —. korona.

A budapesti terménytőzsde.

A terményüzletben a szezonserű hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzleti árjegyző-bizottság hivatalosan a következő ár-folyamokat állapította meg:

Jegyzékek: Heremag: lucerna magyar 52.-62.-. korona, vörös aprószemű 46.-50.-. korona, vörös erdélyi —. korona, vörös bányási —. korona, középszemű 52.-55.-. korona, nagyszemű 56.-61.-. korona. Disznószar: budapesti 65.50-66.-. korona, vidéki —. korona. Táblaszalonna: légszártított vidéki —. korona, városi 4 darabos 56.-56.50. korona, 3 darabos 57.60-58.-. korona, üsült —. korona. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség 18.-18.50. korona, 150 darabos —. korona, 100 darabos 21.50-22.-. korona; 85 darabos 23.60-24.-. korona. azonnal szállításra. Szerbiai szokás szerinti minőség 17.50-18.-. korona. 100 darabos 21.-21.50. korona. 85 darabos 22.-23.50. korona. Szilvai: slávnói 19.-19.25. korona, szerbiai 17.-17.25. korona. azonnal való szállításra.

A bécsi értéktőzsde.

A Magyarországgal fölmerült újabb konfliktus által előidézt kisebb eladások, valamint az a körülmény, hogy Berliumban a pénzvisszonyok rosszabbodtak a mai előtőzsdén általános gyöngylést idéztek elő.

A déli tőzsde tartózkodólag és gyöngült ár-áramokkal indult és később is nyugodt maradt.

Zárult tartott.

Bécs, december 15. (Magyar értékek zártata.) 4% os aranyjárdék 119.-. Lizsai és szegedi kölcsön-sorsjegye 164.75. Magyar vasúti kölcsön ezüsten —. Magyar keleti vasúti állami kötvény —. Magyar leszámloló- és pénzváltóbank 161.-. Rimamurányi vasmű részvény 501.-. Magyar koronajárdék 99.05. 4% os Magyar földteler. kötvény 98.45. Magyar hitelbank részvény 774.25. Magyar nyeregyem kölcsön sorsjegye 258.75. Kassa-onergerj vasúti részvény 387.-. Magyar keres. bank 2830.-. Magyar cukoripar —.

Bécs december 15. (Osztrák értékek zártata.) 4 2/3% os papírrjárdék 100.75. 4% os osztrák aranyjárdék 120.70. 1880-os sorsjegye 155.85. Osztrák hitelsorsjegye —. Angol-osztrák bank —. Bécsi bankjegyesület 521.-. Osztrák-magyar bank 1620.-. Déli vasút 89.-. Dunagőzhajózási részvény 287.-. Dohányrészvény 355.-. Császári és királyi arany 11.35. Németbankváltó 117.20. 4 2/3% os ezüst járdék 100.60-100.90. Osztrák koronajárdék 100.80. 1864-ik sorsjegye 261.-. Osztrák hitelintézeti részvény 687.25. Unionbank 641.-. Osztrák Lánbanc 437.-. Osztrák-magyar államvasút 678.50. Elbavölgyi vasút 420.-. Alphei bányarészvény 410.50. 20 frank. arany 19.06. Londoni váltó 239.57. Bécsi Tramway Ltd B. —. Bécsi tramway Ltd A. —. Lúpó kő 335.-. Az irányzat tartott.

Bécs, december 15. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A délutáni magánforgalomban a zártak a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 686.50. Magyar hitelrészvény 775.-. Angol-Osztrák bank 283.50. Bécsi bankjegyesület 522.-. Union bank 542.-. Lánbanc 438.50. Osztrák-magyar államvasút részvény 679.-. Déli vasút 89.25. Elbavölgyi vasút 421.-. Eszáknyugati vasút részvény —. Dohányrészvény 356.-. Rimamurányi vasmű 502.50. Alphei bányarészvény 410.75. Májusi járdék 100.75. Magyar korona járdék 99.05. 100k sorsjegye 139.50. Német birsdami mátra 117.22-117.26. Napóceond'or 19.06.

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, december 15. (Tőzsdéi tudósítás.) A tőzsde lanvha irányzatall indult meg, a legelőbb piacon csekély volt a vállalkozási kedv részben az ünneppárt, részint a japánok: tárgyalások bizonytalan állásról szóló jelentések miatt. Nagyobb kínálat nem volt. Bankok mérsékelté árfovallyal ártartók. Fondok állandók. Osztrák államvasutak gyengébbek. Hajózási részvények ártartók. A tőzsdéid második felében nagy nyugalom. Montánértekek nyomtak. Magánleszámlálási kamatláb 3 3/8%.

Berlin, december 15. (Zártata.) 4 2/3% os papírrjárdék —. 4% os osztrák aranyjárdék 102.90. Elbavölgyi vasút —. Magyar koronajárdék 99.05. Osztrák-magyar államvasút 145.75. Kassa-onergerj vasút —. Bécsi váltó 85.25. Magyar vasúti beruuzási kölcsön —. Alphei bányarészvény —. Disconto-Commandit 199.63. Általános vilámmosság Edison 221.75. Gelsenkirchens 218.50. Laurakő 239.60. 4 2/3% os ezüstjárdék 101.10. 4% os osztrák arany járdék 100.40. Osztrák hitelrészvény 216.-. Déli vasút 17.75. Károly-Lajos vasút —. Orosz bankjegyek 216.25. 4% os új orosz kölcsön 99.60. 100k dohányrészvény —. Olasz járdék 104.-. Magyar hitelbank —. Danubius Trust 162.75. Harceni 233.00. Az irányzat esendes.

Rszáknyugati vasút —. Elbavölgyi vasút —. Orosz bankjegyek készpénz 216.20. Bussetieradi —. Orosz bankjegyek —. (Ultimo.) Lombard —.

Páris, december 15. (Zártata.) Osztrák-magyar államvasút —. Új török konzol 89.75. Egyiptomi járdék 104.35. Osztrák Lánbanc —. Párisi bankrészvény 1132.-. 3% os francia járdék 98.67. 4% os spanyol járdék 88.95. 3% os új törleszhető járdék —. Crédit foncier de France 704.-. Apesti bányarészvény —. 4% os 1890. román kölcsön 91.60. Görög kölcsön —. Váltó Olaszországra 1/10 pari. Váltó Amsterdamra 206.62. Váltó Brüsszelle 1/10. De Beers 518.-. Chartered 64.05. 5% os bolgár kölcsövény —. Magyar aranyjárdék 102.75. Déli vasút 92.-. Váltó Londonra 251.75. Osztrák aranyjárdék 102.60. Török sorsjegye 133.25. Meridional vasút 712.-. 4% os olasz járdék 104.35. Ottomankbank 604 —. 3 1/2% os francia járdék —. Osztrák földhitelintézet 1314.-. Déli vasút elsőbbségi kötvény 328.25. 4% os 1896. román kölcsön 88.85. Dohányrészvény 388.-. Váltó Bécsre 104.-. Váltó német piacokra 121.90. Rio 1270.-. East Rand 182.-. Randfontein 69.-. Magyar Jelzálogbank 568.-. Az irányzat tartott.

Frankfurt, december 15. (Zártata.) 4 2/3% os papírrjárdék 101.20. 4% os osztrák aranyjárdék 103.-. 4% os magyar aranyjárdék 100.40. Osztrák hitelrészvény 216.10. Osztrák-magyar államvasút 146.-. Rszáknyugati vasút —. Rustiehradi vasút —. Londoni váltó 204.35. Bécsi bankjegyesület —. Villamos részvény —. 3% os magyar aranykölcsön 86.70. 4 2/3% os ezüstjárdék 101.20. Osztrák koronajárdék 101.20. Magyar koronajárdék 99.45. Osztrák-magyar bank 116.30. Déli vasút részvény 17.60. Elbavölgyi vasút —. Bécsi váltó 852.33. Párisi váltó 811.50. Újio bankrészvény —. Alphei bányarészvény 207.-. Az irányzat esendes.

Frankfurt, december 15. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Arályamok januára. Esti forgalom Osztrák hitelrészvény 216.30. Német bank —. Disconto 199.50. Beruini kereskedelmi bank —. Gelsenkirchens —. Harpeni 204.20. Laurakő —. Olasz járdék —. Hibernia —. Az irányzat esendes.

Hamburg, december 15. (Zártata.) 4 2/3% os ezüstjárdék 101.-. 1860. sorsjegye 156.50. Déli vasút 17.50. 4% os Osztrák aranyjárdék 102.60. Osztrák hitelrészvény 216.25. Osztrák-magyar államvasút 145.80. Olasz járdék 103.50. 4% os magyar aranyjárdék 100.60. Az irányzat esendes.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csárnok jelentése.

December 15. A sertésüzlet irányzata esendő.

A) Hízott sertés árak: 1. A Magyar első ör endű. Öreg nehéz (páronként 400 kilogramm feletti súlyban 114-116 fillérig. Öreg közep (páronként 300-340 kilogramm terjedő súlyban) — filléig. Fialat nehéz (páronként 320 kilogramm feletti súlyban) 120-121 fillérig. Fialat közep (páronként 251-320 kilogramm terjedő súlyban) 120-121 fillérig. Fialat könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — filléig. — II. Magyar szeo datt: Nehéz (páronként 320 kilogramm feletti súlyban) — filléig. Közep (páronként 240-260 kilogramm súlyban) — filléig. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — filléig. — III. Romániai: Nehéz (páronként 320 kilogramm feletti súlyban) — filléig. Közep (páronként 240-320 kilogramm terjedő súlyban) — filléig. Könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) — filléig. IV. Romániai eredeti (Stach): Nehéz (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — filléig. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — filléig. — V. Szerbiai: Nehéz (páronként 320 kilogramm feletti súlyban) 120 — 121 fillérig. Közep (páronként 240-260 kilogramm terjedő súlyban) 119 — 120 fillérig. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) 118 — 119 fillérig.

Sertéseláts: a m. 1903. december 13. napján volt készlet 28.148 darab. — 1902. december 14. napján készlet volt 1514 darab. — 1903. december 14. napján elszállított 579 darab, 1903. december hó 15. napjára maradt készletben 28.583 darab.

Advertisement for 'TÁJÉKOZTATÓ' and 'KRONDORF A LEGJOBB NYALKAOLDÓ GYÓGYVIZ' with decorative borders.

Kivonat a hivatalos lapból.

— December 15. —

Kinevezés. Az igazságügyminiszter Dr. Visky Sándor debreczeni kir. törvényszéki aljegyzőt a debreczeni kir. törvényszékhez jegyzővé, Turcsányi Gyula menekési es. és kir. őrmester, igazolvány alisztelet a muzsiai kir. járásbírószághoz irnokká nevezte ki és a királyi felh. kir. járásbírószághoz ideiglenes minőségben alkalmazott Mihály Pál irnokot alásában megerősítette: — a pénzügyminiszter Demuth Sándor gyöngösi lakost ideiglenes minőségű díjtalan m. kir. pénzügyi számgazdornokká nevezte ki az agri m. kir. pénzügyigazgató-ság mellé rendelt számvevőszékhöz.

Áthelyezés. Az igazságügyminiszter Péter Ferenc munkési kir. járásbírószághoz irnokot a rimaszombati kir. törvényszékhez helyezte át.

Egyedül kamarák köréből. A brassói ügyvédi kamara közhírre tette, hogy dr. Orerdi Gyula brassói ügyvédet, a saját kértére, a kamara ügyvédi listájából törülte és iródára részére s halaszatlatlan teendők teljesítésére dr. Schnell Károly Erné brassói ügyvédet rendelte ki, és hogy dr. Kozma Miklós ügyvéd iródája székhelyét Csernafal.ból Hosszafaluba tette át.

Pályázatok. Pancsova város törvényhatóságánál polgármesteri, ügyvezői, 3 tanácsosi, tisztii, főügyezői, alügyezői, pénztárnoki, l. rendőrkapitányi, pénztár ellenőri, közműm. szaktüszési és 3 irnoki állásra december 25-ig, — a hódosági járásbírószághoz irnok állásra 4 hét alatt, — a brassói pénzügyigazgatószághoz számtüszti állásra 2 hét alatt, — a m. kir. központi díj- és illetékszabási hivatalnál szolgái állásra 1904. január 14-ig, — a bethleni járásbírószághoz járásbíró állásra 2 hét alatt.

Napirend.

Napirend. Szerda, december 16. — Római-katolikus: Üszéb. — Protestáns: Etelka. — Görög-ország: (december 3.) Szofoniasz. — Zsidó: Kislef 27. — Nap két: 7 óra 23 perckor. — Nyugszó: 3 óra 52 perckor. — Hold két: 4 óra 35 perckor hajnalban. — Nyugszó: 2 óra 34 perckor délután. A horvát miniszter fogad délután 4 órakor. A képviselőház elnöke fogad 9 óráról 10 óráig. Szanatórium-küldetés a régi képviselőházban, nyitva egész nap. Belépődji 60 fillér. A Általános téli tartalata nyitva 9 óráról 4-ig. Belépődji 1 korona. Iparművészeti társulat téli kiállítása nyitva 5 óráig. Belépődji nincs. Könyves Kélmán-társaság bépkidállítása Nagymező-utca 37—30. szám. Megtekinthető egész nap díjtalanul. Nemzeti Múzeum. Képtár. Nyitva van d. e. 9 óráról délután 1 óráig. Országos képtár az Akadémiaiban délelőtt 9—1 óráig. Mezőgazdasági múzeum (Kerepesi-ut. 72.) d. e. 9-től 1 óráig. A földtani intézet múzeuma a Stefánia-úton nyitva délelőtt 10 óráról 1-ig. Belépődji 1 K. Akadémiai könyvtár nyitva 3—7-ig. Múzeumi könyvtár nyitva délelőtt 9 óráról 1-ig. Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 8—12 és 3—8 óráig. Állatkert a Városligetben nyitva egész nap. Belépődji 60 fillér.

A fővárosi könyvtár (Károly-kört 28.) mindennap nyitva van, kőznapokon délelőtt 9—1-ig, vasár- és ünnepnapokon 9—12-ig. Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság, kereskedelmi szakönyvtára, tudakozó-osztálya és keleti mintatára V. kerület Váci-kürt 32. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9 óráról 12 óráig és délután 3 óráról 6 óráig. Hazai termékek állandó kiállítása és kereskedelem-történeti gyűjtemény, továbbá a házipari kiállítás (melyben az üzletvezetőség aranydíjakát is észlő) a városi ipar-csarnokban (vasár és ünnepnapokon is) nyitva délelőtt 9 óráról 2 óráig és délután fél 3 óráról fél 6 óráig. A külföldi kirendeltségek közötti üzletvezetősége (Magyar kereskedelmi részvény-társaság) V. Váci-kürt 32. szám alatt.

Időjelzés.

— Az Országos Meteorológiai Intézet hivatalos jelentése. — Budapest, december 16. Hazánkban az időnek enyhe jellege van. A felhőzet változó és számottevő lecsapódások az északi részekben és főleg a tengermellettek fordultak elő. A legenyvebb Európá nyugati felében alacsony, keleti felében pedig magas maradt. Európa időjárásában nincs lényeges változás. Kiküldés: Lényegtelen hőváltozás és az ország déli részén helyenkint csapadék várható.

Table with exchange rates and prices. Columns include 'Dec. Dec.', 'm. e. m. e.', and various commodity names like 'Schärding', 'Paszku', 'Linz', etc.

Advertisement for ILSE porcelain tiles. 'A világhírű porosz szénbriketnek'. Includes an image of a tile and text describing the product's quality and availability.

Advertisement for Villamos zseblámpa (Electric pocket lamp). 'Zsebben hordható, különösen tartós elemmel 95 kr.'. Includes an image of the lamp and text about its features.

Advertisement for Arany elektró-lemez órák (Gold-plated watch movements). 'Csak 16 kor.'. Includes an image of a watch movement and text about its precision and durability.

Advertisement for GROSS és LÖWENSTEIN men's suits. 'VÁROSI és utazó-bunda, gazdasági kabát, szőrme- vagy szövetcélással...'. Includes text about the quality and variety of their clothing.

Advertisement for JOD-VAS (Iodine-Iron) medicine. 'Változtatlan JOD-VAS LABDAGSÁI BLANCARD KÓR SZORPJE'. Includes an image of the medicine bottle and text about its benefits for various ailments.

Advertisement for Dr. Garai Antal's medicine. 'Biztos gyógyulást keresőknek'. Includes text about the effectiveness of the medicine for various diseases.

Large advertisement for Karácsonyi bevásárlás (Christmas shopping) at Rothausner M. Ignác és Fia. 'Rothausner M. Ignác és Fia játékok, diszkrét-áru és chinazüst nagykereskedők. (ALAPITTATOTT 1861.) Budapest, VI., Deák-tér 6. Anker-udvar. Nagy saroküzet. Király-utca sarkán. Baba-javítások olcsón és gyorsan eszközöltetnek.'

ÉRTESÍTÉS!

Az Országos-Orvos-Szövetség sorsjátékának húzása december hó 16-án ma este 8 órakor a fővárosi Vigadó kistermében megtartatik.

Valódi keleti SZÖNYEGEK

rendkívül nagy választékban, legolcsóbb árakon.

Továbbá minden egyéb nemű szőnyegek, futószőnyegek, kokosz-futók, kokosz-lábtörlek, kerevet-átvetők, angora-kecskebőrök és erdélyi pokrócok.

Butorszövetek, ugyint: szalon-, uri-, ebédlő- és hálószobáknak legujabb styl szerint. Ágy-, asztal-, flanel-, koci- és utazótakarók, függönyök és portierek minden művészen és árban

Papirkárpitok a legegánsabb, valamint a legegyszerűbb kivitelben jutányos árak mellett.

HAAS FÜLÖP és FIAI

gyárosok, magy. kir. udvari szállítók,

Főüzlet: Budapest, V., Gizella-tér 1, Fióközlét: Budapest, IV., Koszuth Lajos-utca és Ujvilág-utca sarok. (Gentry-kaszinó palota.)

UJ Kataphorese UJ
gyógymód

IDEG és NEMI

BETEGSÉGEK
radikális gyógyítására legjobban ajánljuk
D^r. MITZGER
kiváló gyógyhatásairól elismert intézetét
Budapest, VI., Teréz-körút 44. I. em.
Tapasztalt gyors és biztos eredmények folytán a
honorárium teljes gyógyulás után fizethető.

Minden iparosnak! Szerszámok.

Raktárról szállít válogatott minőségű szerszámokat gyári árakon.
Székely Ignác, BUDAPEST, VII., Erzsébet-körút 43.
Arjegyzelem hívatottat felszólításra küldöm

LAMPEL R. (Wodianer F. és Fiai)
CS. ÉS KIR. UDVI. KÖNYVKERESKEDÉSE
BUDAPEST, VI. ANDRÁSSY-UT 21.

Karácsony, 1903

KARÁCSONY közeledtével, bátrak vagyunk a mélyen tisztelt közönség szíves figyelmét felhívni karácsonyi ajándékainkra és a most megjelent karácsonyi könyvjegyzékünkre, melyet kívántra bárkinek készséggel megküldünk. Ajándéknak legalkalmasabb remek kiállítású díszművek, ifjúsági iratok, képeskönyvek, zeneművek stb. nagy választékban kaphatók.

Könyvkereskedésünk francia, angol, német díszművekből és ifjúsági iratokból dús raktárt tart.

Bárhol és bárki által hirdettett mű eredeti bolti árban kapható.

Cégünk országszerte kiérdemelte a nagy közönség bizalmát s ezentul is, pontos és előzékeny kiszolgálással igyekszünk e bizalmat öregbíteni.

Becsés megrendeléseit már a közeli napokban kérjük eszközölni, hogy a karácsonyi torlódás ne akadályozhassa a rendelés gyors elintézését.

LAMPEL R. (Wodianer F. és Fiai)
CS. ÉS KIR. UDVI. KÖNYVKERESKEDÉS
ÉS ZENEMŰRÁKTÁR
BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-UT 21.

Cs. és kir. udvari szállítók.

KOHN HEILMANN és FIAI

legnagyobb férfi- és gyermekruha-áruháza

az „ANGOL SZABÓ”-hoz

Budapest, IV., Károly-körút 12.

Legjobb bevásárlási forrás, minden tiszta gyapjából, ami nem feslik és nem fakul. Minden darabon olcsó, szabott árak. Meg nem felelő áruért a pénzt visszadjuk.

Dús választék csak is valódi szőrmével bélelt városi bundákban 40 frt.
Utazó-bunda 35 frt.
Vadászkabát szőrmebéléssel 15 frt.
Téli-kabát 16 frt.
Valódi iramszarvasbőr-kabát szőrmebéléssel 35 frt.
Téli-öltöny 12 frt.
Gyermekruha 4 frt. és följebb.

Minden darabon ezen lárványos védjegy látható.

MŰVÉSZETI
KÖNYVTÁR

SZERKESZTI:

KORÖNGHI
LIPPICH ELEK

A Művészeti Könyvtár KÉPZŐMŰVÉSZETI MONOGRAFIÁK sorozata. E sorozat magyar nyelven utófordítással. — Nem szerezhető összeállítás, hanem lelkismerés alapján alapján népszerűsítő megítélés és a tudományos olvasmányok gyűjteménye. Nagy művészeti KÖR- SZERKESZTŐK, nagy MŰVÉSZ- IRGÉNYSÉGEKNEK az előtérbe világot hely, oktatás és nevelés színterét nyújt MŰVÉSZETI SÉGEDKÖNYVEK alakjában minden művelt embernek. . . .
KÖR- SZERKESZTŐK: KÖR- NYOKHÁK ÉS ÉGYENLÉSEK- BEN FELDOLGOZZA A MŰVÉSZET EGÉSZ TÖRTÉNETÉT, s bemutatja a MŰVÉSZETI IPAJTI is múltjában és jelené- ben egyaránt. . . .
Egy kötet 3-4 kötet jelenik meg. A MŰVÉSZETI KÖNYVTÁR TIZ KÖTETÉNEK ELŐFIZETÉSI ÁRA. — a 10 kötet átvétel közzétételéig mellett . . .
DISZKÓTÉSEBEN 80 KORONA.

Megrendelhető részletezésre is. Minden kötet önálló, befejezett mű, mely külön is kapható.

DIVALD KORNÉL ≡
BUDAPEST MŰVÉSZETE A TÖRÖK HÓDOLTSÁG ELŐTT. Csányi Károly 10 esztendő építészeti rajzaival és 40 képpel. Ára fizető 6 korona, diszkótesében . . . 8 korona.

ÉBER LÁSZLÓ ≡
DONATELLO. 10 műmelléklet és 84 szövegbe nyomott kép- pel. Ára fizető 6 korona, diszkótesében . . . 8 korona.

MELLER SIMON ≡
MICHEL-ANGELO BUON- ROTTI. 17 melléklet és 88 szövegbe nyomott kép- pel. Ára fizető 8 korona, diszkótesében . . . 10 korona.

Kapható minden könyvkereskedésben vagy a kiadósnál

LAMPEL R. (Wodianer F. és Fiai)
cs. és kir. udvi. könyv- kereskedésében
Budapest, VI.,
Andrássy-út 21

SPECIALIA
sérvkötőkben!

Keleti-féle leg-
ujabb cs. és kir.
szab. sérvkötő
pneumatikus peitottával a legkéle-
tesebb a maga nemében! Nem
osuszik, nem okoz kellemetlen
nyomást és rendkívül kitűnő
fekvése által fölülmúl minden
más gyártmányt.

Árak: Egyoldalu Kétoldalu
12 korona. 24 korona
Testgyógyászati gyárakban tel-
jes jótállás mellett kőszülnék
továbbá: járó- és támogatók, mű-
füzők ferdenőtték részére.

műlábak és kezek
haskötők, gummi-gőrcsér-
harisnyák stb. stb. Valódi
francia gummi-övökönül, e-
gességek eredeti párizsi
osmagolásban.

Árak koronáértékben:
Tucatanként: 2, 4, 6, 8, 10, 12.

Legujabb, 1903. évi, körülbelül 2000 díszes ábrát
tartalmazó Arjegyzekeket titoktartás mellett küld
ingyen és bérmentve

KELETI J. orvos-sebészeti mű- és köt-
szer-gyára (alap. 1878.)
Bpest, IV., Koronaherceg-utca 17.

D.O.L. Amerikába

senki sem utazék addig, amíg meg nem győző-
dött arról, hogy ami társulatunkkal a legelőnyösebben
utazik, amit megtud, ha utazásra tőlünk felvilágosítást kér.

Legolcsóbb utazás!

Debenhams Ocean Linien Antwerpen

De Keyser Lei 46.

Magyar osztály. — Magyar levelezés.

Díjtalan felvilágosítás.

Angol hajók.

Menetrend New-York és Kanadába.

Családok kedvezményben részesülnek,

Kényelmes utazás.

Legrövidebb tengeri ut.

Kitűnő ellátás.

